

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ
ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส
States and Problems of Learning and Teaching of Islamic Studies
in Government Schools Using Intensive Islamic Studies Program
in Narathiwat Province

อิรฟัน หะยีมะ
Eirfan Hayima

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Islamic Studies
Prince of Songkla University

2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส
ผู้เขียน	อิรฟาน หะยีมะ
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มั่นยูน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(อิรฟัน หะยีมะ)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(อิรฟาน หะยีมะ)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส
ผู้เขียน	นายอิรฟัน หะยีมะ
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ และวุฒิการศึกษาทางศาสนาและสามัญ และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูอิสลามศึกษา จำนวน 224 คน ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1,2 และ 3 รวมทั้งหมด 3 เขต ได้มาด้วยการสุ่ม ส่วนกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ประชากรผู้บริหาร จำนวนทั้งหมด9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษา(ศาสนา) วุฒิการศึกษา(สามัญ) โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส การพัฒนามากที่สุด ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ ผลิตสื่อให้มากขึ้น มีความหลากหลายและทันสมัย

Thesis Title States and Problems of Learning and Teaching of Islamic Studies
in Government Schools Using Intensive Islamic Studies Program
in Narathiwat Province

Author Eirfan Hayima

Program Islamic Studies

AcademicYear 2016

ABSTRACT

The present study aimed to 1) examine states and problems of teaching and learning Islamic studies in the selected public schools that implement intensive Islamic studies curriculum in Narathiwat province, 2) compare states and problems of teaching and learning Islamic studies in the selected public schools based on gender, work positions, religious and academic educational qualifications and 3) compile suggestions regarding guidelines for development of teaching and learning Islamic studies in the schools.

The research questionnaire data was collected from 224 randomly selected Islamic studies teachers from the selected public schools that implement intensive Islamic studies curriculum, under the educational service area 1, 2 and 3 in Narathiwat province. The interview data was collected from 9 purposely selected school administrators.

The Results of the Study

1. The overall level and each dimension's level of states of teaching and learning Islamic studies, as perceived by Islamic studies teachers, were high. Whereas the overall level and each dimension's level of problems in teaching and learning Islamic studies, as perceived by Islamic studies teachers, were moderate.

2. The results of comparison of the states of teaching and learning Islamic studies, as perceived by Islamic studies teachers, based on gender, work positions, religious and academic educational qualifications showed that there were no overall significant differences between groups with respect to this demographic data.

3. On guidelines for development of teaching and learning Islamic studies in the selected public schools that implement intensive Islamic studies curriculum, the study suggested that the schools must focus heavily on the development of teaching and learning media by way of producing different types of modern instructional devices and materials that can be used by Islamic studies teacher in the teaching and learning process.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความปลอดภัยจากความโปรดปรานจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิด คำแนะนำในการตรวจสอบแก้ไข และแนะนำเทคนิควิธีการต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ ดร.อับดุลฮาكيم เอ็งเปีย อาจารย์ ดร.ซัมซุ สาอู และ คุณรุดียะห์ หะ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยพิจารณาตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยขอขอบคุณ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัยเขต 1,2 และเขต 3 ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทนโรงเรียนของรัฐและหัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลสำหรับวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดสกรี มัณญู และอาจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเตะะ ที่ได้ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณบรรดาคณาจารย์ ภาควิชาอิสลามศึกษาที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดช่วงระยะเวลาการศึกษามหาบัณฑิตครั้งนี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย และวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้มอบทุนอุดหนุนเพื่อการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว ที่คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนอย่างดียิ่งตลอดจนเหล่ามิตรสหายที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความมานะ และสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีในครั้งนี้

คุณงามความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มอบแด่คุณพ่อคุณแม่ คณาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนในความสำเร็จ

ผู้วิจัยขออ้อจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ โปรดประทานความรัก ความเมตตา และความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้าแก่บุคคลดังกล่าว และขอพระองค์ทรงอภัยในความผิดพลาดต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ อามีน

อิรฟาน หะยีมะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(7)
مستخلص البحث	(8)
กิตติกรรมประกาศ	(10)
สารบัญ	(11)
สารบัญตาราง	(13)
รายการภาพประกอบ	(16)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย	(17)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ	(20)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	18
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	19
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	19
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	21
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	21
1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	22
1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ	22
บทที่ 2 การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	24
2.1 บริบทโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)	24
2.1.1 ความเป็นมาของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)	24
2.1.2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ	27
2.2. ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)	29
2.2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	29
พ.ศ. 2551	
2.2.2 การจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ	36

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.2.2.1 ด้านการวางแผนการสอน	36
2.2.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	44
2.2.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน	52
2.2.2.4 ด้านการวัดและประเมินผล	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	69
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	74
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	120
5.1 สรุปผลการวิจัย	120
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	125
5.3 ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	137
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	138
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	143
ภาคผนวก ค ค่าความเที่ยงตรงในการวิจัย	146
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	153
ภาคผนวก จ ค่า Reliability ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)	157
ภาคผนวก ช นิพนธ์ต้นฉบับ(Manuscript)	159
ประวัติผู้เขียน	178

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนโรงเรียน ครูอิสลามศึกษาและขนาดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ในการศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ทั้ง 3 เขต	67
ตารางที่ 2	ขนาดโรงเรียน จำนวนครูอิสลามศึกษาทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างครูอิสลามศึกษา	68
ตารางที่ 3	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
ตารางที่ 4	จำนวนเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร	74
ตารางที่ 5	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน	79
ตารางที่ 6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านการวางแผนการสอน	80
ตารางที่ 7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	81
ตารางที่ 8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน	82
ตารางที่ 9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล	83
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน	84

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านการวางแผนการสอน	84
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	85
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	87
ตารางที่ 14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านการวัดและประเมินผล	88
ตารางที่ 15	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ	89
ตารางที่ 16	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	90
ตารางที่ 16.1	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการวางแผนการสอน	91
ตารางที่ 16.2	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน	92
ตารางที่ 17	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา)	93
ตารางที่ 18	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในสภาพการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา(สามัญ)	94
ตารางที่ 18.1	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) ในด้านการวางแผนการสอน	95
ตารางที่ 19	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ	96

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ 20	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	97
ตารางที่20.1	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนก ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวม	98
ตารางที่20.2	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการวางแผนการสอน	99
ตารางที่20.3	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน	100
ตารางที่20.4	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล	101
ตารางที่ 21	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา	102
ตารางที่21.1	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	103
ตารางที่21.2	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านสื่อการเรียนการสอน	104
ตารางที่ 22	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ)	105
ตารางที่ 23	แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน	106
ตารางที่ 24	แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	108

สารบัญตาราง(ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 25	แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านสื่อการเรียนการ	110
ตารางที่ 26	แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวัดและประเมินผล	112

รายการภาพประกอบ

	ภาพประกอบ	หน้า
ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดการวิจัย	21

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-ไทย

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
أ	อลีฟ	อ
ب	บอ	บ
ع	ฮัมซะฮฺ	อ (อ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย)
ت	ตอ	ต
ث	ซอ	ษ
ج	ญีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	หออ	ห (ขกเว้นรอฮีม)
خ	คอ	ค
د	ดอล	ด
ذ	ซาล	ษ
ر	รอ	ร
ز	ซาล	ซ
س	ซีน	ส
ش	ซีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอ	ฏ
ظ	ซอ	ซ
ي	อัยนุ	อ
م	มอยนุ	ม
ف	ฟา	ฟ

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ف	ฟาอ์	ฟ
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮาอ์	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮ)
و	วาฟ	ว
ي	ยาอ์	ย
الفتحة		-อ (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาดัม ฯ, -วะ (อ ในกรณีมีตัวสะกด)
الكسرة		-อิ
الضمة		-อุ
الفتحة الممدودة		า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟารอบ ฯ)
الكسرة الممدودة		-อี
الضمة الممدودة		อู
ال- الشمسية		อ-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัคคีน, อัฎฎีนฯ
ال- القمرية		อัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้น วรรคเช่น อัลกุรอาน, อัลลอฮ์อัลอิสลามฯ

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-อังกฤษ
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
أ	อลีฟ	a
ب	บอ	b
ا	ฮัมซะฮ์	a, i, u
ت	ตอ	t
ث	ษอ	th
ج	ญีม	j
ح	หออ	h.
خ	คออ	kh
د	ดาด	d
ذ	ษาด	dh
ر	รออ	r
ز	ซาด	z
س	ซีน	s
ش	ชีน	sh
ص	ศอด	s.
ض	ฎอด	d.
ط	ฏออ	t.
ظ	ซออ	z.
ع	อัยนุ	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยนุ	gh
ف	ฟออ	f

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ق	กอฟ	q
ك	กาฟ	k
ل	ลาม	l
م	มีม	m
ن	นูน	n
هـ	ฮาฮ์	h
و	วาฟ	w
ي	ยาฮ์	y

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ศาสนาอิสลามกำหนดให้ผู้ที่นับถือต้องปฏิบัติตามหลักคำสอนของอัลกุรอานและอัลซุนนะฮฺอย่างเคร่งครัด อิสลามได้ส่งเสริมและกระตุ้นเตือนให้มนุษย์ได้รับศึกษาโดยบอกถึงความสำคัญและความจำเป็น อิสลามกับการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ควบคู่กันแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะเป็นสัจธรรมของศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิต และศาสน์แรกที่ถูกประทานลงมายังท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องของการศึกษา การอ่าน การเขียน เพราะการศึกษานั้นเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานห้าอายะฮ์แรกที่กลายเป็นบรรทัดฐานการศึกษาของสังคมมุสลิมจนถึงปัจจุบัน ดังที่อายะฮ์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

أَقْرَأْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ① خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ② أَلَمْ يَكُنْ الْأَكْرَمُ ③
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ④ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑤

(العلق : 1-5)

ความว่า : “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิดทรงบังเกิด มนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิดและพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ใน สิ่งที่เขาไม่รู้ ”

(อัลอะลัก : 1-5)

และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวในประเด็นการศึกษาเช่นเดียวกัน

((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ))

(أخرجه ابن ماجه : 224)

ความว่า “การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็น(ฟัรฎู)สำหรับมุสลิมทุกคน”

(บันทึกหะดีษโดยอิบนุมญะ : 244)

อิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษามากถึงกับระบุว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับทุกคนทั้งผู้ชายและผู้หญิงต้องให้ความสำคัญแล้วก็ตามเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องแสวงหาความรู้

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ความสามารถ และถือเป็นการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและยั่งยืนซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สำคัญยิ่งของรัฐบาลในทุกประเทศสำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษา

ในมาตรา 80(3) ไว้ว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.2550 : 23)

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและภาษา

เป้าหมาย ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เป็นคนดี มีคุณธรรม ด้วยการปฏิบัติตามหลักศาสนา มีศักยภาพด้านภาษาอย่างหลากหลาย มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ และวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

1) เพื่อเสริมสร้างคุณภาพประชาชนด้วยการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต

2) เพื่อพัฒนาศักยภาพประชาชนอย่างหลากหลาย ทั้งภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายู

กลยุทธ์

1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษา รวมถึงพัฒนาบุคลากร พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี

2) ส่งเสริมการเรียนรู้และกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้สันติศึกษา และสร้างสันติสุขในพื้นที่

3) พัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษาอาหรับ(ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), 2559 : ระบบออนไลน์)

คุณภาพของคนส่วนหนึ่งมาจากการได้รับศึกษา และการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เมื่อคนมีการศึกษาแล้วย่อมส่งผลให้สังคม และประเทศมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิตเป็นประตูดวงของความสำเริงและเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม (อิบรอฮีม ฌร่งค์รักษาเขต, 2551)

เนื่องจากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประชาชน จึงมีวิถีชีวิตที่เน้นการเรียนเรื่องศาสนามากกว่าการเรียนวิชาสามัญ แม้จะมีโรงเรียนรัฐบาลในพื้นที่จำนวนมาก แต่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า โดยโรงเรียนดังกล่าวจะสอนควบคู่วิชาสามัญถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการรายงานว่ามีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐในสัดส่วนประมาณ 70:30 จากลักษณะสังคมมุสลิมดังกล่าวการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) และมาตรา 15 (2) สถาบันศึกษาเอกชน ศูนย์ศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)(ซูมัยยะห์ สาและ, 2551:12 อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2546 :1)

ในรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายดังกล่าว ยังคงมีความซ้ำซ้อน ขาดประสิทธิภาพมีการออกกลางคัน ขาดความยืดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง และไม่สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดหลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องเรียนซ้ำเสียเวลา การจัดการศึกษาในโรงเรียนของรัฐไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน ทำให้โรงเรียนของรัฐมีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนลดปริมาณลง และไม่เป็นที่นิยมของประชาชนในท้องถิ่น และยังส่งผลให้เด็กไทยพุทธและมุสลิมบางส่วนไม่ได้เรียนรู้ร่วมกัน(มุฮัมมัดนาเซ สามะ 2555 :2)

การจัดการศึกษาอย่างหลากหลายดังกล่าว จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ซึ่งยังไม่สนองความต้องการของท้องถิ่น ที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้วิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาที่เข้มข้นเนื่องจากมีระยะเวลาที่ใช้สอนน้อยเกินไปและไม่สามารถเทียบโอนวิชาอิสลามศึกษากับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนในสังกัดมีจำนวนลดลงทุกปี รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐใช้เวลาเรียน 8-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ /ห้องเรียน ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา และเมื่อจบหลักสูตรนักเรียนจะได้รับวุฒิศาสนาเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนต่อด้านศาสนาที่สูงขึ้นต่อไป และเพื่อให้การจัดการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้(มุฮัมมัดซาฟี มะเราะหะหมะ , 2554 : ระบบออนไลน์)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ควบคู่กับหลักสูตรสามัญต้องอาศัยการบริหารงานที่มีคุณภาพมากกว่าโรงเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เปิดทำการสอนสองหลักสูตรทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้รับประโยชน์อันสูงสุด ซึ่งการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปซึ่งการบริหารงานทั้ง 4 ด้านดังกล่าว งานวิชาการถือเป็นงานหลักและยังเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ จากงานวิจัยในอดีต เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านสื่อการเรียน และด้านการวัดผลประเมินผล พบว่ายังมีสภาพปัญหาต่างๆ อีกหลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผน ครูสอนอิสลามศึกษา ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรไม่ชัดเจน ไม่แน่นอนยังไม่เป็นที่ยอมรับจึงยากต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการดำเนินการ ครูสอนอิสลามศึกษา ขาดเทคนิคจิตวิทยาและประสบการณ์การสอนที่สามารถดึงดูดทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้
3. ด้านสื่อการเรียน การสอนงบประมาณมีไม่เพียงพอในการที่จะผลิตสื่อให้มีความหลากหลายและทันสมัย
4. ด้านการวัดผลประเมินผล ครูสอนอิสลามศึกษา ยังขาดความรู้ในเรื่องการวัดผลและประเมินผล

จากรายงานดังกล่าว ได้มาจากข้อมูลเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์ผู้บริหารในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ใช้เลือกแบบเจาะจงจำนวน 10 คน ซึ่งจะใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ยังประสบปัญหาในหลายๆ ด้าน จำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และหาแนวทางเพื่อที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องต่อไป (นายมุฮัมมัดนาเฮสสามะ, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประกอบไปด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และอำเภอจังหวัดสงขลา (จะนะ นาทวี สะบ้าย้อย และเทพา) ซึ่งมีสภาพที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น กล่าวคือมีวิถีชีวิต ภาษา และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนทั่วไป โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญศึกษา สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ขณะเดียวกันก็มีสภาพปัญหาที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น อันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ปัญหาความยากจน ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมาก (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 : คำนำ)

ปีพุทธศักราช 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ และจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการ การศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายของวัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงกับหลักศาสนา จึงได้นำมาเป็นฐานหลักในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งพัฒนาสถานศึกษาของรัฐให้มีมาตรฐานคุณภาพสูงและเพียงพอต่อการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนนิยมเข้ามาเรียนมากขึ้น เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้มีการเรียนรู้ วิชาศาสนา วิชาชีพและวิชาสามัญอย่างสมดุลซึ่งนโยบายดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของผู้เรียน ประชาชน และให้การศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนกำหนดมาตรการการดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาของรัฐ โดยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐทุกระดับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และได้กำหนดเงื่อนไขความสำเร็จ คือ ต้องระดมทรัพยากรทุกภาคส่วนในกระทรวงศึกษาธิการ ต้องร่วมมืออย่างใกล้ชิด กับฝ่ายความมั่นคงและชุมชน และต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (อามีเนาะ มามู และคณะ 2554 :1 อ้างถึงในกระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 8-11)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้มอบหมายให้ สำนักพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาเขต 3 และสตูล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานประกอบไปด้วย การจัดประชุมชี้แจงการใช้หลักสูตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการการประชุมชี้แจงผู้บริหารและผู้แทนชุมชน

ที่เข้าร่วมโครงการ การจัดพิมพ์เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรการผลิตและจัดทำสื่อ การเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดค่าจ้างรายเดือน สำหรับวิทยากรที่จ้างสอน และการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 350 โรงเรียน (อามีเนาะ มามู และคณะ, 2554 :3)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ สภาพและปัญหาและความสำคัญของปัญหา ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาเพื่อจะได้เป็นแนวทางในพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญมากต่อการแสวงหาความรู้หรือการศึกษาในอิสลาม เพราะการศึกษาเป็นหนทางที่นำมนุษย์ไปสู่การศรัทธา ยึดมั่นและการปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม สอดคล้องกับอัลกุรอานและอัซซุนนะฮฺ เพราะอิสลามถือว่าความรู้ที่เกิดจากการศึกษานั้นสามารถเป็นพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ได้เปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาสังคมและสร้างอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ ให้เกิดขึ้นบนโลกนี้ และเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งเป็นการพัฒนาทุกส่วนของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิญญาณ สติปัญญา ร่างกาย และคุณธรรมมีจริยธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2.1 อัลกุรอานเกี่ยวกับการศึกษาในอิสลาม

อิสลามได้ส่งเสริมและกระตุ้นเตือนให้มนุษย์ได้รับศึกษาโดยบอกถึงความสำคัญ ความประเสริฐ และความจำเป็น ของผู้รู้ในอิสลามเนื่องจากการศึกษาและอิสลามเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากศาสนาอิสลามได้เพราะเป็นสัจธรรมของศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิต และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เป็นแบบอย่างที่ดียิ่งในด้านการศึกษาดังที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานมากมายที่ได้เรียกร่องเชิญชวนมนุษย์สู่การแสวงหาความรู้สนับสนุนและส่งเสริมให้มนุษย์ได้รับการศึกษา ยกกระดับความสูงส่งให้กับมนุษย์และทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งถูกสร้างอื่นบนโลกนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาในอิสลามโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1.2.1.1 อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานห้าอายะฮ์แรกที่กลายเป็นบรรทัดฐานการศึกษาของสังคมมุสลิมจนถึงปัจจุบัน ดังอายะฮ์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

أَفْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿٥﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٦﴾ أَفْرَأُ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ ﴿٧﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٨﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٩﴾

(العلق : 1-5)

ความว่า : “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรง
บังเกิดทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิดและพระเจ้า
ของเจ้านั้นผู้ทรงเจ้บุญยิ่งผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรง
สอนมนุษย์ใน สิ่งที่เขาไม่รู้ ”

(อัลอะลัก : 1-5)

“จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า พระผู้ทรงให้บังเกิด”

นัยสำคัญของคำสั่งใช้ในปฐมอายะฮ์นี้ สามารถสรุป 2 ได้ประการ คือ

1) วิธีการอ่าน

การอ่านเป็นป่อเกิดแห่งวิทยปัญญาและเป็นต้นกำเนิดแห่งความดีงามแต่บางครั้ง
การอ่านนำมาสู่การตกหลุมพรางแห่งการหลงทางหรือมงายได้ตั้งนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์และมี
ความสิริมงคลอิสลามสอนให้มนุษย์ต้องอ่านในสิ่งที่เป็นพระบัญชาจากอัลลอฮ์ ﷻ และอ่านด้วยพระ
นามแห่งพระองค์เท่านั้น

2) เนื้อหาความรู้ที่อ่าน

สิ่งที่มนุษย์จะต้องอ่านและเรียนรู้ประการแรกคือ อัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงเป็นพระผู้เป็น
เจ้าผู้ทรงให้บังเกิดเจ้า เพราะประเด้นผู้บังเกิดมนุษย์ผู้สร้างโลกและทุกสรรพสิ่งในโลกเป็นคำถามแรก
ที่ถูกสอบถามหลังจากเสียชีวิตแล้ว(อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย,2557 : ระบบออนไลน์)

1.2.1.2 อัลกุรอานได้กล่าวถึงเป้าหมายการศึกษาในอิสลามว่าเป็นกระบวนการการ
เรียนรู้เพื่อปลูกฝังผู้เรียนให้ มีแสวงหาความยำเกรงและศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا نَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ﴾

(الفاطر : 28)

ความว่า : “แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าว
พระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์”

(อัลฟาติร : 28)

จากอายะฮ์.ดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษานั้นที่จะสามารถทำให้มนุษย์ได้รู้จัก
ขจัดความไม่รู้ แสวงหาความยำเกรงและศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ หากใครผู้ใดไม่แสวงหาความรู้
ผู้นั้นไม่มีทางรู้จักและขอบรับพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้
ฝึกฝน ชัดเกล้าเพื่อให้มนุษย์ ไปสู่ความเคาพภักดีและความยำเกรดต่อพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

1.2.1.3 อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงยืนยันอย่างต่อเนื่องระหว่างพระองค์เองบรรดา
มลาอิกะห์และผู้ทรงคุณวุฒถึงแก่งแท้ของการศึกษาก็เพื่อมนุษย์นั้น ได้รู้อัลลอฮ์ ﷻ และ ยำเกรดต่อ
พระองค์ มากกว่าสิ่งอื่นใดจะเห็นคำที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

(شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ)

(ال عمران : 18)

ความว่า “อัลลอฮฺทรงยืนยันว่าแท้จริงไม่มีผู้ที่ควรได้รับการเคารพสักการะใดๆ นอกจากพระองค์เท่านั้น มะลาอิกะฮฺและ ผู้มีความรู้ในฐานะดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมนั้น ก็ยืนยันตามนั้นด้วยเช่นกัน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรได้รับการเคารพสักการะนอกจากพระองค์ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณเท่านั้น”

(อาละอิมรอน: 18)

จากอายะฮฺนี้เป็นหลักฐานที่ชัดเจนที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยกย่องรู้ที่ศรัทธาในความยุติธรรมของพระองค์และบรรดาผู้รู้เหล่านี้ก็คือบรรดานบี และผู้ศรัทธาทั้งหลาย นอกจากนี้อายะฮฺนี้เป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงความประเสริฐของความรู้ ในหลักการศาสนาซึ่งมีความประเสริฐของผู้รู้ในอิสลาม

1.2.1.4 อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงความประเสริฐของวิชาความรู้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นเหตุให้อัลลอฮฺ ﷻ ได้ยกระดับบรรดามุมีน ที่มีความรู้เหนือกว่าคนอื่นหลายๆชั้นด้วยกันดังอายะฮฺที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสไว้คือว่า

(يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ)

(المجادلة : 11)

ความว่า “อัลลอฮฺจะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายระดับชั้น และอัลลอฮฺทรงรอบรู้อย่างในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

(อัล-มูญาตะละฮฺ: 11)

จากอายะฮฺนี้ ท่านอิหม่านกุฎุบีย ได้กล่าวว่าอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงยกย่อง เทิดทูนให้เกียรติตำแหน่งที่สูงหลายชั้นในสวนสวรรค์แก่บรรดาผู้ศรัทธาที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ และรอซูลของพระองค์เหนือผู้ที่ไม่ศรัทธา และแก่บรรดาผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้ความรู้เหนือกว่าผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ มิได้ให้ความรู้ในหมู่พวกเขา อิบน์มุสอูดได้กล่าวว่า ในอายะฮฺนี้อัลลอฮฺ ﷻ ได้สรรเสริญบรรดาผู้รู้ทั้งหลาย กล่าวคือ แท้จริงแล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงยกย่องผู้ที่พระองค์ได้ให้ความรู้แก่พวกเขาเหนือกว่าผู้ที่พระองค์มิได้ให้ความรู้แก่พวกเขาในตำแหน่งที่สูงหลายชั้นทั้งในโลกดุนยาเมื่อใดที่เขาปฏิบัติตามคำบัญชาของพระองค์

1.2.1.5 อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงตรัสไว้ว่า สุเราะฮ์ยูซุฟ อายะฮ์ที่ 76

(نَزَعَ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ ۖ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ)

(يوسف : 76)

ความว่า เรา(อัลลอฮ์) จะเชิดชูฐานะหลายชั้น
แก่เราประสงค์ฯ และเหนือทุก ผู้ที่มีความรู้คือผู้
ทรงรอบรู้

(ยูซุฟ: 76)

จากอายะห์นี้อัลลอฮ์ ﷻ ได้อธิบายว่าด้วยความรู้พระองค์ได้ทรงยกระดับบ่าวที่
พระองค์ต้องการหลายๆชั้นตัวกันดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงยกระดับบปียูซุฟจนได้เป็นกษัตริย์และ
อายะฮ์นี้ได้ชี้ให้เห็นความประเสริฐของวิชาความรู้ที่เหนือกว่าสิ่ง อื่นและปรากฏการเกิดขึ้นกับบปียูซุฟ
เป็นอนุหากรรมที่ล้ำค่ายิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงยกฐานะของบปียูซุฟให้เหนือกว่าบรรดาพี่น้องของเขา
จนได้กษัตริย์ ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติที่สูงสุดที่บปียูซุฟก็เป็นนักวิชาการเหมือนกันแต่วิชาความรู้ของ
ยูซุฟมันเหนือและผู้ที่เหนือกว่าทุกๆ ผู้ที่มีความรู้คือทรงรอบรู้

1.2.1.6 อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึง ความรู้กับการศรัทธาเป็นคุณลักษณะควบคู่กันที่ไม่
สามารถแยกออกจากกันได้ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

(فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)

(محمد : 19)

ความว่า “ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์”

(มุฮัมมัด:19)

จากอายะห์นี้อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึง ความรู้กับการศรัทธาเป็นคุณลักษณะควบคู่
กันที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ อายะฮ์อัลกุรอานใดก็ตามเมื่อได้กล่าวถึงความรู้ ก็จะกล่าวถึงการ
ศรัทธาพร้อมๆกัน เพราะแท้จริงแล้วหลักการศรัทธาในศาสนาอิสลามนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาเรียนรู้ไม่
ใช้ด้วยการยอมรับอย่างมีเดบอด

1.2.1.7 อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึง ความรู้ที่แท้จริงนั้นนำมาซึ่งความความศรัทธา และ
สิ่งที่เป็นการบอกถึงความศรัทธาของแต่ละคนเพราะผู้รู้คือ ผู้ที่มีความศรัทธาต่อสัจธรรม นอบน้อม
ถ่อมตน และดำรงไว้ซึ่งแนวทางอันเที่ยงตรงอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا
بِهِ فَتُخَيِّبَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

(الحج : 54)

ความว่า “และเพื่อบรรดาผู้รู้จะตระหนักว่า แท้จริงอัลกุรอาน นั้นคือสัจธรรมจากพระเจ้าของเจ้าเพื่อพวกเขาจะได้ศรัทธา ต่อมัน(อัลกุรอาน) แล้วจิตใจของพวกเขาจะได้มอบน้อมต่อ มัน (อัลกุรอาน) และแท้จริงอัลลอฮฺทรงเป็นผู้ชี้แนะบรรดาผู้ ศรัทธาสู่แนวทางอันเที่ยงตรง”

(อัล-หัจญ์:54)

แท้จริงแล้วฐานะของความรู้กับความศรัทธานั้น เปรียบเสมือนวิญญาณกับร่างกาย ของมนุษย์ จำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนต้องไขว่คว้าศึกษาหาความรู้ที่เลิศที่สุด มีเกียรติที่สุด และสูงส่ง ที่สุด ความรู้ที่ทำให้ใกล้ชิดกับอัลลอฮฺ ﷻ คอยปกป้องให้อยู่ในความยอมรับเห็นชอบของพระองค์ และคอยห่างไกลตัวเจ้าจากสิ่งที้อธรรมต่อพระองค์(Al-Hazimiy,2001:79) อิสลามเป็นศาสนาเดียวที่ ให้การสนับสนุนเรื่องการแสวงหาความรู้มากกว่าศาสนาอื่นใด ๆ ความรู้ทางศาสนาซึ่งด้วยความรู้นี้ มนุษย์รู้จักตัวของเขา และรู้จักพระเจ้าของเขา และจะได้รับทางนำสู่เป้าหมายชีวิตของเขา ด้วยเหตุนี้ อิสลามจึงได้กำหนดว่า การแสวงหาความรู้เป็นข้อบังคับ(วาญิบ) สำหรับมุสลิมทุกคน ทั้งผู้ชายและ ผู้หญิง

1.1.2 อัลหะดีษเกี่ยวกับการศึกษาในอิสลาม

เมื่อศึกษาและได้พินิจพิจารณาหะดีษต่างๆ ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แล้ว จะพบว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก มีหะดีษจำนวนมากที่ได้ กล่าวถึงการที่ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเพียงบางหะดีษเท่านั้น

1.1.2.1 การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมุสลิม

การศึกษาในอิสลามเป็นสิ่งที่จำเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องแสวงหา ความรู้ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่

((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ))

(أخرجه ابن ماجه: 224)

ความว่า “การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็น(ฟัรฎู)สำหรับมุสลิมทุก คน”

(บันทึกหะดีษโดย อิบน์มุญะฮะฮฺ : 244)

การศึกษาในอิสลามเป็นสิ่งที่จำเป็นอิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาอย่างมาก ถึงกับระบุว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับทุกคนทั้งผู้ชายและผู้หญิงต้องให้ความสำคัญและ ให้ความสำคัญตระหนักไม่ว่าจะยังเป็นเด็กวัยรุ่น คนชราแล้วก็ตามเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องแสวง หาความรู้

1.1.2.2 การศึกษาหาความรู้ เป็นหนทางหนึ่งเพื่อนำสู่สวรรค์

อัลลอฮฺ ﷻ ได้สัญญากับผู้เดินทางเพื่อแสวงหาความรู้ในโลกนี้ ด้วยการตอบแทน ให้ ผู้นั้นได้เข้าสวรรค์ในโลกหน้า ซึ่งความรู้เป็นหนทางที่สำคัญที่จะนำไปสู่สวนสวรรค์ ดังที่ ท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่

((مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ))

(أخرجه مسلم: 2699)

ความว่า “ผู้ใดที่แสวงหาหนทางเพื่อที่จะแสวงหาความรู้หนึ่งอัลลอฮ์ จะทรงทำให้หนทางไปสู่สวนสวรรค์นั้นง่ายดายแก่เขา”

(หะดีษบันทึกโดยมุสลิม: 2699)

การแสวงหาวิชาความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพามนุษย์ไปสู่แสงสว่างในการดำเนินชีวิต นำพาให้พ้นจากความมืดมิดแห่งความโง่เขลา พัฒนาความคิด สติปัญญา ทักษะคติ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพและความสุขในดำรงชีวิต

1.1.2.3 การศึกษาอิสลามนำไปสู่ความสำเร็จแก่มนุษย์ทั้งทางโลกและทางธรรม

การแสวงหาความรู้เป็นสิ่งที่ดีงามสำหรับบุคคลมากกว่าความสวยงามเพลิดเพลินของโลกดุนยานี้ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى بُطْحَانَ أَوْ إِلَى الْعَقِيقِ، فَيَأْتِيَ مِنْهُ بِنَاقَتَيْنِ كَوْمَاوَيْنِ فِي غَيْرِ إِيْمٍ وَلَا قَطْعِ رَجْمٍ؟)).
فَقُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ نُحِبُّ ذَلِكَ. قَالَ: «أَفَلَا يَغْدُو أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَيَعْلَمُ أَوْ يَفْرَأُ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرٌ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ، وَثَلَاثَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثِ، وَأَرْبَعٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعِ، وَمِنْ أَعْدَادِهِنَّ مِنَ الْإِبِلِ»))

(أخرجه مسلم: 803)

ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ﷺออกมา(หาพวกเรา)ขณะที่เรากำลังอยู่ที่อัศ-ศุฟฟะฮฺ(ด้านหลังของมัสยิดที่คนยากจนขัดสนมุสลิมในสมัยนั้นพักอาศัยและละหมาดที่นั่น) และท่านกล่าวว่า พวกท่านชอบที่จะออกไปที่บุฎฮาน หรือ อัล-อะกีก (สถานที่แถบชานเมืองมะดีนะฮฺ) ในทุกๆ วัน และกลับมาพร้อมกับบรรดาอูฐที่มีโหนกโดยที่ไม่ต้องทำผิดหรือต้องตัดขาดกับเครื่องญาติใหม่? พวกเรากล่าวว่า โอ้ท่านเราะสูลของอัลลอฮ์ﷺ พวกเราต้องการเช่นนั้นครับ ท่านกล่าวว่า “พวกท่านไม่ได้ออกไปยังมัสยิดหรือ เพราะการเรียนรู้หรือการอ่านกุรอานสองอายะฮฺจากคัมภีร์ของอัลลอฮ์นั้น ดีกว่าอูฐสองตัวเสียอีก และสามอายะฮ์นั้นดีกว่าอูฐสามตัว และสี่อายะฮ์ดีกว่าอูฐสี่ตัว และอื่นจากจำนวนอายะฮ์นั้นดีกว่าอูฐตามจำนวนนั้น”

(บันทึกหะดีษโดยมุสลิม : 803)

อิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และได้นำมาซึ่งความดีงามทั้งโลกนี้และโลกหน้า การศึกษาในศาสนาอิสลามนั้นเป็นวิถีชีวิต ไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในอิสลาม การศึกษามีความหมายที่กว้างและครอบคลุมทุกด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นการอบรม ชัดเกล้าจิตใจ บ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ

เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ไม่ได้คิดเพื่อโลกนี้เท่านั้นอย่างเดียว หรือว่าเพื่อศาสนาเพียงอย่างเดียวแต่ท่านนั้นคิดให้ปฏิบัติเพื่อทั้งสองอย่างควบคู่กันไป โดยไม่ได้ละเลยต่อโลกนี้ หรือโลกแห่งศาสนา (อาคีเราะฮฺ) (Muhammad Atiyah al-lbrashiy, 2551:25)

1.1.2.4 การศึกษาอิสลามเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับความประเสริฐและความมีเกียรติของมนุษย์

อิสลามให้เกียรติความรู้และบรรดาผู้รอบรู้และอิสลามได้ยกฐานะบรรดาผู้มีความรู้ทั้งหลาย ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((لَيْسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ لَمْ يُجَلِّ كَبِيرَنَا وَيَرْحَمْ صَغِيرَنَا
وَيَعْرِفَ لِعَالِمِنَا حَقَّهُ))
(أخرجه الإمام أحمد: 22807)

ความว่า “ผู้ใดไม่เคารพผู้ใหญ่ หรือไม่เมตตาคนที่อ่อนวัยกว่า และไม่รู้จักสิทธิที่บรรดาผู้รอบรู้ของเราควรได้รับ ถือว่าเขาไม่ใช่ส่วนหนึ่งจากประชาชาติฉัน”

(บันทึกหะดีษโดย Imam Ahmad :22807)

ความประเสริฐของการศึกษาซึ่งมีรายงานจากท่าน अबดุลลอฮฺ อิบน์มุสอูด ؓ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((نِعْمَ الْمَجْلِسُ مَجْلِسٌ يُنْتَسَرُ فِيهِ الْحِكْمَةُ وَتُرْجَى فِيهِ
الرَّحْمَةُ))

(أخرجه الدارمي 1996 : 75)

ความว่า “สถานที่ชุมนุมที่ประเสริฐ คือ สถานที่ชุมนุมเพื่อเรียนรู้ข้อสุนนะฮฺ (เผยแพร่วิชาการทั่วไป) และหวังความเมตตาจากอัลลอฮฺ ”

(บันทึกโดย al-Darimy, 1996 : 75)

อิสลามจะยกระดับและให้ความสำคัญต่อการศึกษา เพื่อให้มนุษย์มีสติปัญญา รู้จักผู้สร้าง เป็นคุณลักษณะที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เดรัจฉาน และให้มนุษย์รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล รู้จักวิเคราะห์ รู้จักพิจารณาว่าสิ่งไหนเป็นสิ่งที่ถูก สิ่งไหนเป็นสิ่งที่ผิด การศึกษาในอิสลามเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์ยกระดับความเป็นอยู่ของพวกเขาเหนือจากผู้ที่มิได้ศรัทธาและความรู้เป็นพื้นฐานของความสำเร็จในชีวิต เพราะเขานั้นเป็นผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงคัดเลือกให้อยู่บนทางนำของพระองค์ และประสงค์ดีแก่พวกเขา

1.1.2.5 ความดีจะไม่ขาดสายถึงแม้เราจากโลกนี้ไปแล้ว
 ผลบุญของศีกษาวิชาความรู้จะยังคงอยู่หลังจากที่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
 ได้เสียชีวิตลงไปแล้ว ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ أَسْيَاءٍ :
 مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ نُنْفَعُ بِهِ بَعْدَهُ أَوْ وَوَلَدٍ صَالِحٍ
 يَدْعُو لَهُ))

(أخرجه مسلم 1997 : 1631)

ความว่า : “เมื่อมนุษย์ที่เสียชีวิตลง ความดีของเขาจะถูกตัด
 ขาดจากทุกสิ่ง นอกจากสามประการเท่านั้น คือ การบริจาค
 ทานที่คงสภาพการใช้ประโยชน์ วิชาความรู้ที่มีประโยชน์
 และลูกที่ซื่อและห้ที่ช่วยดูแลให้กับเขา”

(บันทึกโดยมุสลิม 1997: 1631)

อัลเอาซาอียีกกล่าวว่า “มนุษย์ในความหมายนี้คือ ผู้ที่มีความรู้ ส่วนผู้อื่นนอกเหนือ
 จากพวกเขาถือว่าไม่มีอะไรเลย” และชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮ์กล่าวว่า “มนุษย์ชาติมีความจำเป็น
 ต่อวิชาความรู้ทางด้านศาสนามากยิ่งขึ้นกว่าที่พวกเขามีความจำเป็นในด้านอาหารและเครื่องดื่มเสีย
 อีก”(Amin bin Abdullah as-shaqawiy, 2011: 6)

ความรู้ในทัศนะอิสลามสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ที่เกี่ยวกับการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ คือ ความรู้ที่ช่วยมนุษย์ในการยึด
 มั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความประสงค์ และมุ่งหวังในผลบุญแห่งการตอบแทนและเกรงกลัวต่อ
 บทลงโทษ ด้วยการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ และออกห่างจากสิ่งที่พระองค์ทรงห้ามเช่น
 การละหมาดการถือศีลอด เป็นต้น

2. ความรู้ที่ในฐานะตัวแทนของอัลลอฮ์ ﷻ คือ ความรู้ที่ช่วยเสริมให้มนุษย์สามารถ
 ปฏิบัติภารกิจ สนองตอบจุดประสงค์ที่พระองค์ต้องการให้มนุษย์ที่ถูกส่งมาอยู่ในโลกเพื่อการเคารพ
 ภักดีต่อพระองค์เพียงพระองค์ เช่นความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการพัฒนา การปกครอง เป็น
 ต้น

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสอนมนุษย์ทุกสิ่งที่เป็นสำหรับวิถีชีวิตดังที่ พระองค์บอกว่า “สิ่งที่
 พวกเขาไม่รู้” ซึ่งครอบคลุมทุกอย่าง แต่ไม่ใช่ความรู้ทั้งหมดของพระองค์ ในขณะที่สิ่งที่พระองค์ทรง
 สอนให้มนุษย์รู้นั้นมีเพียงเล็กน้อย ถึงแม้ในความรู้ลึกของมนุษย์นั้นอาจคิดว่าได้รับความรู้มากมาย
 มหาศาลก็ตาม ความรู้ที่เข้าข่ายคำว่า “สิ่งที่เขาไม่รู้” นั้นเป็นความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์ ﷻ ได้แก่
 คุณลักษณะของพระองค์และการกระทำของพระองค์ความรู้เกี่ยวกับคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ ได้แก่
 บทบัญญัติและศาสนาของพระองค์ความรู้เกี่ยวกับสรรพสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเป็นต้น

1.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยขอกล่าวเพียงบางส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้อมูลแนวคิดและข้อค้นพบจากผลการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.2.3.1 เฉลิมพล และชั้น (2550) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลางสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูสอนอิสลามศึกษาเห็นว่าสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 12 รายการ

ด้านการวัดและการประเมินผล ครูสอนอิสลามศึกษาเห็นว่าสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 16 รายการ ส่วนผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลางตามความเห็นของครูในด้านการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาเกี่ยวกับเวลาเรียน เช่นเวลาเรียนในแต่ละคาบมีน้อย ตารางเรียนไม่เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอน บุคลากรทำให้คาบเรียนเพิ่มขึ้นและเวลาในแต่ละคาบน้อยลง รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เช่น เด็กอ่อนมากเกินไปในบางห้อง แต่ละห้องมีเด็กมากเกินไป และนักเรียนขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียน รวมทั้งมีความรู้ที่ผิดๆกันทำให้มีปัญหาในการสอนของครูและมีปัญหาในการรับรู้ของเด็ก แนวทางการแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ เพิ่มคาบเวลาและจัดทำปฏิบัติเวลาการเรียนการสอนรวมถึงแจ้งให้ครูทราบ รองลงมาคือให้มีเด็กเก่งปนให้ห้องเรียนด้วยเพื่อจะได้ช่วยเหลือกันลดจำนวนเด็กในแต่ละห้อง และปรับให้นักเรียนสนใจการเรียนโดยการใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และจัดให้มีการเรียนปรับพื้นฐานก่อนสำหรับเด็กที่มีความรู้ที่ผิดๆน้อย

ด้านการวัดและประเมินผล จากการวิจัยพบว่า จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดการวัดผลเป็นแบบเดิม ๆ ไม่สามารถบ่งชี้ความจริงในตัวเด็กได้และการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการอภิปรายหน้าชั้นหรือรายงานหน้าชั้นมีน้อย รองลงมาคือ มีการประเมินผลน้อย ไม่ต่อเนื่องและมาตรฐานในการวัดประเมินผลยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีเกณฑ์ที่ตายตัว

ส่วนแนวทางการแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ ใช้วิธีการวัดประเมินผลตามสภาพจริงเน้นการปฏิบัติจริงและจัดให้มีการวัดและประเมินผลในด้านการอภิปรายหรือรายงานหน้าชั้นเพิ่มขึ้น รองลงมาคือให้มีการวัดประเมินผลตามรายจุดประสงค์และต้องมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และทำให้เป็นมาตรฐานโดยจัดรูปแบบและเวลาการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและเน้นให้นักเรียนได้ทำข้อสอบในเชิงอธิบาย

1.2.3.2 โชคชัย รัตนอุดม (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรมีปัญหาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สำหรับข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส ด้านบริหารและบริการหลักสูตร พบว่า ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่สุด คือ ควรจัดให้มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นระยะๆ ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่สุดในประเด็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ควรจัดให้มีการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ในประเด็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ ควรจัดให้มีการพัฒนาครูเกี่ยวกับวิธีการประเมินและการสร้างเครื่องมือประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในประเด็นสื่อการเรียนรู้ คือ ควรจัดให้มีการอบรมและร่วมกันผลิตสื่อประเภทต่างๆในระดับเทศบาล และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่สุดคือควรจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

1.2.3.3 ชูมัยยะห์ สาและ (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลาพบว่า จากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตามความเห็นของวิทยากรอิสลามศึกษา ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงมากที่สุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลางและวิธีการยังไม่หลากหลายรองลงมาคือจัดทำแผนการสอนและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับบทบาทที่คาดหวังมากที่สุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์หลากหลาย ครบทุกกระบวนการที่วางไว้และมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนโดยเพิ่มชั่วโมงเรียน รองลงมาคือการจัดอบรมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อจะได้นำวิธีการที่หลากหลายมาปรับใช้กับการเรียนการสอนต่อไป

ด้านสื่อการเรียนการสอน มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงมากที่สุด คือ สื่ออิสลามศึกษามีน้อย ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และสื่อที่ใช้อยู่ต้องออกแบบประมาณของตนเอง รองลงมาคือผลิตสื่อตามความรู้ความสามารถของตนเอง ขาดการชี้แนะสำหรับบทบาทที่คาดหวังมากที่สุด คือ ต้องการให้เขตพื้นที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนสื่ออิสลามศึกษาให้กับโรงเรียน เช่น ภาพโปสเตอร์ บัตรคำ ซีดี ชุดการสอน เป็นต้น และรองลงมาคือ ต้องการให้มีการจัดอบรมการออกแบบและผลิตสื่อการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงมากที่สุด คือ ทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและรองลงมาคือทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลายวิธีการ โดยจัดทำเป็นระยะๆ เพื่อปรับความยากง่ายของเนื้อหาสำหรับบทบาทที่คาดหวังมากที่สุด คือ ต้องการให้มีแบบวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นมาตรฐานสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ และมีการวัดและประเมินผลในระดับเขตพื้นที่ จังหวัด และ

ระดับชาติและรองลงมาคือ ต้องการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด อย่างหลากหลายวิธีการ และครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย

1.2.3.4 นายมาหามะรือสะลี บินเซ็ง (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ พนักงานจ้างสอนอิสลามศึกษา และครู จำนวนทั้งสิ้น 272 คน และผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับสภาพปัญหาและความต้องการการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรตามตัวแปรตำแหน่งและ วุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการการใช้ตามตัวแปรตำแหน่งต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน 3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

1.2.3.5 นายมุฮัมมัดนาเซ สามะ(2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน 2) ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ครูอิสลามศึกษาจำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าการทดสอบ t-test และค่าการทดสอบ f-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ตามความเห็นของครูอิสลามศึกษาที่มีตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ และวุฒิการศึกษาสามัญ และศาสนาแตกต่างกัน มีทัศนะไม่

แตกต่างกัน ยกเว้นครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ตามความเห็นของครูอิสลามศึกษาที่มีเพศ และวุฒิการศึกษาสามัญ และศาสนาแตกต่างกัน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูที่มีตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือด้านสื่อการเรียนการสอนงบประมาณมีไม่เพียงพอในการที่จะผลิตสื่อให้มีความหลากหลาย และทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขคือ ควรจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องให้เพียงพอต่อความต้องการและให้มีการอบรมการผลิตสื่อและวิธีการใช้สื่ออย่างถูกวิธี

1.2.3.6 อิสมาแอล หลีเส็น (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามคือครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนในระดับประถมและมัธยมจังหวัดสตูลจำนวน 159 คน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้มาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านหลักสูตรด้านการวัดและประเมินผล และการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง 2. เมื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล แยกตาม ตามตัวแปร อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ช่วงระดับการเรียนการสอน โดยภาพรวม ว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 3. แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ให้มี การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าเป็นการวางแผนการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ก่อนที่จะมีการเรียนและ นักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี การจัดตารางสอนแบ่งวิชาให้ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสมตามวิชาที่ตนถนัดให้มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนในห้องมีกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน การใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนยังน้อยอยู่ ต้องเพิ่มให้มากขึ้น ให้มีการนำเสนอสื่อที่ทันสมัยเช่น สื่อมัลติมีเดีย ส่วนด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบันการประเมินของครู ยังขาดความหลากหลาย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้มี การประเมินผลที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต้องมีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา

1.2.3.7 อามีเนาะ มามู (2551) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2549 ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบท เกี่ยวกับความต้องการของชุมชนที่มีต่อโครงการ พบว่า ความต้องการของชุมชนที่มีต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นโครงการเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ควบคู่กับ หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 (ฉบับทดลอง) ซึ่งเป็นหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ที่

มีทั้งเวลาและเนื้อหาสาระเพิ่มขึ้น และที่สำคัญเมื่อนักเรียน เรียนจบทั้งสองหลักสูตรแล้ว จะได้รับวุฒิการศึกษาทั้งสองหลักสูตร สามารถนำไปใช้ในการเรียนต่อศาสนาในระดับที่สูงขึ้น ผลการประเมินด้านปัจจัย พบว่า ประเด็นการเปิดโอกาส ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สอนอิสลามศึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน กระบวนการบริหารและการนิเทศติดตามยังพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานศึกษา และนอกจากนี้ จากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัยสนับสนุน พบว่า บุคคลที่มีความรู้ในด้านศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในชุมชน สามารถเข้ามาเป็นผู้สอนอิสลามศึกษาโรงเรียนในโครงการจำนวนทั้งสิ้น 66 คน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่าจ้างสอนอย่างต่อเนื่องตลอดจน ผลการประเมินด้านผลผลิต เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร ผู้สอน และชุมชนที่มีต่อการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินด้านผลผลิต เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและทุกรายวิชา มีร้อยละค่าเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินระดับน่าพอใจ และผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีถึงดีเยี่ยม กว่าร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของผู้เรียนอิสลามศึกษาอย่างชัดเจน ประกอบกับ ผลการประเมิน ด้านผลผลิตเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร ผู้สอนและชุมชนที่มีต่อพฤติกรรมของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.3.8 นางฮานันะ จิเหม (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล จำนวน 164 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดสตูลจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ที่มีเพศ ระดับการศึกษาทางศาสนา และประเภทของโรงเรียนที่ต่างกัน มีสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูลที่มีระดับการศึกษาทางสามัญที่ต่างกัน มีสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .01 ส่วนด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ.05และครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกันมีสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .05

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ ด้านการกำหนดจุดประสงค์ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีความพร้อมในเนื้อหาที่ครูสอน ด้านการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ด้านการใช้สื่อการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนสนใจเรียนในระยะเวลาสั้นๆ ด้านการประเมินผล ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สร้างเครื่องมือประเมินสื่อไม่ถูกต้อง สำหรับข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสตูลพบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ครูควรตัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา การเรียนการสอนในฐานะเป็นระบบมีกระบวนการได้แก่ การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การสื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ดังนั้น พฤติกรรมการเรียนการสอนจึงวิเคราะห์ออกมาในเชิงระบบ ซึ่งในงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่แล้วจะให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งสี่ด้านดังกล่าว บางด้านเช่น การวางแผนการสอน และการจัดกิจกรรมการสอน ยังมีปัญหาอยู่ในระดับต้นๆอาจเป็นเพราะครูผู้สอนขาดประสบการณ์ด้านการสอน บางด้านเช่น การสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยังมีปัญหาในระดับรองลงมา อาจเป็นเพราะขาดทักษะและความต่อเนื่องในการปฏิบัติอย่างยิ่งที่ครูอิสลามศึกษาจะต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนและควรได้รับการพัฒนาเพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ก็เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบข้อเท็จจริง และหาทางป้องกัน แก้ไขได้ถูกต้องและการจัดกิจกรรมการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

1.3.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ และวุฒิการศึกษาทางศาสนาและสามัญ

1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส” มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1.4.1 ได้ทราบถึงสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

1.4.2 ได้ทราบถึงความแตกต่างของสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยจำแนกตามตัวแปรความเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ และวุฒิการศึกษาทางศาสนาและทางสามัญ

1.4.3 ได้ทราบถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสและนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาด้านอิสลามศึกษาให้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาจังหวัดนราธิวาสต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาและประชากรดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณได้มาจากการเก็บข้อมูล คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2558 โดยแบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ทั้งหมด ครูผู้สอนอิสลามศึกษา จำนวน 507 คน จากสถานศึกษา 106 โรง และผู้บริหาร 9 คน

1.5.1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ก. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม คือ ประชากรครูผู้สอนอิสลามศึกษา ทั้งหมดจำนวน 224 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557:48) ดังนี้

1. ครูผู้สอนอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 รวมทั้งหมด 3 เขต จำนวนทั้งหมด จำนวน 224 คน

ข. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือประชากรผู้บริหาร จำนวนทั้งหมด 9 คน โดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นราธิวาส ใช้เลือกแบบเจาะจงเขตพื้นที่ละ 1 คน จำนวน 3 คน

2. ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทนในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ใช้เลือกแบบเจาะจงเขตพื้นที่ละ 1 คน จำนวน 3 คน

3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส ใช้เลือกแบบเจาะจงจำนวน เขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียนจำนวน 3 ค

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส” เพื่อให้วิจัยครั้งนี้ บรรลุวัตถุประสงค์ผู้วิจัยได้กำหนดเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. บริบทโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)

1.1 ความเป็นมาของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)

1.2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ

2. ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)

2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.

2551

2.2 การจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ

2.2.1 ด้านการวางแผนการสอน

2.3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

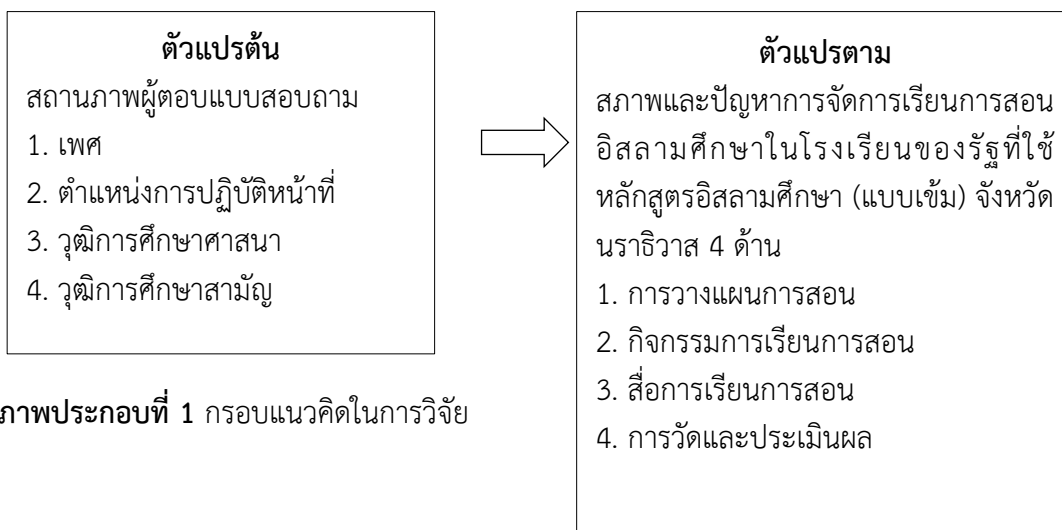
2.3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.3.4 ด้านการวัดและประเมินผล

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกเขตพื้นที่ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต1 เขต2 และเขต 3 รวมทั้งหมด 3 เขต

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้นแสดงถึงผู้วิจัยต้องการศึกษา สภาพและปัญหา การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัด นราธิวาส โดยมีตัวแปรต้นเป็นผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ครูสอนอิสลามศึกษา จำแนกตาม เพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษาศาสนา วุฒิ การศึกษาสามัญ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ การวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ถึง ประสิทธิภาพการสอน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการสอนว่ามี 4 องค์ประกอบด้วยกันคือ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและ การวัดและประเมินผล ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 114)

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ ดังนี้

1.7.1 การอ้างอิงอัลกุรอาน ผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงโดยระบุชื่อสูเราะฮฺ. และลำดับ อายุฮฺเช่น (อัล-บากอเราะฮฺ: 25) หมายถึง สูเราะฮฺอัลบากอเราะฮฺ อายุฮฺที่ 25

1.7.2 การอ้างอิงอัลหะดีษผู้วิจัยระบุชื่อผู้บันทึกหะดีษ และหมายเลขหะดีษเช่น (หะดีษบันทึกโดย al- Tirmidhiy: 2647)

1.7.3 การแปลและการอธิบายความหมายอายุฮฺอัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัย จะยึดคำกัร้อลกุรอานพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์และ เผยแพร่โดยศูนย์กษัตริย์พะฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮฺ อัลมูเนาะวะเราะฮฺ ฮ.ศ. 1419

1.7.6 การปริวรรตอักษรอาหรับ – ไทย และ อาหรับ – อังกฤษ ผู้วิจัยจะใช้อักษร ที่เทียบโดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตาราง ปริวรรตอักษรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

1.7.7 การอ้างอิงผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนาม – ปี (Author – Date) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในวงเล็บ (.....)

1.7.8 รูปแบบการพิมพ์งานวิจัย ผู้วิจัยใช้คู่มือการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ปี 2545 และคู่มือการวิจัยเพื่ออิสลามศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ปี 2548

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

1.8.1 สัญลักษณ์ ﷻ อ่านว่า “ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา” เป็นภาษาอาหรับมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหาบรียุทธิ์และสูงส่งยิ่ง” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ หลังจากที่ได้อ่านนามพระองค์

1.8.2 สัญลักษณ์ ﷻ อ่านว่า “คีออลลอฮฺฮฺ อะลัยฮิ วะสลัม” เป็นภาษาอาหรับซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดามุฮัมมัด หลังจากที่ได้อ่านนามของท่าน

1.8.3 สัญลักษณ์ ﷻ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสะลาม” หมายถึง “ขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานความสันติแก่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนะบีต่างๆ หลังจากที่ได้อ่านนามของท่าน

1.8.4 สัญลักษณ์ ﷻ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮฺอันฮฺ” หมายถึง “ขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงโปรดปรานแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติแก่เศาะหาบะฮ์ หลังจากที่ได้อ่านนามของพวกเขา

1.8.5 สัญลักษณ์ ﷻ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮฺอันฮุม” หมายถึง “ขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ หลังจากที่ได้อ่านนามของพวกเขา

1.8.6 ﴿.....﴾ วงเล็บปีกกาใช้สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน

1.8.7 ((.....)) วงเล็บคู่ จะใช้สำหรับตัวบทหะดีษ

1.8.8 (.....) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

1.8.9 “.....” อัญประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลหะดีษ ชื่อหนังสือ และคำพูดของอูละมาอ์

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำและข้อความเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้คำนิยามของคำและข้อความ เพื่อให้สื่อความหมายตรงกันดังนี้

1.9.1 สภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพทั่วไปหรือสิ่งที่ครูปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล

1.9.2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ปัญหาหรืออุปสรรคที่มาขัดขวางทางให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ใน 4 ด้าน คือ ศึกษาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล

1.9.3 โรงเรียนของรัฐ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 จนถึง ป.6 หรือชั้น ม.3 ซึ่งโรงเรียนประเภทนี้จะเรียกว่า โรงเรียนขยายโอกาส

1.9.4 หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) หมายถึง หลักสูตรที่ประกาศใช้โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ใช้ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนของรัฐ จังหวัดนราธิวาส

1.9.5 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่รักษาการแทน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

1.9.6 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา หมายถึง พนักงานราชการ ลูกจ้างรายเดือน ลูกจ้างชั่วคราว ได้รับความสรรหาจากโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ให้ทำหน้าที่สอนอิสลามศึกษา

1.9.7 การวางแผนการสอน หมายถึง ผู้สอนจะต้องคิดพิจารณาเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนในระดับวิชาบทหรือหัวข้อ เนื้อหาวิชาการ ผู้สอน ซึ่งปัจจัยต่างๆ มีความสำคัญต่อการวางแผนการสอน ให้มีกระบวนการเรียนรู้การสอนให้ประสบความสำเร็จตามที่วัตถุประสงค์ได้กำหนดไว้

1.9.8 กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

1.9.9 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและหลักสูตร ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ

1.9.10 การวัดและประเมินผล หมายถึง การทดสอบความสามารถของผู้เรียนและพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรมจากการสอนเพียงใด และมีการบันทึกผลการประเมิน ตลอดจนมีการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือที่ใช้การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 2

การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตร อิสลามศึกษา(แบบเข้ม) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส” ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เพื่อให้วิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะนำเสนอประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 บริบทโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)
 - 2.1.1 ความเป็นมาของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)
 - 2.1.2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ
- 2.2. ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)
 - 2.2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
 - 2.2.2 การจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ
 - 2.2.2.1 ด้านการวางแผนการสอน
 - 2.2.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.2.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 2.2.2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2.1 บริบทโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)

2.1.1 ความเป็นมาของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)

โครงการอิสลามศึกษาแบบเข้ม "หรือ" โรงเรียน 2 ระบบ" เป็นอีกโครงการหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา(มูฮัมมัดซาคี มะเราะหะแม, 2554: ระบบออนไลน์) จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 4 มกราคม พุทธศักราช 2547 ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญจำเป็น จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น อย่างเป็นรูปธรรมเริ่มต้นในปีพุทธศักราช 2547 รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณจำนวน 341.03 ล้านบาทให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาคนและสังคม มีโครงการสำคัญ ได้แก่ การซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเรียน การจัดซื้อวัสดุสื่อการเรียนการสอน(ฮาเซ็ง มะเซ็ง 2556: 51)

ปีพุทธศักราช 2548 ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข พ.ศ.2548-2551 กำหนดเป้าหมายสำคัญ ให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด ได้จัดทำแผนปฏิบัติการและร่วมมือกันขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สถานการณ์ที่ประชาชนทุกคนแสดงความหวังใยอยากให้บรรเทาเบาบางและเกิดความปกติสุขโดยเร็ว(ฮาเซ็ง มะเซ็ง 2556: 51)

ปีพุทธศักราช 2549 มีการวิเคราะห์สถานการณ์พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายยังคงมีความซ้ำซ้อน กระบวนการจัดการศึกษาบางด้านขาดประสิทธิภาพมีการออกกลางคัน ขาดความยืดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง ไม่สามารถเทียบโอนการจัดการศึกษาระหว่างกันได้ ผู้เรียนต้องเรียนซ้ำซ้อนเสียเวลา ไม่ได้เรียนวิชาสามัญและวิชาที่เป็นพื้นฐานอาชีพ โรงเรียนของรัฐไม่เป็นที่นิยมเพราะการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของ(ฮาเซ็ง มะเซ็ง 2556: 51)

23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 คณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) มีมติเห็นชอบกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูลและ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาหวี สะบ้าย้อยและเทพา โดยมีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี (มกราคม 2550-ธันวาคม 2552) มีกรอบภารกิจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องที่มีลักษณะพิเศษ ละเอียดอ่อนรวมทั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเข้าถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโดยตรง (ฮาเซ็ง มะเซ็ง 2556 : 52)

9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 กระทรวงศึกษาธิการมีประกาศปรับปรุงแก้ไขและกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เพิ่มเติมจังหวัดละ 1 เขตได้แก่เขตพื้นที่นราธิวาส เขต 3 เขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 3 และเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต (ฮาเซ็ง มะเซ็ง 2556: 52)

27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขโดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น และการวางยุทธศาสตร์ที่มุ่งตอบสนองความต้องการที่หลากหลายในระดับพื้นที่(ฮาเซ็ง มะเซ็ง 2556: 52)

8 ตุลาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอนุมัติจัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพท.จชต.) ขึ้นเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานและพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (มุหัมมัดซาคี มะเราะหะแม, 2554: ระบบออนไลน์)

เนื่องจากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประชาชนจึงมีวิถีชีวิตที่เน้นการเรียนเรื่องศาสนามากกว่าการเรียนวิชาสามัญ แม้จะมีโรงเรียนรัฐบาลในพื้นที่จำนวนมาก แต่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า โดยโรงเรียนดังกล่าวจะสอนควบคู่วิชาสามัญถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รายงานว่า มีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐในสัดส่วนประมาณ 70:30 จากลักษณะสังคมมุสลิมดังกล่าวการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอน

ศาสนาอิสลาม มาตรา15(1) และมาตรา15(2) สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์ศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายดังกล่าว ยังขาดความเชื่อมโยงหรือระบบการถ่ายโอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนต้องใช้เวลาจำนวนมากเรียนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาสามัญจึงปรากฏค่อนข้างต่ำ นักเรียนขาดความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อการศึกษาต่อ ทำให้ขาดโอกาสทางอาชีพและโอกาสในการเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน(ชุมชนยะห์ สาและ, 2551:12อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2546:1)

ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วนต่อไปกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและ อัตลักษณ์ของประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามแต่การจัดการศึกษาของรัฐมีการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ซึ่งยังไม่สนองความต้องการของท้องถิ่น ที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้วิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาที่เข้มข้นเนื่องจากมีระยะเวลาที่ใช้สอนน้อยเกินไปและไม่สามารถเทียบโอนวิชาอิสลามศึกษากับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนในสังกัดมีจำนวนลดลงทุกปี รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐ ใช้เวลาเรียน 8-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์/ห้องเรียน ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา และเมื่อจบหลักสูตรนักเรียนจะได้รับวุฒิศาสนาเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนต่อด้านศาสนาที่สูงขึ้นต่อไป และเพื่อให้การจัดการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (มุหัมมัดซาคี มะเราะหะหมะ, 2554 : ระบบออนไลน์)

จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 ส่งผลกระทบในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญจำเป็น จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น

อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2549 คณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) มีมติเห็นชอบกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาได้แก่อำเภอจะนะ นาทวี สะบ้าย้อยและเทพา มีกรอบภารกิจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องที่มีลักษณะพิเศษละเอียดอ่อน รวมทั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเข้าถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโดยตรง ต่อมา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อนุมัติจัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) ขึ้นเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 11 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 1-3)

2.2.2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ

ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และสงขลาบางอำเภอ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะต้องศึกษาในหลักศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักธรรม เพื่อนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด ยึดมั่น ในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นหลักในการดำรงชีวิต ประกอบกับการศึกษามีความจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน ดังปรากฏในหะดีษบทหนึ่ง “การศึกษาเป็นสิ่งบังคับสำหรับมุสลิม (ชายและหญิง)”

ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นิยมพูดและใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด นิยมส่งบุตรหลานของตนให้ศึกษาหลักธรรมทางศาสนาโดยผู้รู้ทางศาสนาเป็นผู้สอน ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ จึงได้มีการสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่การจัดการศึกษาดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์ ระเบียบ และรูปแบบที่ชัดเจน ต่อเนื่องด้วยเหตุผลต่างๆ ตามยุคสมัยและเหตุการณ์บ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย(ซูมัยยะห์ สาและ, 2551: 104)

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีการจัดในสถานศึกษาหลายประเภท ได้แก่ โรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1)และมาตรา15 (2)สถานศึกษาปอเนาะศูนย์ฝึกอบรมจริยธรรมและศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งมีผู้ได้รับการการศึกษาในระบบโรงเรียนทุกสังกัด จำนวนกว่า 500,000 คน และผู้รับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน อีกประมาณ 500,000 คน(มูฮัมมัดนาเซ สามะ, 2551: 10 อ้างถึงในกระทรวงศึกษาธิการ,2548 : 7-9)

รูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายดังกล่าวหลายด้านยังคงมีความซ้ำซ้อน กระบวนการจัดการศึกษาบางด้านขาดประสิทธิภาพ มีการออกกลางคัน ขาดความยืดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง และไม่สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ เช่น หลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องเรียนเสียเวลาบางส่วนไม่ได้เรียนด้านวิชาที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ รูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนของรัฐไม่สอดคล้องกับชีวิตและความต้องการของประชาชน ทำให้โรงเรียนของรัฐไม่เป็นที่นิยมของประชาชนในท้องถิ่น และยังส่งผลให้เด็กไทยพุทธและมุสลิมบางส่วนขาดการเรียนรู้ร่วมกัน(มูฮัมมัดนาเซ สามะ, 2551: 10-11อ้างถึงในกระทรวงศึกษาธิการ,2548 : 7-9)

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องยึดหลักการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักศาสนาที่เชื่อมโยงหลักการทางศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีการบริหารจัดการในลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น โดยมีแนวทางมุ่งพัฒนาสถานศึกษาของรัฐให้มีมาตรฐานคุณภาพสูงและพอเพียงต่อการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนนิยมเข้ามาเรียนมากขึ้นเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้มีการเรียนรู้วิทยาศาสตร์วิชาอาชีพ และวิชาสามัญอย่างสมดุล พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยภาษาอังกฤษ

ภาษาจีน และภาษามลายู ทั้งมลายูท้องถิ่นให้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนและภาษากลาง รวมทั้งการสอนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่ถูกต้อง(มุฮัมมัดนาเซ สามะ, 2551:11อ้างถึงในกระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 7-9)

ส่งเสริมสนับสนุนการปรับปรุงซ่อมแซมสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชนให้อยู่ในสภาพดี มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ให้มีการประเมินผู้เรียน ทั้งด้านวิชาความรู้ และจิตพิสัย ทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนจนสำเร็จการศึกษาตามศักยภาพและความต้องการ ลดอัตราการออกกลางคัน และส่งเสริมการศึกษาต่ออย่างกว้างขวาง โดยกำหนดให้มีการจัดระบบการแนะแนว การเทียบโอน เทียบประสบการณ์ให้ผู้เรียนทั้งสายสามัญและวิทยาศาสตร์ และให้มีการเทียบโอนระหว่างสามัญและศาสนา เพื่อเปิดโอกาสผู้เรียนที่มีความต้องการทุกคนได้เรียนจนสำเร็จปริญญาตรี และสามารถประกอบอาชีพได้ ส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนมีโอกาสเข้าปฏิบัติงานราชการมากขึ้น(กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 :7-9)สืบเนื่องจาก กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและมีแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับความต้องการและอัตลักษณ์ของประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม แต่การจัดการศึกษาของรัฐมีการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ซึ่งยังไม่สนองความต้องการของท้องถิ่น ที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้วิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาที่เข้มข้น และเมื่อจบหลักสูตรนักเรียนจะได้รับวุฒิศาสนาเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนต่อด้านศาสนาที่สูงขึ้นต่อไป เพื่อเป็นการสนองความต้องการของชุมชน จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำหลักสูตรอิสลามศึกษามาสอนควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความต้องการของชุมชน โดยเพิ่มชั่วโมงการเรียนการสอนอิสลามศึกษาจาก 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็น 8-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในทั้ง 2 ระดับ (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, เอกสารลำดับที่ 44/2549 : 1)

การดำเนินงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้อิสลามศึกษาที่เข้มข้นควบคู่กับการเรียนรู้วิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนให้การสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐให้มีคุณภาพและสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง(อามีเนาะ มามู และคณะ, 2554 :25)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยยึดหลักการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักศาสนา ที่เชื่อมโยงหลักศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพ ที่ยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีการบริหารจัดการลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากที่อื่น(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 :8)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้มอบหมายให้ สำนักพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาเขต 3 และสตูล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานประกอบไปด้วย การจัดประชุมชี้แจงการใช้

หลักสูตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการการประชุมชี้แจงผู้บริหารและผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ การจัดพิมพ์เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรการผลิตและจัดทำสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดค่าจ้างรายเดือนสำหรับวิทยากรที่จ้างสอน และการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 350 โรงเรียน (อามีเนาะ มามู และคณะ 2554 : 3)

2.2 ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)

2.2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิชาอิสลามศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาและวัฒนธรรม (อิสลามศึกษา) เพื่อให้การจัดการศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งพัฒนาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรบางประเด็นทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตรกระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตรเช่นปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มากทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรเน้นการวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐานส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรวมถึงปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยังไม่ เป็นที่น่าพอใจแม้พบว่าหลักสูตรดังกล่าวมีจุดดีหลายจุดหลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551:1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ปรับให้มีความเหมาะสมและชัดเจนมากขึ้นทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำสถานศึกษา การเรียนการสอนในแต่ละระดับนอกจากนั้น ได้กำหนดโครงสร้าง เวลาได้เรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี ไว้ในหลักสูตรแกนกลางและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้นที่จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษานำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551:1)

เพื่อจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม ดี เก่งและมีความสุข จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ไว้ดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 : 15)

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้คู่คุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล

2. มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

3. เป็นการศึกษาที่มุสลิมทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความ ต้องการของแต่ละท้องถิ่น

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

5. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างสามารถยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา การจัดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น ฐาน, 2552 : 5)

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม เพื่อ อยู่ร่วมในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างปกติสุข โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามหลักการอิสลาม จึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีหลังจากสำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตร 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 10)

1. ความสามารถในการอ่าน อัล-กุรอาน เป็นความสามารถของผู้เรียนในการอ่าน อัล-กุรอานตามหลักการ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม เพื่อการพัฒนาตนเองด้าน การยึดมั่นศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจ การมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างเหมาะสมและสันติสุข

2. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อประนีประนอม การ เลือกที่จะรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

3. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถของผู้เรียนในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดเชิงคุณธรรมและการคิดอย่าง เป็นระบบ อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและ สังคมได้อย่างเหมาะสม

4. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่ เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

5. ความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการ และทักษะในการดำเนินชีวิต เป็นความสามารถของผู้เรียนในด้านการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ และการหาทางออกที่เหมาะสมด้านความขัดแย้งและความแตกต่างระหว่างบุคคล การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อม การสืบเสาะหาความรู้ และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552:6)

2.2.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ยึดวิสัย ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

นอกจากนี้ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีศรัทธามั่น มีความจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างนบีฮัมมัด ﷺ มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม ก่อให้เกิดสันติสุขทั้งในโลกนี้ และโลกหน้า

2.2.1.2 หลักการ

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ยึดหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่าง เสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

หลักสูตรอิสลามศึกษากำหนดหลักการเพิ่มเติม คือ

1. มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต
2. เป็นการศึกษาที่มุสลิมทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

2.2.1.3 จุดมุ่งหมาย

จุดหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ยึดจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดจุดหมายเพิ่มเติม คือ

1. มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และปฏิบัติตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ﷺ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม
2. มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการอ่านอัล-กุรอาน และสามารถนำหลักศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้
3. มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีเหตุผลในการวินิจฉัย พิเคราะห์ปัญหาต่างๆ โดยยึดหลักการอิสลาม
4. มีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม เห็นคุณค่าของตนเอง สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข

2.2.1.4 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล โดยคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา ให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดตามสาระการเรียนรู้โดยหลักสูตรอิสลามศึกษากำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มสาระ ดังนี้

1. อัล - กุรอาน
2. อัล - หะดีษ
3. อัล - อะกีดะฮฺ (หลักศรัทธา)
4. อัล - ฟิกฮฺ (ศาสนบัญญัติ)
5. อัตตารีค (ศาสนประวัติ)
6. อัล - อัคลาก (จริยธรรม)
7. ภาษาอาหรับ
8. ภาษามลายู / ภาษาอาหรับเสริม

ในแต่ละสาระได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึง การทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

2.2.1.5 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดกิจกรรมเพิ่มเติมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม 2 ลักษณะ คือ

1) กิจกรรมพัฒนาจริยธรรมอิสลาม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี โดยการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เช่น การเข้าค่าย การอบรมหลังละหมาด การฝึกปฏิบัติศาสนกิจ การพัฒนาบุคลิกภาพ การฝึกคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ตลอดจนฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2) กิจกรรมชมรม/ชุมนุมทางศาสนาอิสลาม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง ตั้งแต่การศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ชมรม/ชุมนุมนักอ่าน อัล-กุรอาน (กอรี) ชมรม/ชุมนุมอนาซีต ชมรม/ชุมนุมนักปาฐกถาหรือบรรยายธรรม เป็นต้น โดยให้สถานศึกษาและผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้นตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม ไปใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2.1.6 การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียน 320 - 360 ชั่วโมงต่อปี ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 8 - 10 ชั่วโมง
2. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง มีเวลาเรียน 400 - 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 10 - 12 ชั่วโมง คำนวณของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต
3. ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง คำนวณของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.2.1.7 โครงสร้างหลักสูตร

การจัดเวลาเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามกรอบโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น มีเวลาเรียนที่สามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้ทั้ง 2 หลักสูตร และเวลาเรียนที่สถานศึกษาจะต้องจัดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกรอบโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระดับประถมศึกษา หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดเวลาเรียน 320-360 ชั่วโมง/ปี โดยใช้เวลาเรียนดังนี้
 - กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 40 ชั่วโมง/ปี
 - รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น จำนวน 40 ชั่วโมง/ปี
 - ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเพิ่มเติมจากโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เกิน 200 ชั่วโมง/ปี
 - กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 80 ชั่วโมง/ปี จัดกิจกรรมบูรณาการทั้งสองหลักสูตร

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษากำหนดเวลาเรียน 400-480 ชั่วโมง/ปี โดยใช้เวลาเรียนดังนี้

- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 40 ชั่วโมง/ปี
- รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น จำนวน 160 ชั่วโมง/ปี
- ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเพิ่มเติมจากโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เกิน 200 ชั่วโมง/ปี
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกจำนวน 80 ชั่วโมง/ปี จัดกิจกรรมบูรณาการทั้งสองหลักสูตร

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมง/ปี โดยใช้เวลาเรียนดังนี้

- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 80 ชั่วโมง/3ปี
- รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น จำนวน 520 ชั่วโมง/3ปี
- ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเพิ่มเติมจากโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เกิน 600 ชั่วโมง/3ปี
- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกจำนวน 240 ชั่วโมง/3ปี จัดกิจกรรมบูรณาการทั้งสองหลักสูตร

จากรายละเอียดหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 โครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) สถานศึกษาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากพัฒนาการ ศักยภาพของผู้เรียน และบริบท ของสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดสำหรับระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตตะวัสซึฏะฮฺ) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะฮฺ) สถานศึกษาต้องจัดให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

2.2.3 การจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ

2.2.3.1 ด้านการวางแผนการสอน

ในการวางแผนการสอน ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดก็คือผู้สอนหรือครู ซึ่งการที่จะสามารถวางแผนการสอนได้ดีนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอน และวิธีการวางแผนการสอนเป็นอย่างดี (ศึกษาศาสตร์เกษตร .2551.ระบบออนไลน์)

ความหมายของการวางแผนการสอน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการวางแผนการสอนดังนี้

การวางแผน เป็นการกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินงานตลอดจนคาดคะเนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า ตั้งแต่ต้นจนบรรลุเป้าหมาย การวางแผนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะทำให้เราทราบว่า เราจะทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่ และจะได้รับผลอะไร นอกจากนี้การวางแผนยังช่วยลดความเสี่ยงต่าง ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะในการวางแผนไว้ ดังเช่น

สมจิตร อุตม (2549 : 35) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่ช่วยตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะดำเนินการและวิธีดำเนินการในอนาคต เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ภายในเงื่อนไข ระยะเวลาและทรัพยากร เป็นกลไกเพื่อตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร ใครทำ ทำเมื่อใด และที่ไหน ที่ผูกต่อกันจนเป็นระบบและต่อเนื่องกัน

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องหลาย ๆ ทางเลือกไว้ล่วงหน้าแล้วตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดโดยยึดหยุ่นได้ตามโอกาสและความเหมาะสมทั้งนี้ต้องพยายามรักษาเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแผนไว้เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ อติศักดิ์ พงษ์กุลผลศักดิ์ (อ้างถึงในมุฮัมมัดฮิลมี อุซัน, 2549 : 49) กล่าวว่า ขั้นตอนการวางแผนการควบคุมคุณภาพจะสำเร็จตามจุดมุ่งหมายถึงคำว่าคุณภาพ ก็ด้วยความร่วมแรงร่วมใจกันคิด พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้หมดไป ซึ่งหลักการปฏิบัติการวางแผนการสร้างคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

1) ระบุปัญหาต่างๆ ที่ต้องการปรับปรุงเป็นงานขั้นแรกของการปฏิบัติการสร้างคุณภาพซึ่งทุกคนจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อคุณลักษณะการกระจายของกระบวนการผลิต หรือสาเหตุของสิ่งที่ต้องการปรับปรุงว่ามีการกระจายมากน้อยเพียงใด มีสาเหตุเนื่องจากอะไร เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงสาเหตุของสิ่งที่ต้องการปรับปรุงซึ่งการ เก็บข้อมูลควรจะเป็นลักษณะที่อ่านง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ เช่น ใช้ตาตรวจสอบแผนภูมิต่าง ๆ หรือแบบสอบถามในการหาสาเหตุ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วควรมีการจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อสะดวกต่อการสร้างแผนภูมิแกงปลาและเสนอต่อที่ประชุมสาเหตุเนื่องจากอะไร เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงสาเหตุของสิ่งที่ต้องการปรับปรุงซึ่งการ เก็บข้อมูลควรจะเป็นลักษณะที่อ่านง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ เช่น ใช้ตาตรวจสอบแผนภูมิต่าง ๆ หรือแบบสอบถามในการหาสาเหตุ หลังจาก

การเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วควรมีการจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อสะดวกต่อการสร้างแผนภูมิ ก้างปลาและเสนอต่อที่ประชุม

3) กำหนดหัวข้อและแสดงสภาพของปัญหา หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ในขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างแผนภูมิต่างๆ เช่น แผนภูมิ ก้างปลา แผนภูมิพาราโต แผนภูมิควบคุม และแผนภูมิกราฟ เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่องต่างๆ ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับงานที่ทำอยู่ และเมื่อทราบถึงปัญหาต่างๆ จากแผนภูมิที่กำหนดแล้ว ขั้นต่อไปจะเป็นการระดมความคิดถกถึงปัญหาต่างๆ เพื่อเลือกปัญหาบางจุดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุงแล้วกำหนดหัวข้อในการแก้ไขปรับปรุง

4) กำหนดเป้าหมายที่แน่นอน การตั้งเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญของการทำกิจกรรมการสร้างคุณภาพ ดังนั้น หลังจากกำหนดหัวข้อเลือกปัญหาที่จะปรับปรุงแก้ไขแล้ว ขั้นต่อไปจะต้องกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานซึ่งการกำหนดเป้าหมายนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องยอมรับ และมีความรู้สึกว่าจะสามารถกระทำกิจกรรมนั้นสำเร็จตามเป้าหมาย

5) เลือกวิธีการปรับปรุงแก้ไข เมื่อทราบถึงสาเหตุของปัญหาและกำหนดปัญหาที่จะปฏิบัติภายใต้เป้าหมายที่แน่นอนแล้ว ในขั้นนี้จะเป็นขั้นของการระดมความคิดความสามารถของสมาชิกทุกคนในการที่จะเลือกวิธีการแก้ปัญหา ให้สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการวางแผนการสอน

ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการวางแผนเพราะการวางแผนคือ การวางระบบในการทำงานและสะดวกในการดำเนินการอย่างที่ท่านท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ เคยวางแผนในการที่จะเผยแพร่ศาสนาอิสลามจะเห็นได้ว่าตอนที่ท่านท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ อยู่ในช่วงมักกะห์ก็จะเริ่มเผยแพร่อย่างเงียบๆ ต่อมาเมื่อได้สมาชิกเพิ่มขึ้นก็จะใช้วิธีเผยแพร่อย่างเปิดเผย และการวางแผนของท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ในการอพยพจากนครมักกะห์ไปยังนครมาดีนะฮ์ การอพยพครั้งนี้จะเห็นว่าท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้มีการวางแผนอย่างละเอียด ดังต่อไปนี้

1. มีการเตรียมพร้อมทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของบรรดาเศาะหาบะห์ ﷺ
2. ท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ จะเลือกเวลาและเส้นทางที่เหมาะสม
3. มีการเตรียมพาหนะสำหรับเดินทาง
4. มีการเตรียมพร้อมด้านสถานที่หรือจุดหมายปลายทาง

นั้นแสดงให้เห็นว่าท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้มีการวางแผนอย่างละเอียดทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามทั้งในส่วนบุคคลและส่วนกลุ่มจากการรุกรานหรือการทำร้ายจากกุฟาร (Muhammad amhazun . 2002 : 110-135)

การวางแผนการสอน เป็นงานสำคัญของครูผู้สอน การสอนจะประสบความสำเร็จด้วยดีหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนเป็นสำคัญ การวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจเมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนสอนอย่างมีแผน เป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มีข้อเสนออย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการสอนผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการสอน

4. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อสอบเพื่อวัดผลประเมินผลผู้เรียนได้

5. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอน สอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ และความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อมทางด้านจิตใจคือความมั่นใจในการสอน เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระฉับกระเฉง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน (อาภรณ์ ใจเที่ยง.2546 : 201-202 อังอิงในมุขอำมัตนาเซ สามะ 2551: 33)

ลักษณะการวางแผนการสอน

การวางแผนการสอนอาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวางแผนโดยยึดเวลาและการวางแผนการสอนที่ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ซึ่งรายละเอียดของแต่ละลักษณะมีดังนี้

1.1 การวางแผนการสอนโดยยึดเวลา

อาจแบ่งออกเป็นการวางแผนการสอนประจำปี ประจำภาคการศึกษา ประจำเดือน ประจำสัปดาห์ ประจำวัน และประจำชั่วโมง ซึ่งในแต่ละระดับนั้นมีหลักการในการวางแผนดังต่อไปนี้

1) การวางแผนการสอนประจำปี ในการวางแผนประจำปีนั้น ผู้สอนควรจะทราบ ว่าในแต่ละปีการศึกษาที่สถาบันของตนแบ่งออกเป็นกี่ภาคการศึกษา แต่ละภาคการศึกษาเปิดและปิดเรียนเมื่อไร ช่วงเวลาใดสอบกลางภาคและปลายภาค และช่วงเวลาใดที่ผู้สอนต้องส่งผลการสอบของผู้เรียนแก่ผู้บริหารสถาบัน ซึ่งจะหาข้อมูลเหล่านี้ได้จากแผนการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่สอนอยู่ ซึ่งปกติจะมีการพิมพ์และแจกจ่ายแก่ผู้สอนและผู้เรียนก่อนที่จะเปิดเรียนในแต่ละปีการศึกษา

ผู้สอนต้องพิจารณาประกอบการวางแผนการสอนวิชาต่างๆ ทั้งนี้ เพราะบุคลากรแต่ละคนนั้นมีเวลาจำกัด ในการวางแผนการใช้เวลาประจำปีนั้น ควรจะมีปฏิทินการวางแผนเพื่อให้สามารถระบุได้ว่าในช่วงเดือนใดต้องทำกิจกรรมใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเวลาที่มีอยู่ และป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการประสานงานหรือดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม

2) การวางแผนการสอนประจำปีภาคการศึกษา ก่อนเปิดเรียนในแต่ละภาคการศึกษา ผู้สอนควรจะตรวจสอบข้อมูลในปฏิทินการศึกษาของสาขาวิชาหรือสถาบันว่าตนเองต้องสอนวิชาใดบ้าง

รวมทั้งหมดจำนวนก็วิชา และแต่ละวิชาสอนอยู่ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด หรือเป็นผู้ประสานงาน หรือเป็นผู้ร่วมสอน และกิจกรรมในด้านการเรียนการสอนอื่นๆ ในสาขาวิชาที่ตนเองต้องรับผิดชอบมีอะไรบ้าง

3) การวางแผนการสอนประจำเดือน ในช่วงปลายเดือนที่ผ่านมาหรือขึ้นต้นเดือนใหม่ ผู้สอนควรจะพิจารณาว่าในส่วนวิชาที่ตัวเองต้องสอนหรือที่ต้องรับผิดชอบนั้นในช่วงเดือนต่อไปต้องทำอะไรบ้าง อีกส่วนหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ ในช่วงเดือนที่ผ่านมา มีกิจกรรมอะไรบ้างที่ยังทำไม่เสร็จ และจะอย่างไรหรือจะดำเนินการต่อไปอย่างไร เพื่อให้งานที่ค้างจากเดือนที่แล้วสามารถจัดการให้บรรลุผลได้ตามที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานในเดือนต่อไปมีความต่อเนื่องและสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่วางแผนไว้

4) การวางแผนการสอนประจำสัปดาห์ การวางแผนประจำสัปดาห์อาจทำคล้ายกับการวางแผนประจำเดือน โดยดูในภาพรวมว่า ในสัปดาห์ที่ผ่านมา งานอะไรบ้างที่ยังทำไม่เสร็จและจำเป็นต้องทำต่อเนื่องในสัปดาห์ต่อไป เมื่อถึงต้นสัปดาห์ควรจะวางแผนงานที่ต้องดำเนินการในสัปดาห์นั้น ๆ โดยกำหนดว่าในแต่ละวันต้องทำอะไรบ้าง ทั้งในด้านการสอนหรือภารกิจอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้เวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้งานต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบนั้นสามารถดำเนินการได้เสร็จสมบูรณ์

5) การวางแผนการสอนประจำวัน การวางแผนประจำวันเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการทำงาน การวางแผนประจำวันที่ดีนั้นควรจะมีการเขียนระบุกิจกรรมการสอนและกิจกรรมอื่นๆ ที่ตนเองต้องรับผิดชอบในการทำงานในแต่ละวันให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการหลงลืมและช่วยให้มีการเตรียมการที่ดีในการทำกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในวันนั้น ๆ

ในการวางแผนประจำวันนั้น ควรจะมีการสรุปว่าในวันที่ผ่านมามีงานอะไรบ้างที่ค้างและในวันต่อไปจะต้องทำอะไรบ้าง โดยดูจากปฏิทินการทำงาน แล้วระบุกิจกรรมที่ต้องทำในแต่ละวันให้ชัดเจน ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นควรระบุกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาการทำงานด้วย เช่น ช่วงเช้า ช่วงบ่าย และช่วงตอนเย็นต้องทำอะไรบ้าง ในขณะเดียวกัน ควรมีการจัดกลุ่มกิจกรรมของงานที่ต้องทำให้ชัดเจน เช่น กลุ่มกิจกรรมด้านการสอน กลุ่มกิจกรรมด้านการติดต่อประสานงาน กลุ่มกิจกรรมด้านการประชุม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบริหารเวลาสำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) การวางแผนการสอนประจำชั่วโมง เมื่อผู้สอนจะต้องไปสอนในชั่วโมงใดชั่วโมงหนึ่ง ผู้สอนควรจะมีการเตรียมการเป็นอย่างดี โดยก่อนการสอนผู้สอนควรใช้เวลาอย่างน้อย 10-20 นาทีเพื่อทบทวนบทเรียนและเตรียมการต่าง ๆ ในส่วนของเนื้อหาวิชานั้น ผู้สอนควรจะมีการทบทวนข้อมูลในแผนการสอน มีการจัดเตรียมสื่อการสอนและมีการจัดลำดับสื่อต่าง ๆ ที่ต้องใช้ มีการทบทวนขั้นตอนการสอน ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของผู้เรียน และขั้นตอนการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการสอนนั้นเป็นไปด้วยความราบรื่น ในขณะเดียวกัน ก่อนทำการสอนผู้สอนควรจะมีการตรวจสอบห้องเรียน อุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่ต้องใช้ รวมทั้งพิจารณาในด้านการควบคุมชั้นเรียนด้วยว่าจะดำเนินการอย่างไร ในขณะเดียวกันควรตัดความกังวลในภาระงานอื่นๆ ออกจากจิตใจ โดยมุ่งคำนึงถึงผู้เรียน และเนื้อหาวิชาที่จะสอนในชั่วโมงนั้น ๆ เป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า ลักษณะการวางแผนการสอน มีลักษณะที่ 1. คือ การวางแผนการสอนโดยยึดเวลา สามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ การวางแผนการสอนประจำปี ประจำภาคการศึกษาประจำเดือน ประจำสัปดาห์ ประจำวัน ประจำชั่วโมง แต่ละด้านมีความสำคัญในการบริหารจัดการการสอนโดยยึดเวลา ให้มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ผู้สอนและผู้เรียน

1.2 การวางแผนการสอนที่ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

การวางแผนการสอนที่ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก อาจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ วิชา ระดับบท และระดับหัวข้อ ซึ่งมีหลักการและวิธีการวางแผนการสอนดังนี้

1) การวางแผนการสอนระดับวิชา กิจกรรมหลักในการวางแผนระดับวิชา ได้แก่ การจัดทำประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ซึ่งการจัดทำประมวลรายวิชานั้น ควรมียุทธศาสตร์ประกอบ และข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาในการเตรียมการมากพอสมควรในกรณีที่มีผู้สอนร่วมกันหลายคน ควรมีการจัดประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาร่างประมวลรายวิชานั้นและปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังเขปวิชา (Course Description) ที่ระบุไว้ในหลักสูตร ในขณะเดียวกันควรแบ่งภาระงานสอนระหว่างผู้ร่วมสอน โดยระบุให้ชัดเจนว่าใครรับผิดชอบสอนบทใด และหัวข้อใด และสอนในวันเวลาใด ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชา เช่น การจัดทำรายงาน การศึกษาดูงาน หรือการนำเสนอรายงาน ก็ควรมีการระบุว่ามีกำหนดดำเนินการในวันใด และผู้สอนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบ

2) การวางแผนการสอนระดับบท ในการวางแผนระดับบทควรแบ่งเนื้อหาวิชา ออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ โดยที่หัวข้อเหล่านั้นควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ในบางวิชาอาจแบ่ง ออกเป็นหัวข้อการสอนหลายลักษณะ เช่น หัวข้อการบรรยาย การปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการจัดทำรายงาน เป็นต้น ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่าผู้เรียนต้องทำ กิจกรรมอะไรบ้าง แต่ละกิจกรรมมีวัตถุประสงค์อย่างไร สิ่งที่คาดหวังจากแต่ละกิจกรรมมีอะไรบ้าง และมีหลักเกณฑ์ในการประเมินผลงานอย่างไร

3) การวางแผนการสอนระดับหัวข้อ การวางแผนระดับหัวข้อก็คือ การจัดทำ แผนการสอน ซึ่งควรมีขั้นตอนและวิธีการที่เหมาะสม โดยแผนการสอนควรมียุทธศาสตร์ประกอบต่าง ๆ อย่าง ครบถ้วน สามารถนำไปใช้สอนได้ง่าย

สรุปได้ว่า ลักษณะการวางแผนการสอน มีลักษณะที่ 2. คือ การวางแผนการสอนที่ยึด เนื้อหาวิชาเป็นหลัก อาจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ วิชา ระดับบท และระดับหัวข้อ แต่ละด้าน มีความสำคัญในการวางแผนการสอนที่ยึดเนื้อหาควรมีขั้นตอน ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และวิธีการ ที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้สอนได้ง่ายต่อนักเรียน

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวางแผนการสอน

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวางแผนการสอนมีหลายประการ ซึ่งผู้สอนจะต้องคิด พิจารณาเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนในระดับวิชา บท หรือหัวข้อ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) วิชา บท และหัวข้อ ในการวางแผนการสอนนั้น ผู้สอนควรทราบว่าตนเองต้องวางแผนในระดับวิชา บท หรือหัวข้อ ซึ่งในแต่ละระดับนั้นมักมีกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการแตกต่างกันออกไป ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย อย่างไรก็ตาม ในการวางแผนการสอนนั้น สิ่งแรกที่ผู้สอนควรทำคือการอ่านข้อมูลต่างๆในหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของหลักสูตรนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลในส่วนของปรัชญา วัตถุประสงค์โครงสร้างหลักสูตร สังเขปวิชา และแผนการศึกษาของหลักสูตร

ในส่วนของการวางแผนในระดับวิชานั้น คือการจัดทำประมวลรายวิชา (CourseSyllabus) ซึ่งแต่ละวิชาแบ่งเป็นบทต่าง ๆ แต่ละบทประกอบด้วยหัวข้อการสอนต่างๆ โดยในส่วนของการวางแผนการสอนนั้น ผู้สอนมักจะต้องรับผิดชอบในการวางแผนในระดับวิชาคือการจัดทำประมวลรายวิชาและการวางแผนการสอนในระดับหัวข้อ

2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนการสอนคือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งอาจสามารถกำหนดไว้ 3 ลักษณะ คือ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ดังนั้นในการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเรียนจึงควรระบุให้ชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างใน 3 ด้านดังกล่าวแล้ว ซึ่งมักนิยมเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะของ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยที่วัตถุประสงค์ของการเรียนนี้จะประกอบในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการวางแผนในระดับวิชา ในระดับบท หรือในระดับหัวข้อ

3) เนื้อหาวิชาการ เนื้อหาวิชาการเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งการวางแผนการสอนซึ่งผู้สอนจะต้องศึกษาค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะนำไปสอนผู้เรียน ในส่วนของเนื้อหาวิชาการนี้ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องค้นคว้าจากหลายแหล่ง ทั้งนี้เพื่อให้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมีความกว้างขวาง มีความถูกต้องและมีความทันสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ เป็นยุคของข่าวสารข้อมูล ซึ่งเนื้อหาวิชาการ เทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ มักจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นจะต้องมีการค้นคว้าองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องสอนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าจากตำรา วารสาร เอกสาร หรือฐานข้อมูลต่างๆ ผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ผู้สอนต้องมีการพัฒนาตนเองในเรื่องความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถค้นคว้าเนื้อหาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะต้องสอนได้

4) แหล่งข้อมูล ในการค้นคว้าเนื้อหาวิชาการนั้นมีความจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาจจะเป็นทั้งข้อมูลมือสอง (Secondary Data)คือข้อมูลที่มีการรวบรวมเอาไว้แล้ว หรือข้อมูลมือหนึ่ง (Primary Data) ซึ่งได้จากการลงไปเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงในส่วนของ การค้นคว้าข้อมูลมือสองนั้น ผู้สอนอาจจะค้นคว้าจากห้องสมุด สถานีวิทยุ หน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ หรือศูนย์ข้อมูลของชุมชน

หากผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าเนื้อหาวิชาการจากแหล่งข้อมูลต่างๆด้วยตนเอง ผู้สอนควรให้คำแนะนำผู้เรียนว่า ข้อมูลเนื้อหาวิชาการที่กำหนดนั้นน่าจะสามารถค้นคว้าได้จากที่ใด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแนวทางในการค้นคว้าที่ถูกต้อง รู้จักแหล่งข้อมูลที่สามารถจะหาองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องนำมาจัดทำรายงานตามที่กำหนดได้

5) ลักษณะของผู้เรียน ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) ดังนั้น ในการเตรียมการสอนจึงควรคำนึงถึง จำนวนอายุ เพศ ความสนใจ ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งคุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวเหล่านี้ จะมีผลต่อการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ การเลือกวิธีการสอน การจัดเตรียมสถานที่เรียน การกำหนดกิจกรรมการเรียน การจัดทำสื่อการสอน หรือการประเมินผลการเรียน ดังนั้นในการวางแผนการสอน ผู้สอนควรจะรู้คุณลักษณะของผู้เรียนที่ตนเองต้องสอนเป็นอย่างดี

6) สถานที่เรียน สถานที่เรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงในการเตรียมแผนการสอน นอกจากนั้นสถานที่เรียนควรจะจัดให้เหมาะสมกับเทคนิคการสอน เช่น การสอนแบบบรรยาย ก็อาจจัดโต๊ะที่นั่งเรียนในลักษณะหนึ่ง แต่ถ้าเป็นการสอนแบบอภิปรายกลุ่มหรือแบบปฏิบัติการก็ควรจะมีการจัดสถานที่เรียนอีกลักษณะหนึ่ง เป็นต้น

7) สื่อการสอน ตามหลักการเรียนรู้แล้ว ถ้าผู้เรียนมีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากก็มักจะเกิดการเรียนรู้มากขึ้น เช่น ผู้เรียนมีทั้งโอกาสได้ฟัง ได้ดู ได้กิน ได้ดมกลิ่นหรือได้สัมผัสโดยลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็จะมีโอกาสเกิดการเรียนรู้มากกว่าการได้ฟังหรือได้ดูเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ผู้สอนควรจะมีการเตรียมสื่อการสอนและกิจกรรมของผู้เรียนให้มีความหลากหลาย และมีความพร้อมก่อนที่จะสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

นอกจากนั้น ผู้สอนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการเตรียมสื่อการสอนต่างๆ ซึ่งมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์หลายโปรแกรมที่ผู้สอนสามารถใช้จัดเตรียมสื่อและนำเสนอข้อมูลต่างๆได้ง่ายยิ่งขึ้น ผู้สอนอาจพัฒนาตัวเองให้สามารถเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับช่วยสอนหรือเรียกโดยทั่วไปว่า CAI (Computer Assisted Instruction) ซึ่ง CAI นี้สามารถจัดเตรียมให้มีลักษณะที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองได้ ในอนาคตมีแนวโน้มว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการสอนจะเพิ่มมากขึ้น และในระบบ Internet ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการและสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนสามารถสืบค้นและนำมาใช้ประกอบการสอนได้ ดังนั้น ผู้สอนควรพัฒนาความสามารถของตนเองในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

8) กิจกรรมการเรียน ตามหลักการเรียนรู้ คนเราจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการกระทำของตนเอง ดังนั้น การกำหนดกิจกรรมการเรียนในการสอนหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึงถึง ดังนั้น ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนควรจะมองภาพรวมทั้งหมดว่าผู้เรียนควรจะได้อะไรบ้างจากหัวข้อนี้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติการ หรือได้ดูสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการนำเอาองค์ความรู้หรือเทคนิควิธีการที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ผู้สอนควรมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการกำหนดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

9) เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนมีหลายวิธี ในการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือวิชาใดวิชาหนึ่งผู้สอนควรจะเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ของการเรียน ลักษณะของผู้เรียน สถานที่เรียน และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ รวมทั้งความสามารถของผู้สอนในการใช้เทคนิคในการสอนนั้น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามในการสอนหัวข้อหนึ่ง ๆ ผู้สอนควรจะเลือกการสอนหลายวิธีมาผสมผสานกันให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การสอนเรื่องนั้นๆ

10) เวลาเรียน การสอนแต่ละวิชาหรือแต่ละหัวข้อมักจะมีเวลาจำกัด เช่น ในแต่ละภาคการศึกษาวิชาหนึ่งอาจมีระยะเวลาสอน 15 สัปดาห์ และในการสอนหัวข้อหนึ่งๆ อาจมีเวลาเพียง 1-3 ชั่วโมงเท่านั้น ดังนั้นในการเตรียมแผนการสอนผู้สอนควรคำนึงถึงเวลาเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนทั้งหมดเสร็จสิ้นในเวลาที่กำหนด ดังนั้นในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียน ปริมาณเนื้อหาที่จะต้องเรียน กิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียน รวมทั้งเทคนิคการสอนที่จะใช้ในการสอนแต่ละหัวข้อ ควรจะคำนึงถึงเวลาเรียนที่กำหนดไว้ด้วย

11) จิตวิทยาการเรียนรู้ เป้าหมายสูงสุดของการจัดกระบวนการเรียนการสอน คือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่วัตถุประสงค์ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าคนเรานั้นเรียนรู้ได้อย่างไร ผู้สอนจึงควรศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ หลักเกณฑ์การเรียนรู้ แรงจูงใจในการเรียนรู้ การต่อต้านการเรียนรู้ หรือหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของบุคคลสามารถที่จะค้นคว้าได้จากเอกสารทั่วไปทางด้านจิตวิทยาและการศึกษา นอกจากนี้ ผู้สอนที่ไม่ได้ศึกษามาทางด้านวิชาครูหรือทางการศึกษาคควรหาโอกาสเพิ่มพูนความรู้ของตนเองเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยการเข้ารับการอบรม สอบถามผู้มีความรู้ และขอคำแนะนำจากผู้ประสบความสำเร็จด้านการสอน

12) ผู้สอน ผู้สอนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมด ดังนั้น ผู้สอนควรจะมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ผู้สอนแต่ละคนมักมีความรู้ความสามารถแตกต่างกันไป ผู้สอนบางคนสามารถสอนโดยการบรรยายได้ดีแต่อาจไม่สามารถที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลักษณะอื่นได้ดี หรือผู้สอนบางคนบรรยายไม่เก่งแต่สามารถที่จะจัดกิจกรรมลักษณะอื่นได้ดี ดังนั้น ในการการวางแผนการสอนจึงควรคำนึงถึงความรู้และความสามารถของผู้สอนด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการจัดกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้สอน อย่างไรก็ตาม ในด้านความสามารถในการสอนนี้ ผู้สอนควรจะมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้เทคนิคการสอนต่างๆ ได้ดี

13) การประเมินผล การประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอน การที่ผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ และบรรลุในระดับใด จำเป็นจะต้องมีการประเมินผล แล้วนำผลการประเมินนั้นมาพิจารณาและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดการประเมินผลการเรียนอาจทำทั้งก่อนการเรียน ระหว่างการเรียน และหลังการเรียนหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประเมินก่อนการเรียนระหว่างการเรียน และหลังการเรียนอาจแตกต่างกันออกไปบ้าง ทั้งนี้ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช่วิธีการประเมินแบบต่าง ๆ เป็นอย่างดีการประเมินผลที่ดีควรทำหลายรูปแบบและหลายครั้ง ในส่วนของรูปแบบการประเมินผลนั้นอาจมีทั้งการซักถาม การสังเกต การทดสอบย่อย การให้ฝึกปฏิบัติ การจัดทำรายงานการทดสอบย่อย การสอบกลางภาค การสอบปลายภาค หรือวิธีการอื่น ๆ ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน

เป้าหมายหลักของการประเมินผลมีสองประการ ได้แก่ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียน โดยในส่วนของปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นผู้สอนสามารถนำผลการประเมินก่อนและระหว่างการเรียนมาดำเนินการในส่วนนี้ได้ส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนนั้นพิจารณาได้จากการประเมินผลหลังการเรียน (ศึกษาศาสตร์เกษตร .2551.ระบบออนไลน์)

สรุปได้ว่า สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวางแผนการสอน ซึ่งผู้สอนจะต้องคิดพิจารณาเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนในระดับวิชาบทหรือหัวข้อ เนื้อหาวิชาการผู้สอน ซึ่งปัจจัยต่างๆ มีความสำคัญต่อการวางแผนการสอน ให้มีกระบวนการเรียนรู้การสอนให้ประสบความสำเร็จตามที่วัตถุประสงค์ได้กำหนดไว้

2.2.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูผู้สอนต้องตระหนักและให้ความสำคัญเริ่มต้นที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชานั้นๆ ตามด้วยเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในบทเรียน สามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดความสนใจและประสิทธิภาพกับผู้เรียน (มูฮัมมัดนาเซ สามะ, 2551: 42)

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนมีเป้าหมายหลักคือ การทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่จุดประสงค์ได้วางไว้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในการที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้นั้นจะต้องอาศัยกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นประการสำคัญ เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมภาคปฏิบัติที่ผู้สอนได้ปฏิบัติแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสอนที่ได้กำหนดไว้ เช่นเดียวกันการจัดการเรียนการสอนคือ กระบวนการดำเนินการกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูจัดให้แก่ผู้เรียนทุกชั้นตอนหรือเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่การวางแผนการสอน การดำเนินงานสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลการประเมินผล อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นการรวมหลายกิจกรรมเข้าด้วยกัน คือ การจัดชั้นเรียน การจัดผู้เรียนเข้าเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดทำกำหนดการสอน และตารางสอน รวมถึงการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการสอน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้นผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียน ครู และนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการดำเนินงาน แต่อย่างไรก็ตามงานด้านการเรียนการสอนนั้นถือเป็นงานหลักของครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเองต้องให้ความสำคัญ เพราะผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญที่จะน่านักเรียนไปสู่เป้าหมายที่หลักสูตรต้องการได้ และในส่วนของงานบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอนนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องยึดหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตร ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง โดยจะต้องจัดครูเข้าสอน จัดหาสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตามความจำเป็น กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูจัดทำและใช้แผนการสอน ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้จำเป็นที่จะต้องมีการนำองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งหมดมาสู่กระบวนการปฏิบัติที่ถูกต้องและเป็นระบบด้วย (เฉลิมพล และชน, 2550 อ้างถึงใน ชัยน์ มุฮัมมัด ซาฮาตะฮ์, ม.ป.ป. : 177)

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนที่เหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ดังที่ ท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ ได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีและเทคนิคต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ใช้เทคนิคการย้ำ หากท่านเห็นว่าเรื่องใดมีความสำคัญ ท่านก็จะกล่าวย้ำหลายๆ ครั้งและบ่อยครั้งที่ท่านปฏิบัติเช่นนี้ ครั้งหนึ่งมีชายคนหนึ่งมาหาท่าน และขอให้ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ วะศียะฮ์แก่เขา ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า لَا تَغْضَبْ แปลว่า “ ท่านจงอย่าโกรธ ” ชายคนนั้นก็พยายามที่จะขอคำวะศียะฮ์อีก ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวคำเดิมว่า لَا تَغْضَبْ เทคนิคการย้ำนี้จะได้รับการปฏิบัติเสมอมา ท่านจะกล่าวย้ำหากสิ่งนั้นมีความสำคัญหรือจะย้ำข้อความบางตอน เพื่อที่จะทำให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ เข้าใจสิ่งที่ท่านต้องการสอนอย่างถ่องแท้(อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต 2546 :33) ฉะนั้นการใช้เทคนิคในการจัดการเรียนการสอนแสดงถึงความสำคัญยิ่งทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและเข้าใจง่าย ดังที่ วารี อิระจิตร์ (2530 : 162 – 163 อ้างอิงในนายมุฮัมมัดนาเซ สามะ 2551: 42 – 43) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของเด็ก
2. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่
14. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน

สรุปได้ว่า ผู้สอนจึงไม่ควรละเลยที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เข้าใจสิ่งที่ท่านต้องการสอนอย่างถ่องแท้ ให้ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน และเนื้อหาของบทเรียนนั้น โดยต้องจัดอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ประเภทของกิจกรรมการเรียนการสอน

บันทิต ดุลยรักษ์ (2542 : 155-156) ได้แบ่ง ประเภทของกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

กิจกรรมการเรียนการสอนประเภทนี้ ผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นผู้นำในขณะปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอนในห้องเรียนจึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารอย่างเดียว คือสอนเป็นผู้ถ่ายทอดการเรียนการสอน แม้ว่ากิจกรรมเหล่านี้จะยึดถือผู้สอนเป็นแกนกลางก็ตามแต่ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะไม่มีส่วนรวมในกิจกรรม ผู้เรียนยังคงมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมภายใต้การนำของครูเช่นการบรรยาย การเล่านิทาน การสาธิต การตั้งคำถาม เป็นต้น

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

กิจกรรมการเรียนการสอนประเภทนี้ ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมส่วนครูผู้สอนจะทำหน้าที่สำคัญตั้งนั้นคือการประสานงาน และคอยส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดกลุ่มผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักกลไกของการทำงานร่วมกัน เช่นการอภิปราย การเล่นเกม การทดลอง ฯลฯ และ 2) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้อง และส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลของการเรียน โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเอง เช่นการทำงานเดี่ยว การทำแบบฝึกหัด การทบทวนแบบโปรแกรม ฯลฯ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันจะเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูมีบทบาทสำคัญเป็นเพียงเป็นผู้คอยกระตุ้น ช่วยเหลือ แนะนำและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ได้ค้นหาคำตอบ การจัดกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอน จึงนับได้ว่าความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องเลือกแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน แต่ถึงอย่างไรการเรียน การสอนในรูปแบบเดิมก็เชื่อว่าไม่มีค่า ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้ในบางเวลาบางโอกาสซึ่งครูก็ไม่ควรที่นำเป็นรูปแบบการเรียนการสอนตลอดการศึกษา

รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนว่าเป็นเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน คือ ครูทำให้ผู้เรียนหรือผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาได้มีทักษะในการนำไปใช้ในชีวิตรและสังคม ได้สามารถคิดเป็นร้อยละหาเป็น และแก้ปัญหาเป็น ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทดลอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเกิดค่านิยมที่ดีต่อตนเองและสังคม (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2545 : 29-31) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์เรียนควรคำนึงถึงพื้นฐาน 3 ประการดังนี้

1. การสำรวจหาประสบการณ์
2. บูรณาการ
3. การถ่ายโยงความรู้

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากผู้สอนกับผู้เรียนจะบรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. กิจกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน คำนึงถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เกิดการรับรู้ เจตคติและทักษะย่อมมีผลต่อผู้เรียนให้เรียนในสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาไกลตัว

2. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมนั้นแล้วผู้เรียนสามารถทราบผลของการกระทำ ถูกต้องหรือไม่ ดีหรือไม่อย่างไร ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร จะช่วยพัฒนาข้อบกพร่องของผู้เรียนในโอกาสต่อไป

3. การได้รับการเสริมแรงในผลแห่งการกระทำ เช่น คำชมของผู้สอนในระหว่างปฏิบัติการ หรือเมื่อเสร็จสิ้นแล้วผลแห่งความสำเร็จจะทำให้เกิดความภูมิใจ แรงเสริมดังกล่าวอาจเป็นรางวัล คำชมการยอมรับจากเพื่อนหรือกลุ่มซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

4. ธรรมชาติของการเรียนรู้ ผู้เรียนย่อมเรียนรู้สิ่งที่ยากไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การจัดเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆควรลำดับจากง่ายไปหายาก ควรลำดับขั้นตอนให้ชัดเจนและควรให้ความรู้พื้นฐานก่อนที่จะให้ความรู้ในขั้นประยุกต์และแก้ปัญหา

5. ผู้เรียนต้องมีความพร้อม ความสนใจ ความต้องการยอมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำๆ ความต่อเนื่องของบทเรียนยอมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ดังนั้น หลักการดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้และเป็นการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีคุณค่าต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอน ผู้สอนได้ใช้เทคนิควิธีอย่างไร ซึ่งมีรูปแบบการเรียนการสอนหลากหลายวิธี โดยเน้นความแตกต่างตามศักยภาพผู้เรียนได้แก่ 1) บทเรียนวิชา 2) การศึกษาเฉพาะเรื่องด้วยตนเอง 3) การประชุมกลุ่มใหญ่ 4) การประชุมกลุ่มย่อย และ 5) การจัดประสบการณ์ในกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนของท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ

การจัดการเรียนการสอนของท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ แก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ นั้นจะมีวิธีที่หลากหลายด้วยกันไม่จะเป็นในทางธรรมหรือทางโลก ซึ่งเป็นวิธีที่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ เคยได้รับความสำเร็จในการเรียน และเมื่อสังเกตดูสมัยนี้การจัดการเรียนการสอนนั้นจะใช้วิธีเดียวกันกับวิธีของท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ ซึ่งการดำเนินการสอนนั้นจะคำนึงถึงตัวบุคคลเป็นหลักและความแตกต่างด้านสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งจะขอยกตัวอย่างเป็นบางส่วนดังต่อไปนี้

1. การสอนด้วยวิธีการอุปมา เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจง่าย ดังที่ท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ ยกตัวอย่างจากโองการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้เปรียบเทียบคำพูดที่เลวนั้นเปรียบเสมือนต้นไม้ที่ถูกถอนราก ในซูเราะห์อิบรอฮีม โองการที่ 26

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ

فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

(إبراهيم: 26)

ความหมายว่า : “และอุปมาคำพูดที่เลว ดั่งต้นไม้อัปเฉาถูกถอน
รากออกจากพื้นดิน มันไม่มีความมั่นคงเลย”

(อิบรอเฮม : 26)

จากอายัตดังกล่าวท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ จะยกหลักฐานเกี่ยวกับคนที่พูดไม่ดีคนที่พูดเลวนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้อุปมาดั่งต้นไม้อัปเฉาที่ถูกถอนรากออกจากพื้นดิน จะบอกถึงความมั่นคงของคนคนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับคำพูดของเขาเอง

2. การสอนด้วยวิธีการตั้งคำถาม เป็นวิธีการสอนทำให้เกิดข้อสงสัยในตัวผู้เรียนที่อยากจะรู้ ให้ผู้เรียนตั้งใจฟังมากขึ้น ดังมีรายงานจาก อัมรุ อิบน์ อัล-อาส ﷺ กล่าวว่า
ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم : يقول : آتَدْرُونَ مَنِ الْمُنْلِمُ ؟

((... قالوا : الله ورسوله أعلم... الخ))

(رواه الطبراني : 2873)

ความว่า : “ จากอัมรุ อิบน์ อัล-อาส ﷺ กล่าวว่า ฉันได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ถามบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ : พวกท่านรู้ไหมว่า ใครคือมุสลิม ?...พวกเขาตอบว่า : แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ และท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ เท่านั้นที่รอบรู้...”

(บันทึกหะดีษ โดย ตีรมีซีฮ์ 2873)

จากอะดิษข้างต้นแสดงถึงเทคนิคที่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ใช้สอนบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ซึ่งทำให้ในบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ นั้นเกิดความอยากรู้คำตอบจะทำให้เกิดความตั้งใจมากขึ้น (Kanuri : 1996)

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครูประสบความสำเร็จ ช่วยทำให้การเรียนการสอนของครูสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วยความสนใจ ทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะไม่มีกิจกรรมใดที่สามารถนำผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ทั้งหมดหากครูผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดียวกันตลอด ก็อาจมีผลทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนต้องจัดหลายรูปแบบ เลือกรูปแบบหรือเทคนิคการสอนให้เหมาะสม จัดเวลาให้พอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน จัดห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และเลือกสื่อให้เหมาะกับเนื้อหาและวิธีการสอน (บัณฑิต ดุลยรักษ์, 2542 : 155)

อย่างไรก็แล้วแต่ ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนคือ การวางเป้าหมายที่สำคัญที่สุดนั่นคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลีลาการเรียนรู้เฉพาะตัวที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งครูยุคใหม่ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอก

ความรู้ไปสู่ผู้สร้างประสบการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนได้แสวงหาคำตอบ ซึ่งคำตอบของแต่ละคนอาจมีที่มาแตกต่างกันตามบริบทที่ใกล้ตัวนักเรียน (พรชัย ภาพันท์, 2550 : 40) ในส่วนนี้นักวิชาการได้มีการนำหลักการของทฤษฎีสร้างสรรค์ด้วยปัญญามาพัฒนาเป็นรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรียกว่า สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ซึ่งหลักการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ซึ่งในการนี้จะเน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองจริง แก้ปัญหาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต(Cunningham, Duffy &Knuth, 1993 อ้างถึงในรสสุคนธ์ มกรมณีและคณะ, 2550 : 28-29)

Jonassen, Mayes & McAleese (1993 อ้างถึงใน รสสุคนธ์ มกรมณี และคณะ, 2550 : 29) ได้อธิบายว่า กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีพื้นฐานอยู่บนปัญหาหรือกรณีศึกษา ให้โอกาสผู้เรียนพาตัวเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จริง เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนที่จะศึกษาหาความรู้ และใช้ทักษะในการแก้ปัญหาที่ตรงตามสภาพจริง

การจัดการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการศึกษานั้นจะต้องได้รับความร่วมมือทั้งฝ่ายผู้ให้และฝ่ายผู้รับ ซึ่งในส่วนของฝ่ายผู้ให้นั้นจะต้องอาศัยวิธีการถ่ายทอดที่ดีที่ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน เน้นผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ วิธีการที่สามารถถ่ายทอดแก่ผู้เรียนต้องคำนึงสิ่งต่อไปนี้ (จรรยาพร ธรณินทร์, 2550 : 7)

1. ผสมผสานทรัพยากรวิชาเข้าด้วยกัน
2. ให้รู้จักเรื่องใกล้ตัวก่อน แล้วจึงขยายวงออกไป
3. รู้จักตนเองก่อน จึงรู้จักผู้อื่น กลุ่มอื่น
4. นำเรื่องที่เหมาะกับตนเองมาก่อน ง่ายก่อน
5. ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม
6. ไม่ติดยึดตำรา แหล่งเรียนรู้แหล่งเดียว
7. เปิดใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองไปค้นหาเพิ่มเติม
8. ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่ามีสิ่งที่รู้แล้ว และยังไม่รู้อีกมาก ต้องพัฒนาตนเองใฝ่รู้
9. สอนให้ฟังไปคิดตามไปด้วย

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มีนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีความพยายามเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง พัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้อยู่ในลักษณะที่ดีที่สามารถนำพาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากที่สุด และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองมีการศึกษาค้นคว้าตำราต่างๆ จนเกิดการคิดเป็นร้อยละทำเป็นและวิเคราะห์แก้ไขปัญหาเป็น ซึ่งในหลักการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในปัจจุบันก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมาก เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นสำคัญเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าครูจึงมีความพยายามที่จะขจัดปัญหาการเรียนการสอน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อารมณ์ ใจเพียง (2546 : 78-81) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ชื่นนาเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน และเร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น อยากคิด อยากทำ เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (ขั้นสอน) เป็นขั้นที่ต่อจากขั้นนาเข้าสู่บทเรียน ถือว่าเป็น ขั้นสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะปฏิบัติในขั้นนี้มีหลายอย่าง เช่น การค้นคว้า การอภิปราย การรายงาน การแสดงบทบาทสมมุติ การพูดแสดงความคิดเห็น การสาธิต การเล่าเรื่อง การสัมภาษณ์ ฯลฯ

3. ขั้นสรุปและวัดผล เป็นขั้นสรุปเนื้อหาที่เรียนผ่านมาแล้วทั้งหมด สรุปทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะที่ผู้เรียนได้รับ ตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการสรุปนี้ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนเป็นผู้สรุป หรือผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันสรุปก็ได้ หลังจากนั้นผู้สอนควรได้วัดผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยอาจใช้วิธีให้ตอบคำถาม ให้ทำแบบทดสอบให้หาแบบฝึกหัด หรือทำรายงานตามผู้สอนวางแผนไว้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนนั้นจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องอาศัยหลักการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามรูปแบบที่ได้กำหนด โดยเริ่มต้นจากการกล่าวนาเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้เข้าสู่บทเรียนพร้อมๆกัน จากนั้นก็ต่อยอดเข้าสู่บทเรียนโดยการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจพร้อมๆกันและจากนั้นก็สู่การสรุปและวัดผลความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนว่าได้รับผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้กล่าวสรุปมานี้เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทางการศึกษาทุกท่าน

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

จากผลงานวิจัยองค์ประกอบที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น พบว่าผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะผู้สอนสามารถนำเทคนิควิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบต่างไปใช้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ต้องทำให้ผู้เรียนไว้วางใจในตัวผู้สอน เมื่อผู้เรียนไว้วางใจก็กล้าที่จะถามในสิ่งที่ตัวเองไม่รู้ ไม่เข้าใจ และถ้ายังทำให้ผู้เรียนรักและศรัทธาในตัวผู้สอนแล้วก็จะยิ่งทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สำหรับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละวิชา ได้ดังนี้ (วรรณ ชุนศรี, 2550 : 75-76)

1. ควรมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนเองสอนเป็นอย่างดี
2. เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

3. ยอมรับในศักยภาพผู้เรียนว่าสามารถเรียนรู้ได้
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับนับถือ ภาคภูมิใจในความสามารถของตน และรู้จักปรับตัว ให้เข้าสถานการณ์ได้

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตัวเองและมีโอกาสได้แสดง

ความสามารถอย่างเต็มที่

6. จัดกิจกรรมที่เรียนรู้ที่หลากหลาย มีความหมายและมีประโยชน์เหมาะกับวุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพและมีความสุข

7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ของตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง

8. ควรฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และความสามารถเฉพาะของตน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สรรค์สร้างงานให้เกิดประโยชน์ เป็นการฝึกให้มีมนุษย

สัมพันธ์ ฝึกภาวะผู้นำ ฝึกความรับผิดชอบ การแก้ปัญหาร่วมกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การให้เกียรติผู้อื่น ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย การมีมารยาทในสังคม เป็นต้น

9. จัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ มีวินัยในตนเอง เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริงในโอกาสที่เป็นไปได้ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ได้จริง

10. จัดการเรียนการสอนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

11. ส่งเสริมให้มีสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้

นอกจากมีความต้องการให้เกิดการพัฒนาในส่วนของการจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนยังต้องคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนในด้านของคุณธรรม จริยธรรมที่ต้องมีการปฏิบัติในชีวิตปัจจุบันอีกด้วย ดังที่อริสโตเติล ศิริวรรณ (2544:18-29) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมที่พึงมีในตัว of นักเรียน เพราะสิ่งนี้สามารถที่จะทำให้เกิดความสันติสุขในโลกและสังคมได้ ดังนั้นในการปลูกฝังจริยธรรมจึงเป็นการสร้างคนให้เป็นคน มีจิตใจที่ประเสริฐสมบูรณ์ขยายขอบเขตคุณงามความดี โอบเอื้อไปถึงการช่วยเหลือผู้อื่นให้พบกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายมีความสุขโดยทั่วกันด้วยความรักความเมตตา เพื่อให้ตรงตามนโยบายการศึกษาที่ว่า คุณธรรมนำความรู้ ไม่ใช่ ความรู้ นำคุณธรรม หรืออาจจะเป็นในลักษณะที่ว่า ความรู้คู่คุณธรรม ในช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนนั้น ย่อมเกิดปัญหาในการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาบางสิ่งอาจจะเกิดจากตัวผู้เรียนหรืออาจเกิดจากตัวผู้สอน

ดังนั้นการวิจัยในโรงเรียน เป็นเครื่องมือของผู้มีวิชาชีพทางการศึกษาในการที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและตนเองไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ กระบวนการในการทำวิจัยซึ่งมีเป้าประสงค์ในการที่จะตัดสินใจสร้างสรรค์สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนสามารถจะดำเนินการได้ทั้ง โดยครูแต่ละคนเป็นรายบุคคลในการแก้ปัญหการปฏิบัติงานของตนเอง หรือการร่วมปฏิบัติการระหว่างกลุ่มครู หรือการดำเนินการโดยบุคคลทั้งโรงเรียน หรือดำเนินการบุคลากรทางการศึกษาอื่นในการดำเนินการปฏิบัติงานวิจัยนั้นจะต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลและนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในองค์กร (วิธนา นนทพันธุ์, 2549 : 15-16)

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นลักษณะของ วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนสภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์ที่ได้ กำหนดไว้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็น ลำดับแรก จะต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในส่วนของคุณภาพ กิจกรรมหรือเทคนิคการสอนของการเรียนการสอน ควรเป็นในลักษณะที่หลากหลาย ครูมีความตั้งใจ ในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนการสอน และไม่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้นๆ

2.2.3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือผู้สอน ผู้เรียน และ สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ ภาษาพูดและภาษาเขียนต่อมาได้รับการ พัฒนามาเรื่อยๆ จนปัจจุบันพบว่าสื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด เพราะถือว่าสื่อการเรียน สอนเปรียบเสมือนมือที่ 3 ของครู ช่วยให้ครูสอนได้สนุก ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนในบทเรียนจึงเป็นตัวกลาง ตัว ช่วยในการให้ข้อมูลความรู้ แต่การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลนั้น จะต้องตรงและสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน (มุฮัมมัดนาเซ สามะ,2551:33)

ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่ง หนึ่งที่สามารถสื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนแต่ละรายวิชา จนสามารถก่อให้เกิด ประสิทธิภาพทางการเรียนได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ ความหมายของคำว่า " สื่อการศึกษา" ว่าหมายถึง วิธีการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้เป็นสื่อในการศึกษา"

กนกวรรณ สุขกสิกรและคณะ (2550: ออนไลน์) กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียน การสอนว่า สื่อการเรียน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการการเรียน การสอน เพื่อเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากผู้สอนหรือแหล่ง ความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้ง

จริยา เหนียนเฉลย (2546 :14) สื่อการเรียน หมายถึง การนำสื่อมาใช้ในการเรียน การสอนโดยตรง ซึ่งหมายถึง การนำวัสดุ เครื่องมือและวิธีการมาเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาไป ยังผู้เรียนได้ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมาย

กิตานันท์ มลิทอง (2544 : 1) ได้กล่าวว่า สื่อ เป็นคำมาจากภาษาละติน Medium แปลว่า ระหว่าง หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ ปกติแล้วคำว่าสื่อจะใช้เป็นพหูพจน์เสมอ ซึ่งตรงกับคำ Medium ในภาษาอังกฤษ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึง สิ่งวัสดุ อุปกรณ์หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับข้อมูล ข่าวสาร ได้รับ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ให้ได้พยายามสื่อออกมา ซึ่งสื่อที่กล่าวมานั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นวัสดุ สิ่งของเสมอไป แต่อาจจะเป็นวิธีการต่างๆของผู้ให้ก็ได้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการ

นำมาใช้ในการจัดเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและความซาบซึ้งอันส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

ประเภทสื่อการเรียนการสอน

ธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัวเราล้วนแล้วเป็นสิ่งถูกสร้างจากอัลลอฮ์ ﷻ เพื่อให้บ่าวใช้เป็นที่ในการคิดถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ﷻ สิ่งถูกสร้างในโลกนี้มีมากมายจนนับไม่ถ้วนที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อได้ รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือสถานที่ที่เป็นประวัติศาสตร์ นั้นแสดงว่าสื่อที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้มีรูปแบบที่หลากหลายและสามารถเลือกตามความเหมาะสมของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอด อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวในโองการอัลกุรอานสุเราะฮ์อัลฆอซียะฮ์ ไว้ว่า

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآيَاتِ الَّتِي خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ
وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

ความว่า “พวกเขาไม่พิจารณาดูอุธุดอกหรือว่ามันถูกบังเกิดมาอย่างไร และ(ไม่พิจารณาดู) ท้องฟ้าบ้างหรือว่ามันถูกยกให้สูงขึ้นได้อย่างไร และ (ไม่พิจารณาดู) ภูเขาบ้างหรือว่ามันถูกปักตั้งไว้อย่างไร และ (ไม่พิจารณาดู) แผ่นดินบ้างหรือว่ามันถูกแผ่ลาดไว้อย่างไร”

(สุเราะฮ์อัลฆอซียะฮ์ : 17-20)

จากโองการข้างต้นสามารถเข้าใจได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือสิ่งที่ไม่มีชีวิต ล้วนแต่สามารถที่จะเป็นสื่อการเรียนการสอนได้หมด เพียงแต่จะขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่าจะหยิบสิ่งใดให้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้บ้าง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 5-6) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนออกได้ตามทรัพยากรการเรียนรู้เป็น 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและสื่อที่มีอยู่ทั่วไป แล้วนำมาใช้ประยุกต์ในการเรียนการสอน ได้แก่

1. คน ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แนะแนวศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้อำนวยการฝ่ายความสะอาดด้านต่างๆในการเรียนรู้ ส่วนคนตามความหมายการประยุกต์ใช้นั้น ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความเชี่ยวชาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมทั่วไป ซึ่งคนเหล่านั้นนับเป็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแม้จะไม่ใช่นักการศึกษาแต่ก็สามารถจะช่วยอำนวยความสะดวก หรือมาเป็นวิทยากรเพื่อเสริมการเรียนรู้ด้านการให้ความรู้แต่ละด้าน เช่น ศิลปิน นักการเมือง นายธนาคาร ช่างซ่อมรถยนต์ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

2. วัสดุ วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหา บทเรียน โดยรูปแบบ ของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง อาทิ เช่น หนังสือ สไลด์ फिल्मสตริบ แผ่นที่ เป็นต้น หรือสื่อต่างๆที่ใช้ร่วมกันซึ่งเป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้การออกแบบเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่ว่าเนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้น ส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น การจัดแสดงนิทรรศการภาพเขียน หรือภาพยนตร์ สารคดีชีวิตสัตว์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มักถูกมองไปในรูปของความบันเทิงแต่ก็สามารถให้ความรู้ทางการศึกษาได้ด้วยเช่นกัน

3. อาคารสถานที่ หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทรัพยากรรูปแบบอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้วและกับผู้เรียนด้วย ซึ่งสถานที่สำคัญในการศึกษาได้แก่ ตึกเรียนและสถานที่อื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวมเช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น ส่วนสถานที่ต่างๆในชุมชนก็สามารถใช้เป็นทรัพยากรสื่อการเรียนได้ เช่น โรงงาน ตลาด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากมักเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ตะปู ไขควง เป็นต้น

5. กิจกรรม โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึงนี้มักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่นๆหรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนออกแบบโปรแกรม เกมส์และสถานการณ์จำลอง หรือการจัดทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น มีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะวิชา หรือวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน จากประเภทของสื่อ อุปกรณ์ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกที่ได้กล่าวมานั้น สามารถกล่าวได้ว่ามีหลากหลายรูปแบบ แต่ถ้ารวมๆกันแล้วประเภทของสื่อเหล่านั้นจะประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี ซึ่งประเภทสื่อเหล่านี้สามารถที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ เข้าใจ ในบทเรียนได้เร็วและง่ายยิ่งขึ้น

หลักใช้สื่อการเรียนการสอน

วารินทร์ รัตมีพรหม (ม.ป.ป. : 36-37) ได้แบ่งหลักในการใช้สื่อการสอนมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การตรวจสอบสื่อ ควรตรวจสอบว่าสื่อ่นั้นเหมาะสมกับผู้เรียนและจุดมุ่งหมายหรือไม่ ตรวจสอบบริษัทผู้ผลิต ข้อมูล รายงานการประเมินผลสื่อ่นั้น ตลอดจนการประเมินผลสื่อ่นั้นจากผู้ร่วมงานซึ่งเคยใช้มาก่อน และผู้สอนควรได้ตรวจสอบด้วยตนเองด้วย เพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่องได้ก่อนนำไปใช้จริง

2. การฝึกหัดนำเสนอสื่อ หลักจากได้ตรวจสอบสื่อแล้ว ผู้สอนควรได้ทดลองใช้ด้วยตนเองอย่างน้อยหนึ่งครั้งก่อนนำไปใช้จริงเพื่อเป็นการฝึกหัดและทำให้ทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. การเตรียมสภาพแวดล้อม ทุกครั้งที่มีการเสนอสื่อ ผู้สอนควรที่จะได้เตรียมสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการนำเสนอ เช่น ที่นั่งผู้เรียนพอหรือไม่ สะดวกสบายเพียงใดและสิ่งต่อไปนี้จำเป็นและอยู่ในสภาพใช้การได้หรือไม่

4. การเตรียมผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนได้ดีขึ้นอยู่กับการณ์ที่ผู้เรียนได้ถูกเตรียมสำหรับการนำเสนอตัวชี้มาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจต่อการนำเสนอ นอกจากนั้น การเตรียมผู้เรียนอาจหา

ได้โดยการเสนอหรือการนักใช้เทคนิคพิเศษในการเสนอภาพก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนด้วย

5. การนำเสนอสื่อ ในการนำเสนอสื่อให้ได้ผลถึงขีดสูงสุดของจุดมุ่งหมายนั้น ผู้สอนอาจจะต้องปฏิบัติตนเหมือนนักแสดงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม

นอกจากนี้ วาสนา เพิ่มพูน (2542 : 271-272) ได้กล่าวว่า หลักในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

1. การเลือกวัสดุอุปกรณ์ต้องมีจุดมุ่งหมาย
2. การเลือกวัสดุ ต้องเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ที่พึงปรารถนา
3. วัสดุอุปกรณ์ที่เลือกใช้ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในการเรียนรู้เฉพาะ
4. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ต้องทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง และเที่ยงตรง
5. สื่อที่ใช้ต้องเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
6. ต้องทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทั้งที่เป็นการแสดงส่วนร่วม ที่แสดงออกมาภายนอกและภายใน
7. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้นั้น ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการร่วมมือกัน ปรับปรุงมนุษยสัมพันธ์ช่วยนักเรียนในการรู้จักตนเองและกลุ่ม และตลอดจนช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา
8. สื่อการเรียนการสอนต้องถูกต้องและชัดเจน
9. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรส่งเสริมความร่วมมือ มนุษยสัมพันธ์ ช่วยให้ผู้เรียนรู้ตนเองและผู้อื่น และพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาของผู้เรียน
10. ในการใช้สื่อการเรียนการสอนควรเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้ใช้ได้ เมื่อถึงเวลาใช้
11. สื่อการเรียนการสอนควรราคาไม่แพง และหาง่าย
12. สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้สามารถประเมินผลการใช้ได้

ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน

อิสลามได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเป็นสื่อกลางทำให้เกิดความเข้าใจง่ายและชัดเจนในเนื้อหา ดังปรากฏในแบบอย่างของท่านเราะสูลุลลอฮ์ r ที่ได้ใช้สื่อในการสอนแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ t ผู้ใดได้ศึกษาในสุนนะฮ์ของท่านเราะสูลุลลอฮ์ r เกี่ยวกับวิธีการใช้สื่อในการเรียนการสอนของท่านนั้น แน่แน่นอนเป็นที่ประจักษ์สำหรับเขาว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ r นั้นได้ใช้สื่อต่างๆ ทั้งในด้านการมองและการฟัง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงหรือสามารถให้ผู้เรียนนั้นเข้าใจถึงความหมายอย่างลึกซึ้ง ถ้ามีการศึกษาค้นคว้าถึงการใช้สื่อต่างๆของท่านเราะสูลุลลอฮ์ r นั้น ไม่นึกว่าวิธีการใช้สื่อของท่านเราะสูลุลลอฮ์ r นั้นจะออกมาในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งจะนำพาให้ผู้เรียนนั้นเข้าใจได้อย่างง่ายดาย จากการศึกษาในสุนนะฮ์ของท่านเราะสูลุลลอฮ์ r พบว่าการใช้สื่อของท่านนั้นมีดังต่อไปนี้

(1) การใช้นิ้วมือเป็นสื่อการสอน

ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال : قال رسول الله : كَافِلُ الْيَتِيمِ ، لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ ، أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ ، وَأَشَارَ مَالِكٌ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى

(أخرجه مسلم : 2983 ، وابن ماجه : 3679)

ความว่า : จากอะฮฺมัด อิบนิชะฮัด ﷺ กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ

กล่าวว่า “ผู้อุปการะเด็กกำพร้า ที่อยู่ในความดูแลของเขา หรืออยู่ในความดูแลผู้อื่นนั้น ฉันและเขาจะได้อยู่ในสวรรค์เช่นนี้ และท่านได้ชี้นิ้วชี้กับนิ้วกลางขึ้น”

(หะดีษบันทึก โดย มุสลิม: 2983 ;และอิบนุ มาญะฮ์, 3679)

จากหะดีษข้างต้นจะเห็นได้ว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้นำเสนอการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยการชูนิ้วชี้กับนิ้วกลางแสดงถึงความใกล้ชิด เพื่อต้องการแสดงให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ได้เห็นถึงความใกล้ชิดกัน พร้อมได้อธิบายประกอบ โดยมุ่งเน้นให้เศาะหาบะฮ์ ﷺ มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และติดอยู่ในความทรงจำได้นาน

(2) ใช้สองมือท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حَرِيرًا بِشِمَالِهِ وَذَهَبًا بِيَمِينِهِ ثُمَّ رَفَعَ بِهِمَا يَدَيْهِ ، فَقَالَ : إِنَّ هَذَيْنِ حَرَامٌ عَلَيَّ دُكُورٍ أُمَّتِي جِلٌّ لِأَنِّيهِمْ

(أخرجه ابن ماجه : 3726)

ความว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ถือผ้าไหมไว้ในมือซ้ายและทองคำไว้ในมือขวา หลังจากนั้นท่านก็ยกสองมือ แล้วท่านกล่าวว่า “แท้จริงทั้งสองอย่างนี้เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับประชาชาติของฉันที่เป็นชาย และเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับสตรีของพวกเขา”

(หะดีษบันทึกโดย อิบนุ มาญะฮ์, 3726)

จากหะดีษข้างต้นจะเห็นได้ว่ารายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ นั้นเคยใช้สองมือของท่าน ประกอบการบรรยายต่อบรรดาเศาะหาบะฮ์ t เพื่อง่ายต่อการเข้าใจความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ถือผ้าไหมไว้ในมือซ้ายและทองคำไว้ในมือขวา หลังจากนั้นท่านก็ยกสองมือ แล้วท่านกล่าวว่า “แท้จริงทั้งสองอย่างนี้เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับประชาชาติของฉันที่เป็นชาย และเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับสตรีของพวกเขา”

จากหะดีษข้างต้นแสดงถึงการจัดการเรียนการสอนของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ด้วยการเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย ง่ายต่อการเข้าใจและเป็นวัสดุที่หาง่ายตามธรรมชาติ ซึ่งผู้ที่เป็นครูควรนำมาเอาสิ่งเหล่านี้มาปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน (Hassan bin Ali al-Bashari, 2000: 128-134)

จากหะดีษข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยายถึงแนวทางอิสลามที่เที่ยงตรงที่นำมาสู่ความมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และเป็นหนทางที่นำไปสู่สรวงสวรรค์และเส้นอื่น ๆ จากเส้นตรงนั้น ไม่ว่าจะเป็ นอุดมการณ์ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หรือแม้แต่ว่า ความคิดใด ๆ ล้วนเป็นหนทางของชัยฏอนทั้งสิ้น ซึ่งต่างนำไปสู่ความเสื่อมเสียและสูญสลาย สุดท้ายจะเป็นทางนำไปสู่นรก

การเลือกสื่อการเรียนการสอน

วารินทร์ รัชมิพรหม (ม.ป.ป. : 36-37) ได้แบ่งหลักในการใช้สื่อการสอนมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. การตรวจสอบสื่อ ควรตรวจสอบว่าสื่อั้นเหมาะสมกับผู้เรียนและจุดมุ่งหมายหรือไม่ ตรวจสอบบริษัทผู้ผลิต ข้อมูล รายงานการประเมินผลสื่อั้น ตลอดจนการประเมินผลสื่อั้นจากผู้รวมงานซึ่งเคยใช้มาก่อน และผู้สอนควรได้ตรวจสอบด้วยตนเองด้วย เพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่องได้ก่อนนำไปใช้จริง

2. การฝึกหัดนำเสนอสื่อ หลังจากได้ตรวจสอบสื่อแล้ว ผู้สอนควรได้ทดลองใช้ด้วยตนเองอย่างน้อยหนึ่งครั้งก่อนนำไปใช้จริงเพื่อเป็นการฝึกหัดและทำให้ทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. การเตรียมสภาพแวดล้อม ทุกครั้งที่มีการเสนอสื่อ ผู้สอนควรที่จะได้เตรียมสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการนำเสนอ เช่น ที่นั่งผู้เรียนพอหรือไม่ สะดวกสบายเพียงใดและสิ่งต่อไปนี้เป็นและอยู่ในสภาพใช้การได้หรือไม่

4. การเตรียมผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนได้ดีขึ้นอยู่กับ การที่ผู้เรียนได้ถูกเตรียมสำหรับการนำเสนอตัวชี้ นำช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจต่อการนำเสนอ นอกจากนั้น การเตรียมผู้เรียนอาจทำได้โดยการเสนอหรือการนักใช้เทคนิคพิเศษในการเสนอภาพก็จะเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนด้วย

5. การนำเสนอสื่อ ในการนำเสนอสื่อให้ได้ผลถึงขีดสูงสุดของจุดมุ่งหมายนั้น ผู้สอนอาจจะต้องปฏิบัติตนเหมือนนักแสดงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้สอนจะต้องมีความรู้และค่านึงถึงนั้นคือการเลือกใช้สื่อเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่ง (จรรยา เหนียนเฉลย 2546: 18-19) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อการสอน ดังนี้

1. ความเหมาะสม สื่อที่จะใช้นั้นเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่

2. ความถูกต้อง สื่อที่จะใช้ช่วยให้นักเรียนได้ข้อสรุปที่ถูกต้องหรือไม่ในเนื้อหา

3. ความเข้าใจ สื่อที่ใช้นั้นช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียนหรือไม่

4. ประสบการณ์ที่ได้รับ สื่อที่จะใช้นั้นช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนหรือไม่

5. ความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น จำนวนผู้เรียน ความสามารถ ความสนใจรวมทั้ง

ทักษะและรูปแบบการเรียนของนักเรียนหรือไม่

6. เหมาะสมกับทัศนคติและทักษะของครูผู้สอนหรือไม่

7. สื่อนั้นช่วยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมตามที่ครูต้องการหรือไม่

8. ระยะเวลาในการเสนอสื่อการสอนนั้นเหมาะสมหรือไม่

9. สื่อนั้นช่วยเสนอแนะกิจกรรมอื่น ๆ ที่นักเรียนอาจปฏิบัติเพิ่มเติมได้หรือไม่
10. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อที่นั้นแค่ไหน อาทิเช่น สถานที่ แสงสว่างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เป็นต้น

กิดานันท์ มลิทอง (2548 : 109) ได้ให้หลักการในการเลือกสื่อการสอนไว้ว่า

1. สื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
 2. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัยน่าสนใจ และเป็นสื่อที่จะให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดีเป็นลำดับขั้นตอน
 3. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
 4. สื่อนั้นควรสะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป
 5. ต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนและเป็นจริง
 6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือถ้าจะผลิตเองควรคุ้มกับเวลาและการลงทุน
- จากหลักการนี้สรุปได้ว่า การจะเลือกสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สำลี รักสุทธี (2553 : 30) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการเลือกสื่อการสอนว่า

1. สอดคล้องกับปัญหาที่พบ
 2. สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ พัฒนาการและธรรมชาติของเด็กเป็นสิ่งที่สำคัญ มีความสอดคล้องกับบุคลิกภาวะ และพฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน
 3. ทฤษฎีและหลักการสอน เทคนิควิธี หรือทฤษฎีต่างๆของนักการศึกษาเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้สื่อการสอนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติวิชา
 4. ชนิดและประเภทของสื่อนวัตกรรม จะช่วยนำมาใช้ได้สอดคล้องกับสภาพปัญหา
- จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าการวางแผนการใช้สื่อการสอนจะต้องมีการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนแล้วจึงสามารถนำไปใช้ในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมได้ซึ่งสื่อที่นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของบทเรียน เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนและต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดมีความทันสมัย จึงจะทำให้การเลือกสื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การผลิตสื่อการสอน

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 36-38 อ้างถึงในจรรุ วัจน์ สองเมือง, 2546:49-50) ได้เสนอกระบวนการในการผลิตสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการผลิตสื่อการสอน
2. ศึกษาและกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้ที่จะใช้สื่อที่นั้นคือใคร มีความรู้และประสบการณ์เดิมมาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคุณสมบัติส่วนอื่นๆ ของสื่อให้เหมาะสมต่อไป
3. กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ทั้งนี้ควรจะต้องพิจารณากำหนดเนื้อหาสาระให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยการตีความและจำแนกแยกย่อยจุดประสงค์ทั่วไปให้ละเอียดลงไปถึงขั้นที่ทราบได้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากสื่อนั้นแล้วสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

5. กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินผล

6. กำหนดวิธีการและแนวทางการเสนอเนื้อหา เป็นการวางแผนว่าจะเสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบใด เรียงลำดับหัวข้อและเนื้อหาอย่างไร มีตัวอย่างมีการนำเรื่อง มีการสรุปเรื่อง หรือ ทบทวนเรื่องอย่างไร ควรมีแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมแทรกอยู่ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดทำสื่อการสอน ไม่ว่าจะผลิตสื่อการสอนชนิดใด อาจจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อเทคโนโลยี ผู้ผลิตจะต้องกำหนดว่าจะหาข้อมูลสนับสนุนได้จากแหล่งใด เช่น แหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา ภาพประกอบ แผนภูมิ เป็นต้น

8. ยกร่างและจัดทำสื่อการสอนตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้

9. ทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้น โดยนำสื่อต้นแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่จะต้องใช้สื่อ นั้น ใช้สื่อต้นแบบนี้จัดการเรียนการสอนจริงๆ เพื่อศึกษาข้อบกพร่องต่างๆ สำหรับนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงสื่อให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

10. ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ตามข้อมูลที่ได้ศึกษาไว้

11. นำสื่อที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้

จากแนวความคิดการผลิตสื่อการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นสรุปได้ว่า ผู้ผลิตสื่อการสอนจะต้องคำนึงถึงลักษณะผู้เรียนและลักษณะเฉพาะของสื่อต่างๆ และจะต้องมีการสำรวจปัญหาทรัพยากรและความต้องการ และกำหนดวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อเพื่อให้ได้สื่อการสอนที่ถูกต้องตามหลักวิธีการ และจะได้สื่อการสอนที่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริงประโยชน์ของสื่อการสอน

สำลี รักสุทธี(2553 : 13) กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอน คือ

1. เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
2. เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ครูสอนเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น
3. เป็นเครื่องช่วยเร่งเวลาการสอนให้สั้นลง
4. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น
5. ช่วยทำเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
6. ช่วยทำเรื่องยากให้เป็นง่าย
7. ช่วยกระตุ้นและเร้าความสนใจให้กับนักเรียนมากขึ้น
8. ช่วยให้การเรียนเนื้อหาง่ายขึ้น
9. นักเรียนประสบความสำเร็จจากการเรียนมากขึ้น
10. ช่วยให้นักเรียนไม่เบื่อในการเรียน
11. ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนโดยรวม
12. เป็นเครื่องยืนยันถึงการพัฒนาตนเองของครู

13. เป็นกระดากำบังตนเองของครูได้อย่างไร

14. เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของครูได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ และครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียน การสอน ให้มีความทันสมัย ครูผู้สอนจัดทำขึ้นหรือจัดหาซื้อได้โดยง่ายแต่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึง หลักการเลือกสื่อการเรียนการสอนต้องให้ตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้จะต้องคำนึงความสัมพันธ์กับ เนื้อหาบทเรียน ความเหมาะสมกับผู้เรียน ในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนนั้นจะต้องอาศัยหลักการ เตรียมตัวของครู โดยครูจะต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสภาพแวดล้อมเพื่อให้เอื้อต่อการเรียน การสอน และไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน จากนั้นผู้ให้จะต้องเตรียมผู้เรียนทุก คนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในวิธีการใช้สื่อ อุปกรณ์ต่างๆอย่างพร้อมเพรียงกัน และในที่สุดท้าย ผู้ให้จะต้องนำเสนอสื่อการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

2.2.2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นการตรวจสอบว่าหลังจากได้จัดการเรียนการสอนไปแล้ว ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังที่คาดหวังไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ ช่วยให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาผล ต้องอาศัยเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่น ส่วนการประเมินผลเป็นการพิจารณาผลที่ได้จากการวัด (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2545 : 31)

ความหมายของการวัดและประเมินผล

ความหมายของการวัดและประเมินผลมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมายดังนี้ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548: 3) ได้สรุปว่า การวัดผลหมายถึงกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะที่จะวัด

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548: 3) ได้สรุปว่า การวัดผลหมายถึงกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะที่จะวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นกระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ เช่น การวัดความสูง การวัดน้ำหนัก การวัดความยาว การวัดความดันโลหิตและการวัดไข้ เป็นต้น

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2550:8-9) ได้กล่าวถึงการประเมินผลว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐและโรงเรียน รัฐบาลกลางจัดให้มีการประเมินระดับประเทศและการประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับชั้นต่าง ๆ นั้น เป็นงานของครูประจำชั้นของแต่ละโรงเรียน โดยใช้วิธีการหลากหลาย เช่น โครงการ รายงาน การวิจัย และการสืบค้นเป็นรายบุคคล การสอบปากเปล่า การสอบในชั้นเรียนและการปฏิบัติ การสอบอาจจะทำเป็นรายชั้นรวมกันหลายโรงเรียน หรือระดับรัฐก็ได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบความรู้และความเข้าใจในหลักสูตร และแนวความคิดของวิชาและทักษะการวิเคราะห์และปฏิบัติ ซึ่งอาจจะสอบโดยหน่วยงานของรัฐ โรงเรียนหลายโรงเรียนร่วมกันทำ หรือทำโดยโรงเรียน โดยความเห็นชอบของรัฐ และมีการเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบหลายแห่งเป็นเกณฑ์เดียวกัน (Scaling) เพื่อประโยชน์ในการเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาและการรายงานต่อสาธารณชน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548:5) ได้สรุปความหมายของการประเมินผลคือ การตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของผลที่ได้จากการวัดโดยเปรียบเทียบกับผลการวัดอื่นๆหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดผล คือ การกำหนดค่าตัวเลขให้กับสิ่งที่ถูกวัดตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ส่วนการประเมินผล เป็นการตัดสินคุณค่าและคุณภาพของคุณลักษณะที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้การเรียนของผู้เรียนว่าผ่านหรือไม่ผ่าน

ความสำคัญของการวัดและประเมินผล

อำนาจ เลิศชัยนติ (2542:18-19) ได้ว่าความสำคัญของการประเมินผลนั้นมีได้อยู่ตรงที่ว่า ได้ทราบความก้าวหน้าของโครงการแต่เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ตรงที่ว่าได้มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ พร้อมวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย เพื่อการตัดสินใจในการพัฒนาโครงการต่อไป อันเป็นการประกันคุณภาพเบื้องต้นได้ว่าโครงการที่ได้จัดการไปแล้วนั้นจะไม่มีวันล้มเหลวเป็นอันตราย ถ้าไม่มีขบวนการประเมินผลโครงการหรืองานใดๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นย่อมมีความเสี่ยงต่อการล้มเลิกโครงการหรือการบริหารโครงการไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า ในระหว่างการดำเนินโครงการนั้นอาจเกิดอุปสรรคใดๆ ที่ไม่คาดคิดมาขวางหน้า โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนโครงการมิได้รู้ตัวมาก่อน และไม่ได้เตรียมวิธีแก้ไข ปัญหาไว้ล่วงหน้า ดังนั้น ความสำคัญของการประเมินผลจึงสามารถเขียนเป็นรูปของแผนภูมิที่จะป้องกันความล้มเหลวของโครงการ ในทางตรงกันข้ามกันก็จะก่อให้เกิดความสำเร็จของโครงการขึ้นมาแทนที่

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สามารถเป็นตัวช่วยได้หลายทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนบริหารได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถทราบผลสัมฤทธิ์จากงานสอนของตนเอง และสามารถนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และตัวนักเรียนสามารถทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงผลการเรียนของตนเอง ตลอดจนสามารถนำผลมาปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนของตนเองได้อีกด้วย

หลักการวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนนั้นจำเป็นสำหรับครูหรือผู้ที่ทำการวัดต้องยึดหลักการวัดผลดังนี้

สุมาลี จันทรชลอ (2552: 13) กล่าวว่า การดำเนินการวัดผลควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. วัดให้ตรงจุดประสงค์ หากการวัดไม่ตรงวัตถุประสงค์จะไม่สามารถสื่อความหมายเกี่ยวกับปริมาณหรือขนาดของสิ่งที่วัดได้
2. ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ เครื่องมือวัดผลไม่ว่าแบบใดต้องมีคุณภาพ วัดได้เที่ยงหรือมีความเที่ยงสูง วัดได้ครบถ้วนมีความตรงกับวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่ต้องการวัด มีความเป็นปรนัยการใช้ภาษาชัดเจนไม่กำกวม ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน มีระบบการให้คะแนนที่เที่ยงธรรม
3. แปลผลได้ถูกต้อง โดยต้องพิจารณาเกณฑ์หรือกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ รวมทั้งต้องคำนึงถึงคุณลักษณะที่เป็นตัวแทนที่จะอ้างถึงด้วย ไม่แปลผลนอกกรอบของความเป็นตัวแทนนั้นๆ
4. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า ผลจากการวัดผลควรให้ข้อมูลของผู้เรียนเกี่ยวกับระดับความสามารถโดยภาพรวม ความสามารถเด่น-ด้อย ในบางจุด ความเจริญงอกงาม หรือความก้าวหน้าของผู้เรียนและสามารถใช้ผลการสอบเพื่อบอกถึงคุณภาพของเครื่องมือ

Jonassen, Mayes, & McAleese (1993 อ้างถึงในรสสุคนธ์ มกรมณี และคณะ, 2550 : 29) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่นิยมใช้มี 6 ลักษณะ คือ

1. การสังเกต สามารถทำได้ทุกเวลาและสถานการณ์ โดยมีหรือไม่มีเครื่องมือสังเกตก็ได้

2. สัมภาษณ์โดยการเตรียมคำถามง่ายๆ ไว้ล่วงหน้า

3. การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูล ความคิดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ

4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด เน้นให้ผู้เรียนตอบ และนำความรู้ที่ได้ไปสร้างความรู้ใหม่

5. การรายงานตน เป็นการให้ผู้เรียนพูดหรือเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และคุณลักษณะของผลงาน

6. แฟ้มผลงานดีเด่น เป็นตัวอย่างผลงานดีๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่เลือกเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ ตามความสามารถ ความสนใจและความถนัด

อย่างไรก็ตาม Herman, Aschbacher & Wintwers (1992 อ้างถึงใน รสสุคนธ์ มกรมณี, 2550 : 50) กล่าวว่า วิธีที่ดีที่สุดในการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาที่เป็นจริงคือ การสังเกต แต่เป็นวิธีที่ใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก จึงเสนอแนะให้ใช้วิธีการตรวจสอบผลงานเขียน (Written Work) ของผู้เรียนในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานภารกิจซึ่งมอบหมายให้ทำ

สรุปหลักในการประเมินผลผู้ประเมินจะต้องใช้ดุลยพินิจด้วยความรอบคอบก่อนตัดสินใจให้คุณค่าในเรื่องใด และรำลึกอยู่เสมอว่า จะต้องประเมินด้วยความเที่ยงธรรม และมีคุณธรรมอย่างสูง ซึ่งในการวัดและประเมินผลนั้นจะต้องมีการวัดตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ส่วนเครื่องมือที่วัดนั้นจะต้องมีคุณภาพที่สามารถแปลผลได้อย่างถูกต้อง

ความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผล

สุมาลี จันทร์ชะลอ (2552: 15) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้

1. เพื่อจัดตำแหน่ง
2. เพื่อการเปรียบเทียบ
3. เพื่อการวินิจฉัย
4. เพื่อการพยากรณ์
5. เพื่อการประเมินผล

พิชิต ฤทธิจรูญ (2548: 20) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนั้นมีความมุ่งหมายหลายประการซึ่งครูผู้สอนอาจเลือกใช้ให้ตรงกับความต้องการได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน
2. เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน
3. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
4. เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง
5. เพื่อตัดสินผลการเรียน
6. เพื่อจัดตำแหน่งหรือจัดประเภท
7. เพื่อเปรียบเทียบระดับพัฒนาการ

8. เพื่อพยากรณ์หรือทำนาย

9. เพื่อประเมินค่า

ประเภทและกระบวนการวัดและประเมินผล

ในกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสามารถจำแนกประเภทและกระบวนการวัดและประเมินผลทางการศึกษาได้เป็นดังนี้ พิซิต ฤทธิจรูญ (2548 : 14-15) ได้จำแนกประเภทและกระบวนการประเมินผลออกเป็นดังนี้

จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียนว่า มีความรู้เพียงพอที่จะเรียนต่อในรายวิชาใหม่หรือเนื้อหาใหม่ได้หรือไม่ ถ้าพบว่ามีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอหรือไม่มีพฤติกรรมขั้นต้นก่อนเรียน ครูจะจัดให้มีการสอนปรับพื้นฐานจนผู้เรียนมีความรู้เพียงพอที่จะเรียนในเนื้อหาใหม่ได้

2. การประเมินผลระหว่างเรียน หรือการประเมินความก้าวหน้า มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด หากพบว่ามีข้อบกพร่องในจุดประสงค์ใด ก็หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในจุดประสงค์นั้นๆ โดยจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียน

3. การประเมินผลรวมสรุป เป็นการประเมิน เพื่อตัดสินผลการเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าผู้เรียนมีความรู้ทั้งสิ้นเท่าไร ควรตัดสินได้ ตก ผ่าน ไม่ผ่านประเภทของการประเมินผล โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียน

2. การประเมินผลระหว่างเรียน หรือประเมินความก้าวหน้า มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

3. การประเมินผลรวมสรุป เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าผู้เรียนมีความรู้ทั้งสิ้นเท่าไร ควรตัดสินได้-ตก ผ่าน-ไม่ผ่าน หรือควรได้เกรดอะไร

ประเภทของการประเมินผลโดยจำแนกตามระบบการวัดผลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม เป็นการตัดสินคุณค่าของลักษณะหรือพฤติกรรม โดยเปรียบเทียบกับผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันที่ทำข้อสอบฉบับเดียวกัน

2. การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นการตัดสินคุณค่าของลักษณะหรือพฤติกรรม โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์มีทั้งเกณฑ์มาตรฐาน (Standard criteria) ที่มีอยู่แล้วหรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินกำหนดขึ้น (Arbitrary Criteria)

ส่วนของศิริชัย กาญจนวาสี (2548:13-14) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. จำแนกตามขั้นตอนของการเรียนการสอน ในการวัดและประเมินในลักษณะนี้เป็นการประเมินเพื่อจัดวางตำแหน่ง ประเมินความก้าวหน้า ประเมินเพื่อวินิจฉัย และประเมินเพื่อเป็นการสรุปผลรวบยอดของผู้เรียนหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน

2. จำแนกตามวิธีการแปลความหมายคะแนน เป็นลักษณะของการประเมินแบบอิงกลุ่ม และอิงเกณฑ์ ซึ่งการประเมินแบบอิงกลุ่มนั้น เพื่อบรรยายและตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียนโดยเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่มส่วนการประเมินแบบอิงเกณฑ์นั้นเป็นการบรรยายและตัดสินความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐาน ประเภทการวัดและประเมินผลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของการวัด และประเมินผลมี 3 ประเภทคือ การวัดและประเมินผลก่อนที่จะมีการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการทดสอบถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการวัดและประเมินผลในช่วงเวลาเรียนของผู้เรียน เพื่อเป็นการทราบว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากบทเรียนมากน้อยเพียงใด และควรที่จะมีการแก้ไขอย่างไรบ้าง และตรงจุดไหนที่ผู้เรียนยังขาดตกบกพร่อง การวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็นการวัดและประเมินผลหลังจากที่เสร็จจากการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้ว เพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้เรียนได้สำเร็จการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ผ่านหรือไม่ผ่าน หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การประเมินผลรวมสรุป

แนวการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา คือกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ความเข้าใจประวัติและความสำคัญของศาสนาอิสลาม และนำมาปฏิบัติเพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ด้านเจตคติเกิดความยึดมั่นในหลักศรัทธา การกระทำความดีตามบทบัญญัติอิสลาม และด้านทักษะการประพฤติปฏิบัติตนตามบทบัญญัติอิสลาม และนำไปใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

การเรียนรู้อิสลามศึกษามุ่งให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้และคุณธรรมอย่างสมดุล โดยมีองค์ประกอบคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ผู้สอนจึงควรวัดและประเมินผลการเรียนเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546 : 285 อ้างอิงใน มาหามะรือสะลี บินเซ็ง 2556 : 68-70)

1. การประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลก่อนเรียน ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีข้อมูลพื้นฐานในด้านครอบครัว เศรษฐกิจ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของชุมชนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะทำให้ผู้สอนกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมินผลก่อนเรียนได้ดียิ่งขึ้น การดำเนินการประเมินผลก่อนเรียนนี้ทำได้หลากหลายวิธี เช่น การสนทนา การสัมภาษณ์ การอภิปราย การใช้แบบทดสอบและการสังเกต เพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมมากน้อยเพียงไร ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความรู้หรือทักษะพื้นฐานไม่เพียงพอ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมหรือสอนซ่อมเสริมให้

ผู้เรียน ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และร่วมกิจกรรมในสาระที่จะเรียนรู้ ต่อได้อย่างมั่นใจ ทั้งนี้ ผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำการประเมินผลก่อนเรียนทุกชั่วโมง แต่ควรจะทำ การประเมินผลก่อนเรียน เมื่อผู้สอนจะเริ่มสอนสาระใหม่เท่านั้น

2. การประเมินผลระหว่างเรียน

การประเมินผลระหว่างเรียน คือ การตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาตามความ คาดหวังไว้เพียงไร ผู้สอนจึงควรประเมินผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยประเมิน จากการสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม การกล้าแสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบขณะที่ทำงานกลุ่ม ตลอดจนแบบฝึกหัด และการตรวจชิ้นงานของผู้เรียน เพื่อประเมินผลแล้ว ผู้สอนควรนำผลการ ประเมินไปปรับปรุงการสอนต่อไป

3. การประเมินผลหลังเรียน

การประเมินผลหลังเรียนมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีความ ตระหนัก และเห็นคุณค่าของสาระที่เรียนรู้อันสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นกิจนิสัยด้วยความ เต็มใจ เกิดความภาคภูมิใจ ผู้สอนจะประเมินได้จากการสังเกต การสอบถามผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน เพื่อนครูและบุคคลอื่นๆ ในชุมชนของผู้เรียน

ดังนั้น การวัดและประเมินผลของผู้สอนจะต้องอาศัยการประเมินทั้ง 3 ระยะ จะเลือกปฏิบัติเพียงระยะใดระยะหนึ่งเป็นไม่ได้ เพราะนั่นถือได้ว่าเป็นการประเมินผลที่ไม่สมบูรณ์ และเป็น การขาดช่วงของการประเมินผล ซึ่งในการประเมินผลผู้สอนจะต้องลงมือการประเมินด้วย ตนเอง โดยผ่านการประเมินในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลายและสมบูรณ์ครบถ้วน ในการประเมินผลสามารถที่จะให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเองได้อีกด้วย โดยการประเมินผลจาก ผลงานของตนเองจากแฟ้มสะสมผลงานรายบุคคล การประเมินตนเอง หรือการสังเกตการณ์ ปฏิบัติงานของตนเอง เป็นต้น

สรุปได้ว่า หลักในการประเมินผลผู้ประเมินจะต้องใช้ดุลยพินิจด้วยความรอบคอบ ก่อนตัดสินใจให้คุณค่าในเรื่องใด และราลึกล้อมอยู่เสมอว่า จะต้องประเมินด้วยความเที่ยงธรรม และมี คุณธรรมอย่างสูง ซึ่งในการวัดและประเมินผลนั้นจะต้องมีการวัดตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ส่วน เครื่องมือที่วัดนั้นจะต้องมีคุณภาพที่สามารถแปลผลได้อย่างถูกต้อง และการทดสอบความสามารถ ของผู้เรียนและพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อหาคาตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคุณธรรมจริยธรรมจากการสอนเพียงใด และมีการบันทึกผลการประเมิน ตลอดจนมีการ ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือที่ใช้การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลครั้งเดียวแบบภาคตัดขวาง(Cross-sectional)โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด จำนวน 507 คน จากสถานศึกษา 106 โรงเรียน โดยแบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3 และขนาดของโรงเรียน และ ผู้บริหาร จำนวนทั้งหมด 9 คน (ที่มา : ทะเบียนข้อมูลครูอิสลามศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นราธิวาส ปีการศึกษา : 2558)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา และขนาดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ทั้ง 3 เขต

ขนาด โรงเรียน	นราธิวาส เขต 1		นราธิวาส เขต 2		นราธิวาส เขต 3		รวม	
	โรงเรียน	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	โรงเรียน	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	โรงเรียน	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	โรงเรียน	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา
ขนาดเล็ก	6	20	6	16	-	-	12	36
ขนาดกลาง	26	103	15	50	19	62	60	215
ขนาดใหญ่	8	62	10	69	16	125	34	256
รวม	40	185	31	135	35	187	106	507

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม ในการวิจัยนี้กำหนดจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557:45) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของกลุ่มประชากร

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้กำหนดเท่ากับ 0.5

แทนค่า จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{N}{1 + 507 (0.05)^2} \\ &= \frac{507}{1 + 507 (0.0025)} \\ &= \frac{507}{2.267} \\ &= 223.64 \\ &= 224 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ครูผู้สอนอิสลามใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 224 คน จากนั้นได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่ม แบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแบ่ง แล้วทำการสุ่มด้วยวิธีการหยิบบิลลาแบบไม่ใส่กลับคืน ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับขนาดโรงเรียน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขนาดโรงเรียน จำนวนครูผู้สอนอิสลามศึกษา ทั้งหมดและกลุ่มตัวอย่างครูอิสลามศึกษา (ที่มา : ทะเบียนข้อมูลครูผู้สอนอิสลามศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ปีการศึกษา : 2558)

ขนาด โรงเรียน	นราธิวาส เขต 1		นราธิวาส เขต 2		นราธิวาส เขต 3		รวม	
	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	กลุ่ม ตัวอย่าง	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	กลุ่ม ตัวอย่าง	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	กลุ่ม ตัวอย่าง	ครูผู้สอน อิสลาม ศึกษา	กลุ่ม ตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	20	9	16	7	-	-	36	16
ขนาดกลาง	103	46	50	22	62	27	215	95
ขนาดใหญ่	62	27	69	31	125	55	256	113
รวม	185	82	135	60	187	82	507	224

3.1.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติใช้เพื่อเกณฑ์ในการใช้การเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารดูแลด้านการศึกษาอิสลามศึกษา
2. มีความรอบรู้และความชำนาญการเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามศึกษา
3. มีประสบการณ์การบริหารงาน 1 ปีขึ้นไป
4. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
5. เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

ได้กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1. ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่ละ 1 คน จำนวน 3 คน
2. ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทนในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จำนวน 3 คน
3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) เขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียนจำนวน 3 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 แบบสอบถาม

3.2.1.1 ลักษณะของแบบสอบถามการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทราบถึงเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษา(ศาสนา) และวุฒิการศึกษา(สามัญ) ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส เกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการวางแผนการสอน
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล

มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ ซึ่งจะทำการวัดระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยมีความหมายของแต่ละระดับดังนี้

- 5 หมายถึงระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึงระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึงระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึงระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึงระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัด ด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการวางแผนการสอน
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล

มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับซึ่งจะทำการวัดระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยมีความหมายของแต่ละระดับดังนี้

- 5 หมายถึงระดับปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึงระดับปัญหามาก
- 3 หมายถึงระดับปัญหาปานกลาง
- 2 หมายถึงระดับปัญหาน้อย
- 1 หมายถึงระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามโดยให้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามเห็นของครูอิสลามศึกษา ด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการวางแผนการสอน
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล

3.2.1.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ศึกษารูปแบบการเขียนแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่จะทำการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำผลรวมของคะแนนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อไปวิเคราะห์ด้วยค่า IOC (Index of Item objective congruence) และนำมาปรับปรุงข้อคำถามโดยใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC $>$. 66 จึงสามารถกล่าวได้ว่า แบบสอบถามนี้มีค่าความตรงที่ยอมรับได้ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือต่อไปได้ (พงวรรธน์ ทวีรัตน์, 2540: 116-117) ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้อง

ผลการให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบสอบเครื่องมือในการวิจัยค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) แต่ละคนพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนวิเคราะห์ด้วยค่า IOC คือ ผลการประเมินใช้ได้มีความสอดคล้องตามเนื้อหาทั้งหมด

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นครูที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนของรัฐ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบให้คะแนนและหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พงวรรธน์ทวีรัตน์, 2540 : 125-126)

ผลการวิเคราะห์ คือ สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา 1. ด้านการวางแผนการสอน จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .889 2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 859 3. ด้านสื่อการเรียนการสอนจำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 916 4. ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .840 สรุปผลโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 36 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .958

และผลการวิเคราะห์ คือ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา 1. ด้านการวางแผนการสอน จำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .966 2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .962 3. ด้านสื่อการเรียนการสอนจำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .940 4. ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .964 สรุปผลโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 36 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .986

6. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์จากข้อบกพร่องที่พบจากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.2.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.2.1 ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อทราบถึง ชื่อ – สกุล ตำแหน่งเพศ สถานที่สัมภาษณ์ วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด

ตอนที่ 2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ใน 4 ด้าน อย่างไร

2.1 ด้านการวางแผนการสอน

2.1.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับการวางแผนการสอนเป็นอย่างไร

2.1.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการวางแผนการสอนมีอะไรบ้าง

2.1.3 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับ การวางแผนการสอน ควรเป็น

ควรเป็นอย่างไร

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.1 การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

2.2.2 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง

2.2.3 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนการสอนควร

เป็นอย่างไร

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.3.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับการสื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

2.3.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการสื่อการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง

2.3.3 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการสื่อการเรียนการสอนควร เป็น

อย่างไร

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2.4.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเป็นอย่างไร

2.4.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลมีอะไรบ้าง

2.4.3 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลควรเป็น

อย่างไร

3.2.2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. จัดทำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างโดยกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ
3. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากร

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

ข้อมูลเอกสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ดังนี้ คือ

3.3.1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

1. คัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คือ ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทน หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

3. เอกสารทางราชการ

3.3.2.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

1. เอกสาร หนังสือที่กล่าวถึงการศึกษาในอิสลาม
2. เอกสารหนังสือที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)

3. เอกสารหนังสือวิทยานิพนธ์รายงานการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.3.2.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือรับรองและหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดนราธิวาส ที่จะทำการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.3.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวไปยังโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ที่จะทำการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง รวมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

3.3.2.3 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้และรอรับคืนทันที พร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน แล้วนำดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.3.3 แหล่งศึกษาและค้นคว้าที่สำคัญ

1. หอสมุดแห่งชาติ
2. หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
4. ฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ อาทิเช่น TDC เป็นต้น
5. เว็บไซต์ต่างๆ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อคัดเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปร แล้วหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส เป็นรายด้านและหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 126-127 อ้างถึงในดลมนรรัตน์ บากา และ เกษตรชัย และหิม, 2548 : 82) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่ม ในการแปลความหมาย ดังนี้ คือ

- 1.00 - 1.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุดหรือปัญหาน้อยที่สุด
- 1.50 - 2.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยหรือปัญหาน้อย
- 2.50 - 3.49 หมายถึง ปฏิบัติปานกลางหรือปัญหาปานกลาง
- 3.50 - 4.49 หมายถึง ปฏิบัติมากหรือปัญหามาก
- 4.50 - 5.00 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุดหรือปัญหามากที่สุด

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส มาวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

3.4.1.2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นสำคัญของแต่ละประเด็น หาตามรายด้านทั้ง 4 คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้

3.5.1 ค่าความถี่และค่าร้อยละ (percentage)

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์มูลค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3.5.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean)

นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2-3 มาแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) หาค่าตัวกลาง

3.5.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) แต่ละข้อ มาวัดการกระจายของคะแนน แนวโน้มเข้า สู่ส่วนกลางโดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อ

3.5.4 ค่า t-Test ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มและเมื่อมีความแตกต่างจะใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD

3.5.5 ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

3.5.6 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นปลายเปิด เสนอในรูปแบบของความเรียง โดยเรียงตามลำดับความถี่

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ (t-distribution)

F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)

Df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

SS แทน ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Square)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)

Sig แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significances)

p แทน ความน่าจะเป็นในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Probability)

*, ** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตารางที่ 3 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	128	57.1
ชาย	96	42.9
รวม	224	100
2. ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่		
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	162	72.3
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	46	20.5
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	11	4.9
อื่นๆ	5	2.2
รวม	224	100
3. ระดับการศึกษา (ศาสนา)		
ปริญญาตรี	111	49.6
ชานาวิयी	109	48.7
ปริญญาโท	2	0.9
อื่นๆ	2	0.9
รวม	224	100
4. ระดับการศึกษา (สามัญ)		
ปริญญาตรี	179	79.9
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	31	13.8
ปริญญาโท	8	3.6
อื่น ๆ	6	2.7
รวม	224	100

ตารางที่ 3 จาก แสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 224 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.1 และร้อยละ 42.9 ตามลำดับ

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน ร้อยละ 72.3 รองลงมาเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ ร้อยละ 20.5 ส่วนน้อยเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 4.9 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

วุฒิการศึกษา กล่าวคือ ระดับการศึกษา (ศาสนา) ส่วนใหญ่จบปริญญาตรีและชานาวิยฺ คิดเป็นร้อยละ 49.6 และร้อยละ 48.7 มีส่วนน้อยจบปริญญาโทและอื่น ๆ ร้อยละ 1.8 ระดับการศึกษา (สามัญ) ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ร้อยละ 79.9 รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 13.8 ส่วนน้อยจบปริญญาโทและอื่น ๆ ร้อยละ 6.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร

รายการ	ผู้บริหาร
	จำนวน(คน)
1. เพศ	
ชาย	4
หญิง	5
2.ระดับการศึกษาสูงสุด	
ระดับปริญญาตรี	3
ระดับปริญญาโท	5
ระดับปริญญาเอก	1
3.ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	
ศึกษานิเทศก์	3
ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทน	3
หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา	3
4. ประสบการณ์การทำงาน	
ระหว่าง 1-10 ปี	4
ระหว่าง 11-20 ปี	5

จากตาราง 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศชาย 4 คน เพศ หญิง 5 คน วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี 3 คน ระดับปริญญาโท 5 คน และระดับปริญญาเอก 1 คน ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ศึกษานิเทศก์ 3 คน ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทน 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา 3 คน มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1-10 ปี 4 คน และประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11-20 ปี 5 คน

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ผลปรากฏดังตาราง 4

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมและรายด้าน

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนการสอน	4.17	.55	มาก	3
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.30	.53	มาก	1
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.09	.61	มาก	4
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.18	.62	มาก	2
ภาพรวม	4.19	.52	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .53) รองลงมาด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = .62) ด้านการวางแผนการสอน ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = .55) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = .61) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน
อิสลามศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่
ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน

สภาพด้านการวางแผนการสอน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การศึกษาความพร้อมและความแตกต่างของผู้เรียน	4.14	.72	มาก	5
2. การศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน	4.26	.68	มาก	2
3. การศึกษาหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	4.16	.76	มาก	4
4. มีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.20	.70	มาก	3
5. การศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา	4.40	.65	มาก	1
6. มีการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเรื่องหรือเนื้อหา	4.10	.70	มาก	6
7. มีการจัดเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม	4.02	.76	มาก	7
8. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียน	4.10	.70	มาก	6
ภาพรวม	4.17	.55	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา การปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านการวางแผนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = .55) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูลที่สมดุลงมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .65) รองลงมาการศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .68) และมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .70) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา น้อยที่สุดคือ มีมีการจัดเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม ($X = 4.02$, S.D. = .76)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน
อิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่
ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

สภาพด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. มีชั้นนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น เล่าเรื่อง ร้องอานาซิด ฯลฯ	4.35	.73	มาก	4
2. มีการทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนในคาบที่ผ่านมา	4.33	.66	มาก	5
3. การแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบก่อนทำการสอน	4.18	.76	มาก	9
4. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการสอน	4.37	.63	มาก	3
5. การจัดทำกิจกรรมที่โน้มน้าวให้ผู้เรียนสนใจกับการเรียน	4.28	.68	มาก	7
6. การสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.24	.72	มาก	8
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4.16	.71	มาก	10
8. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย และปัญหาต่าง ๆ	4.39	.66	มาก	1
9. การฝึกให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก	4.32	.67	มาก	6
10. การสรุปเนื้อหา สาระกิจกรรมการเรียนการสอน	4.35	.66	มาก	2
ภาพรวม	4.30	.53	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.30, S.D. = .53) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูลที่สมดุลมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย และปัญหาต่าง ๆ (\bar{x} = 4.39, S.D. = .66) รองลงมาการสรุปเนื้อหา สาระกิจกรรมการเรียนการสอน (\bar{x} = 4.35, S.D. = .66) และชั้นนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น เล่าเรื่อง ร้องอานาซิด ฯลฯ (\bar{x} = 4.35, S.D. = .73) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ น้อยที่สุดคือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา (X = 4.16, S.D. = .71)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน
อิสลามศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่
ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านสื่อการเรียนการสอน

สภาพด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาก่อนที่จะมีการผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.17	.69	มาก	1
2. การศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพ เหมาะสม	4.14	.69	มาก	2
3. การผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	4.13	.73	มาก	3
4. การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้อง และ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	4.09	.78	มาก	5
5. การจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการค้นคว้า ของผู้เรียน และเสริมความรู้ครูผู้สอน	4.12	.75	มาก	4
6. การจัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เป็นสื่อการเรียนรู้	4.03	.80	มาก	7
7. มีการจัดทำสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน	4.02	.82	มาก	8
8. การเลือกใช้สื่อที่มีคุณภาพ มีคุณค่าต่อการเรียนการสอน	4.09	.75	มาก	6
9. การศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.01	.81	มาก	9
ภาพรวม	4.09	.61	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา การปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการ
เรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ ด้านสื่อการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.09, S.D. =
.61) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูลที่
สมดุลงมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาก่อนที่จะมีการผลิตสื่อเพื่อใช้ใน
การจัดการเรียนการสอน (\bar{x} = 4.17, S.D. = .69) รองลงมาการศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการ
เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม (\bar{x} = 4.14, S.D. = .69) และการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน
อย่างเหมาะสม (\bar{x} = 4.13, S.D. = .73) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลาม
ศึกษาน้อยที่สุดคือ การศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน (\bar{x} = 4.01, S.D. = .81)

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน
อิสลามศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่
ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวัดและประเมินผล

สภาพด้านการวัดและประเมินผล	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล	4.16	.73	มาก	6
2. มีการจัดกิจกรรมทดสอบก่อนเรียน	4.17	.79	มาก	5
3. มีการจัดประเมินระหว่างเรียนและหลังเรียน	4.18	.75	มาก	4
4. การวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำมาศึกษา ปรับปรุง พัฒนาต่อไป	4.16	.76	มาก	7
5. การจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	4.05	.81	มาก	9
6. มีการประเมินเพื่อดูความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนด	4.11	.72	มาก	8
7. การตรวจผลงานหรือแบบฝึกหัดของนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ	4.33	.75	มาก	1
8. การจัดทำเอกสารผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็น ระบบ	4.20	.75	มาก	3
9. มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพความเป็น จริง	4.28	.72	มาก	2
ภาพรวม	4.18	.62	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา การปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการ
เรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ ด้านการวัดและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.18, S.D.=
.62) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูลที่
สมดุลมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตรวจผลงานหรือแบบฝึกหัดของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (\bar{x} =
4.33, S.D.= .75) รองลงมาที่มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพความเป็นจริง (\bar{x} = 4.28,
S.D.= .72) และการจัดทำเอกสารผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ (\bar{x} = 4.20, S.D.= .75)
ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาน้อยที่สุดคือ การจัดให้มีการเรียน
การสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน (\bar{x} = 4.05, S.D. =.81)

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูอิสลามศึกษา ผลปรากฏดังตาราง 10

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนการสอน	2.55	1.14	ปานกลาง	3
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	2.54	1.13	ปานกลาง	4
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.93	1.04	ปานกลาง	1
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.65	1.14	ปานกลาง	2
ภาพรวม	2.67	1.03	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = .53) รองลงมาด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 2.65$, S.D. = 1.14) ด้านการวางแผนการสอน ($\bar{x} = 2.55$, S.D. = 1.14) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.54$, S.D. = 1.13) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน

ปัญหาด้านการวางแผนการสอน	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา	2.63	1.25	ปานกลาง	3
2. ขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร	2.76	1.29	ปานกลาง	1
3. ขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	2.66	1.26	ปานกลาง	2

ตารางที่ 11 (ต่อ...)

ปัญหาด้านการวางแผนการสอน	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
4. ไม่มีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้ในการสอนเป็นการล่วงหน้า	2.53	1.27	ปานกลาง	4
5. ไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นของตัวเอง	2.43	1.29	น้อย	9
6. ไม่มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.43	1.23	น้อย	8
7. ขาดการวางแผนงานการสอนหรือโครงการสอน	2.45	1.20	น้อย	7
8. ขาดความต่อเนื่องในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	2.53	1.21	ปานกลาง	5
9. ไม่มีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนที่จะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	2.49	1.22	น้อย	6
ภาพรวม	2.55	1.14	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ ด้านการวางแผนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.55$, S.D.= 1.14) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า มีระดับปัญหาอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับปานกลางและระดับน้อย โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูล สำหรับข้อที่เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอน 3 อันดับแรก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 2.76$, S.D.= 1.29) รองลงมาขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.66$, S.D.= 1.26) และขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา ($\bar{x} = 2.63$, S.D.= 1.25) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นของตัวเอง ($\bar{x} = 2.15$, S.D. = 1.00)

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ	2.61	1.26	ปานกลาง	3
2. ขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรายวิชาและเนื้อหา	2.54	1.22	ปานกลาง	5
3. ดำเนินการสอนไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้	2.48	1.22	น้อย	9

ตารางที่ 12 (ต่อ...)

ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
4. ไม่มีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนดำเนินการสอน	2.56	1.24	ปานกลาง	4
5. ขาดความรู้จิตวิทยาการสอนที่ก่อให้เกิดสิ่งเร้าความสนใจ	2.48	1.20	น้อย	7
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน	2.48	1.21	น้อย	8
7. ขาดทักษะในการสาธิต แสดงตัวอย่างหรือปฏิบัติจริงประกอบการเรียนการสอน	2.52	1.21	ปานกลาง	6
8. ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง	2.61	1.17	ปานกลาง	1
9. ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม	2.61	1.19	ปานกลาง	2
ภาพรวม	2.54	1.13	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.54$, S.D. = 1.13) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับปัญหาอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูล สำหรับข้อที่เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอน 3 อันดับแรก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.61$, S.D. = 1.17) รองลงมา ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.61$, S.D. = 1.19) และขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ($\bar{x} = 2.61$, S.D. = 1.26) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ดำเนินการสอนไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = 1.22)

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน
อิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ
ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ขาดทักษะในการจัดทำและเลือกใช้สื่อ	2.66	1.22	ปานกลาง	8
2. ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา	2.58	1.20	ปานกลาง	9
3. ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างและประสบการณ์ของผู้เรียน	2.75	1.13	ปานกลาง	6
4. งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ	3.53	1.32	มาก	1
5. ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลายและทันสมัย	3.00	1.20	ปานกลาง	4
6. ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ	2.74	1.21	ปานกลาง	7
7. หนังสือแบบเรียนมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกรายวิชา	3.04	1.30	ปานกลาง	3
8. ห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาและค้นคว้า	3.17	1.35	ปานกลาง	2
9. ขาดการติดตามและประเมินการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง	2.91	1.20	ปานกลาง	5
ภาพรวม	2.93	1.04	ปานกลาง	

จากตารางที่ 13 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาฯ ด้านสื่อการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93$, S.D.= 1.04) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับปัญหาอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับมากและระดับปานกลาง โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูล สำหรับข้อที่เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอน 3 อันดับแรก ได้แก่ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, S.D.= 1.32) รองลงมาห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการ ศึกษาและค้นคว้า ($\bar{x} = 3.17$, S.D.= 1.35) และหนังสือแบบเรียนมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกรายวิชา ($\bar{x} = 3.04$, S.D.= 1.30) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = 1.20)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน
อิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ
ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน	2.77	1.19	ปานกลาง	1
2. การวัดและประเมินผลการเรียนไม่สอดคล้อง และ ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้	2.65	1.22	ปานกลาง	4
3. ขาดการปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนหลังจากมีการวัดและ ประเมินผล	2.69	1.27	ปานกลาง	3
4. ขาดการประเมินผลการเรียนตามสภาพความเป็นจริงของ ผู้เรียน	2.59	1.23	ปานกลาง	7
5. ไม่มีการจัดทำคู่มือกำหนดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติการ ประเมินผลของสถานศึกษา	2.61	1.24	ปานกลาง	6
6. ไม่มีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังเรียน	2.56	1.24	ปานกลาง	8
7. ขาดการส่งเสริมพัฒนาระบบและเทคนิควิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	2.65	1.27	ปานกลาง	5
8. ขาดความร่วมมือกับนายทะเบียนในการรวบรวม ตรวจสอบ และประมวลผลการประเมิน	2.59	1.23	ปานกลาง	7
9. ผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและ ประเมินผลการเรียน	2.70	1.27	ปานกลาง	2
ภาพรวม	2.65	1.14	ปานกลาง	

จากตารางที่ 14 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.65$, S.D.= 1.14) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยและการกระจายข้อมูล สำหรับข้อที่เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอน 3 อันดับแรก ได้แก่ ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน ($\bar{x} = 2.77$, S.D.= 1.19) รองลงมาผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน ($\bar{x} = 2.70$, S.D.= 1.27) และขาดการปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนหลังจากมีการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 2.69$, S.D.= 1.27) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ไม่มีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังเรียน ($\bar{x} = 2.56$, S.D.= 1.24)

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ปรากฏในตารางที่ 15 – 18.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	เพศ	ระดับความคิดเห็นของนักศึกษา (n = 224)			
		\bar{x}	S.D.	t	p
1. ด้านการวางแผนการสอน	ชาย	4.19	.56	.38	.70
	หญิง	4.16	.55		
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ชาย	4.33	.51	.76	.44
	หญิง	4.27	.54		
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ชาย	4.08	.66	.10	.91
	หญิง	4.09	.58		
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ชาย	4.16	.67	.53	.59
	หญิง	4.20	.58		
ภาพรวม	ชาย	4.19	.53	.10	.91
	หญิง	4.18	.51		

จากตารางที่ 15 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาด้านการวางแผน การสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ระดับความคิดเห็น (n = 224)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.87	3	.96	3.16	.02*
	ภายในกลุ่ม	66.72	220	.30		
	รวม	69.60	223			
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.77	3	.25	.91	.43
	ภายในกลุ่ม	62.70	220	.28		
	รวม	63.47	223			
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.82	3	.94	2.53	.05*
	ภายในกลุ่ม	81.70	220	.37		
	รวม	84.52	223			
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2.55	3	.85	2.22	.08
	ภายในกลุ่ม	84.17	220	.38		
	รวม	86.72	223			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.75	3	.58	2.17	.09
	ภายในกลุ่ม	59.34	220	.27		
	รวม	61.10	223			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านการวางแผนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน ดังตารางที่ 16.1 - 16.2

ตารางที่ 16.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการวางแผนการสอน

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการ	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	4.61	4.12	4.22	4.40
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	4.61	.48*	.38*	.21*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	4.12		.10	.27
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	4.22			.17

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน 2) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และ 3) ครูอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูอิสลามศึกษาอื่น ๆ และกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง และรองลงมา คือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.22$) และน้อยที่สุดครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$)

ตารางที่ 16.2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	ค่าเฉลี่ย	ครูอิสลามศึกษา ลูกจ้าง	ครูอิสลามศึกษา ลูกจ้าง	ครูอิสลามศึกษา	อื่น ๆ
		รายชั่วโมง	รายเดือน	พนักงานราชการ	
	ค่าเฉลี่ย	4.55	4.06	4.07	4.33
ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง	4.55		.49*	.48*	.22
ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน	4.06			.01	.27
ครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการ	4.07				.25

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16.2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน และ 2) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการฯ และๆ และกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง และรองลงมาคือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.07$) และน้อยที่สุดครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.06$)

ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา)

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ระดับความคิดเห็น (n = 224)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.64	3	.21	.68	.56
	ภายในกลุ่ม	68.95	220	.31		
	รวม	69.60	223			
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.41	3	.13	.47	.69
	ภายในกลุ่ม	63.06	220	.28		
	รวม	63.47	223			
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.73	3	.24	.64	.58
	ภายในกลุ่ม	83.79	220	.38		
	รวม	84.52	223			
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.36	3	.12	.31	.81
	ภายในกลุ่ม	86.35	220	.39		
	รวม	86.72	223			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.40	3	.13	.48	.69
	ภายในกลุ่ม	60.70	220	.27		
	รวม	61.10	223			

จากตารางที่ 17 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างเช่นกัน

ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา(สามัญ)

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ระดับความคิดเห็น (n = 224)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.90	3	.96	3.19	.02*
	ภายในกลุ่ม	66.69	220	.30		
	รวม	69.60	223			
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.89	3	.29	1.05	.37
	ภายในกลุ่ม	62.58	220	.28		
	รวม	63.47	223			
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.75	3	.91	2.47	.06
	ภายในกลุ่ม	81.77	220	.37		
	รวม	84.52	223			
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.47	3	.49	1.26	.28
	ภายในกลุ่ม	85.25	220	.38		
	รวม	86.72	223			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.58	3	.52	1.94	.12
	ภายในกลุ่ม	59.52	220	.27		
	รวม	61.10	223			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านการวางแผนการสอน ดังตารางที่ 18.1

ตารางที่ 18.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) ในด้านการวางแผนการสอน

จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ)	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6			
	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	3.89	4.22	4.23	2.14
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	3.89	.32*	.33	.25
ปริญญาตรี	4.22		.00	.07
ปริญญาโท	4.23			.08

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ดังนี้ 1) ปริญญาตรี กับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$) คือ กลุ่มครูผู้สอนปริญญาโท และรองลงมาคือ กลุ่มปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย($\bar{x} = 4.22$) และน้อยที่สุด กลุ่มระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.89$)

ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในปัญหาการจัด การเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	เพศ	ระดับความคิดเห็น (n = 224)			
		\bar{x}	S.D.	t	p
1. ด้านการวางแผนการสอน	ชาย	2.62	1.06	.87	.38
	หญิง	2.49	1.19		
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ชาย	2.64	1.10	1.08	.28
	หญิง	2.47	1.15		
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ชาย	3.05	1.03	1.49	.13
	หญิง	2.84	1.03		
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ชาย	2.70	1.12	.59	.55
	หญิง	2.61	1.16		
ภาพรวม	ชาย	2.76	.99	1.13	.25
	หญิง	2.60	1.06		

จากตารางที่ 19 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ระดับความคิดเห็น (n = 224)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	11.83	3	3.94	3.10	.02*
	ภายในกลุ่ม	279.49	220	1.27		
	รวม	291.32	223			
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	9.19	3	3.06	2.42	.06
	ภายในกลุ่ม	277.48	220	1.26		
	รวม	286.67	223			
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	9.06	3	3.02	2.85	.03*
	ภายในกลุ่ม	232.90	220	1.05		
	รวม	241.96	223			
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	14.17	3	4.72	3.73	.01*
	ภายในกลุ่ม	278.60	220	1.26		
	รวม	292.78	223			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	10.05	3	3.35	3.20	.02*
	ภายในกลุ่ม	229.79	220	1.04		
	รวม	239.84	223			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในภาพรวม ด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ดังตารางที่ 20.1 – 20.4

ตารางที่ 20.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวม

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	ครูอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	ครูอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	ครูอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	1.92	2.65	2.86	3.33
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	1.92	.72*	.93*	1.40*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	2.65		.21	.68*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	2.86			.47

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวม จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 คู่ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน 2) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการ 3) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมงกับครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ และ 4) ครูผู้สอนอิสลามศึกษารายเดือน กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ และกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 2.86$) คือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และรองลงมาคือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน มีค่าเฉลี่ย($\bar{x} = 2.65$) และน้อยที่สุด กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 1.92$)

ตารางที่ 20.2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการวางแผนการสอน

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	ครูอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	ครูอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	ครูอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	1.83	2.51	2.72	3.51
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	1.83	.68	.89*	1.67*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	2.51		.21	.99
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	2.72			.78

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20.2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และ 2) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยๆ กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 2.72$) คือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และรองลงมาคือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน มีค่าเฉลี่ย($\bar{x} = 2.51$) และน้อยที่สุด กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 1.83$)

ตารางที่ 20.3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการ	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	2.44	2.88	3.15	3.80
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	2.44	1.43	.71*	1.35*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	2.88		.27	.91
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	3.15			.64

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20.3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และ 2) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยๆ กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.15$) คือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และรองลงมาคือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.88$) และน้อยที่สุด กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.44$)

ตารางที่ 20.4 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการวัดและประเมินผล

ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายเดือน	ครูผู้สอนอิสลามศึกษา พนักงานราชการ	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	1.63	2.66	2.78	3.28
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง	1.63	1.02*	1.14*	1.65*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน	2.66		.12	.62*
ครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ	2.78			.50

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20.4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 คู่ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน 2) ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ 3) ครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ และ 4) ครูผู้สอนอิสลามศึกษารายเดือน กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยๆ กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 2.78$) คือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาพนักงานราชการ และรองลงมาคือ กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายเดือน มีค่าเฉลี่ย($\bar{x} = 2.66$) และน้อยที่สุด กลุ่มครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 1.63$)

ตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา(ศาสนา)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ระดับความคิดเห็น (n = 224)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	7.06	3	2.35	1.82	.14
	ภายในกลุ่ม	284.26	220	1.29		
	รวม	291.32	223			
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	9.86	3	3.28	2.61	.05*
	ภายในกลุ่ม	276.81	220	1.25		
	รวม	286.67	223			
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	10.17	3	3.39	3.22	.02*
	ภายในกลุ่ม	231.78	220	1.05		
	รวม	241.96	223			
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4.61	3	1.53	1.17	.32
	ภายในกลุ่ม	288.16	220	1.31		
	รวม	292.78	223			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	6.98	3	2.32	2.1	.08
	ภายในกลุ่ม	232.86	220	1.05		
	รวม	239.84	223			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน ดังตารางที่ 21.1 – 21.2

ตารางที่ 21.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

วุฒิการศึกษา (ศาสนา)	ชานาวี๋ย	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	อื่น ๆ
ค่าเฉลี่ย	2.65	2.44	3.72	1.00
ชานาวี๋ย	2.65	.20	1.06	1.65*
ปริญญาตรี	2.44		1.27	1.44
ปริญญาโท	3.72			2.72*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ดังนี้ 1) ชานาวี๋ย กับอื่น ๆ และ 2) ปริญญาโท กับอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยๆ กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 2.78$) คือ กลุ่มปริญญาโท และรองลงมาคือ กลุ่มชานาวี๋ย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.65$) และน้อยที่สุด กลุ่มปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.44$)

ตารางที่ 21.2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน

วุฒิการศึกษา (ศาสนา)	ชานาวีร์	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	อื่น ๆ	ค่าเฉลี่ย
	3.03	2.85	4.00	1.16	
ชานาวีร์	3.03	.17	.96	1.86*	
ปริญญาตรี	2.85		1.14	1.69*	
ปริญญาโท	4.00			2.83*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21.2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ดังนี้ 1) ชานาวีร์ กับอื่น ๆ 2) ปริญญาตรี กับอื่น ๆ และ 3) ปริญญาโท กับอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยๆ กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.00$) คือ กลุ่มปริญญาโท และรองลงมาคือ กลุ่มชานาวีร์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.03$) และน้อยที่สุดกลุ่มปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.85$)

ตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ระดับความคิดเห็น (n = 224)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.92	3	.97	.74	.52
	ภายในกลุ่ม	288.40	220	1.31		
	รวม	291.32	223			
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.57	3	.85	.66	.57
	ภายในกลุ่ม	284.10	220	1.29		
	รวม	286.67	223			
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.31	3	1.10	1.01	.38
	ภายในกลุ่ม	238.64	220	1.08		
	รวม	241.96	223			
4. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	6.05	3	2.01	1.54	.20
	ภายในกลุ่ม	286.73	220	1.30		
	รวม	292.78	223			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.32	3	1.11	1.03	.37
	ภายในกลุ่ม	236.51	220	1.07		
	รวม	239.84	223			

จากตารางที่ 22 ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 23 - 25

ตารางที่ 23 แนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
1	ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และให้เหมาะสมสภาพของนักเรียน	15	20.8
2	ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	11	15.3
3	สำนักงานเขตพื้นที่ควรจัดทำแผนการสอนให้เหมือนกันทุกโรงเรียน เพื่อตามหลักสูตรเหมือนกัน	6	8.3
4	ครูควรมีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามระบบ และลำดับขั้นตอน จัดทำเอกสารและสอนตามสภาพจริง	5	6.9
5	ควรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	5	6.9
6	ควรทำแผนที่เร้าความสนใจ	4	5.6
7	ควรวางแผนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน และต้องเตรียมมาก่อนล่วงหน้า	4	5.6
8	มีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับเรื่องและเนื้อหา	4	5.6
9	ศึกษาความพร้อมและคามแตกต่างของผู้เรียน	2	2.8
10	ให้เน้นแนวทางการพัฒนาของผู้เรียนที่อ่อนเป็นรายบุคคล	2	2.8
11	ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสูตร วิธีการวัดและประเมินผล	2	2.8
12	มีการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ	2	2.8
13	ควรศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	2	2.8

ตารางที่ 23 (ต่อ.....)

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
14	ควรวางแผนการสอนที่เน้น การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมระหว่างเรียน	1	1.4
15	เริ่มจากง่ายไปหายาก และตรงตามหลักสูตร	1	1.4
16	ควรศึกษาหลักการจิตวิทยาในการเรียนการสอน	1	1.4
17	ควรมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1.4
18	ควรศึกษาหลักสูตร และแผนการเรียนรู้ ก่อนที่จะทำการเรียนการสอน	1	1.4
19	ควรมีการนิเทศแผนการสอน	1	1.4
20	การให้ความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มโรงเรียน ในการวางแผนการสอนใน	1	1.4
21	การจัดทำแผนการสอนควรมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อน	1	1.4
22	ควรมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนทำการสอน	1	1.4
รวม		72	100

ตารางที่ 23 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนการสอน มากที่สุดสามลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และให้เหมาะสมสภาพของนักเรียน ความถี่ 15 ค่าร้อยละ 20.8 ลำดับที่ 2 ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ความถี่ 11 ค่าร้อยละ 15.3 และลำดับที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่ควรจัดทำแผนการสอนให้เหมือนกันทุกโรงเรียน เพื่อตามหลักสูตรเหมือนกันความถี่ 6 ค่าร้อยละ 8.3

ตารางที่ 24 แนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้
หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
1	ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชีวิตและตัวผู้เรียน	11	15.1
2	ควรเน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง	10	13.7
3	ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระหว่างทำกิจกรรมการเรียนการสอน	9	12.3
4	ควรมีการจัดอบรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของอิสลาม	7	9.6
5	เน้นการปฏิบัติจริงควบคู่กับทฤษฎี	5	6.8
6	จัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียน	5	6.8
7	ควรมีการจัดการเรียนการสอนเป็นการปฏิบัติ และมีการสาธิตให้นักเรียนเห็นภาพ	5	6.8
8	ควรมีขั้นนำ เข้าสู่บทเรียน และนำด้วยคู่มือก่อนเรียนและหลังเรียนทุกครั้ง	5	6.8
9	ควรทบทวนบทเรียนที่เรียนผ่านมาแล้ว	4	5.5
10	ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการสอน	2	2.7
11	ควรจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2	2.7
12	กิจกรรมการเรียนการสอนควรยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล	2	2.7
13	ให้จัดหรือรับสมัครครูสอนศาสนาที่จบอิสลามศึกษาโดยตรง	2	2.7
14	ควรศึกษาวิธีการสอน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	2	2.7
15	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ร่วมกันระหว่างตาดิกาและโรงเรียนของรัฐ	1	1.4
16	ต้องจัดห้องไว้ทำกิจกรรมโดยเฉพาะ	1	1.4
17	ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดอย่างมีอิสระ	1	1.4

ตารางที่ 24 (ต่อ.....)

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
18	แนะนำแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า	1	1.4
19	การสอนเน้นผู้เรียน สอนตามแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงตามแผน	1	1.4
20	จัดกิจกรรมโดยยึดหลักแผนการสอนเป็นหลัก	1	1.4
21	ให้มีสื่อทุกครั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1.4
รวม		73	100

ตารางที่ 24 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มากที่สุดสามลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและตัวผู้เรียน ความถี่ 11 ค่าร้อยละ 15.1 ลำดับที่ 2 ควรเน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ความถี่ 10 ค่าร้อยละ 13.7 และลำดับที่ 3 ให้นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระหว่างทำกิจกรรมการเรียนการสอน ความถี่ 9 ค่าร้อยละ 12.3

Prince of Songkla
Pattani Campus

ตารางที่ 25 แนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านสื่อการเรียนการสอน

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
1	ผลิตสื่อให้มาก ๆ มีความหลากหลาย และทันสมัย	26	34.7
2	ควรมีการจัดอบรมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	8	10.7
3	ปรับปรุงสื่อและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความเหมาะสมกับเด็ก และตามความสอดคล้องของตัวชีวิต	7	9.3
4	ควรมีอุปกรณ์ และพัฒนาสื่อให้ทันต่อเทคโนโลยี	6	8
5	จัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4	5.3
6	ควรมีสื่อการสอนอิสลามศึกษา ให้ครบทุกสาระวิชา	4	5.3
7	เน้นสื่อการสอนที่สามารถหาได้ในพื้นที่ใกล้เคียง	3	4
8	จัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอนแบบสมัยใหม่ ในเรื่องอิสลามศึกษา	3	4
9	ควรผลิตสื่อ และสามารถสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ได้	2	2.7
10	ส่งเสริมให้มีข้อมูลสารสนเทศมากขึ้น ในห้องสมุดของโรงเรียน	2	2.7
11	อิสลามศึกษาควรมีห้องโสต	1	2.7
12	ควรจัดหาหนังสือให้ครบกับจำนวนนักเรียน	1	1.3
13	ควรให้สื่อการสอนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	1	1.3
14	อยากให้ทางเขตพื้นที่จัดทำสื่อเกี่ยวกับอิสลามให้มากขึ้น	1	1.3
15	ทางรัฐต้องผลิตสื่อพร้อมหนังสือให้ครบตามหลักสูตร	1	1.3
16	ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม และมีคุณภาพต่อการเรียนการสอน	1	1.3
17	ใช้กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแบบ Addie Model คือ การวิเคราะห์ ออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล	1	1.3
18	การผลิตสื่อ ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ถึงความยากง่าย ความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการประเมินการใช้สื่อ ประกอบการเรียนรู้	1	1.3

ตารางที่ 25 (ต่อ.....)

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
19	ผลิตสื่อให้ตรงตามแผนการเรียนรู้	1	1.3
20	เลือกใช้สื่อที่เข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจ	1	1.3
รวม		75	100

ตารางที่ 25 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านสื่อการเรียนการสอน มากที่สุดสามลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ผลิตสื่อให้มากมาย มีความหลากหลาย และทันสมัย ความถี่ 26 ค่าร้อยละ 34.7 ลำดับที่ 2 ควรมีการจัดอบรมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ความถี่ 8 ค่าร้อยละ 10.7 และลำดับที่ 3 ปรับปรุงสื่อและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความเหมาะสมกับเด็กและตามความสอดคล้องของตัวชี้วัด ความถี่ 7 ค่าร้อยละ 9.3

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 26 แนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวัดและประเมินผล

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
1	มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด	19	26.4
2	ต้องประเมินผลตามสภาพจริง	14	19.4
3	นำผลการประเมินตามความเป็นจริง และนำไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนต่อไป	11	15.3
4	ควรให้มีการวัดและประเมินผลเป็นเกณฑ์เดียวกัน และมีการอบรมการวัดและประเมินผล	6	8.3
5	ควรมีการวัดและประเมินผลสำเร็จรูป และเป็นระบบเหมือนกันทุกโรงเรียน	4	5.6
6	ให้ใช้แบบประเมินของผู้ทำหลักสูตรเป็นภาษามลายู หรือเป็นสองภาษา	3	4.2
7	ควรประเมินผลทุกครั้งหลังภาคเรียนและประเมินผลตามกลุ่มสาระ	2	2.8
8	ควรทดสอบพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล	2	2.8
9	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล	2	2.8
10	ครบกระบวนการการ KAP	1	1.4
11	รัฐควรให้การสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณ เหมือนกับภาคสามัญ	1	1.4
12	ควรส่งเสริมการพัฒนาระบบและเทคนิควิธีการประเมิน	1	1.4
13	ควรกระตุ้นนักเรียนให้มีความสำคัญกับการวัดและประเมินผล	1	1.4
14	ข้อสอบควรเป็นข้อมาตรฐานในแนวเดียวกันทั้งเขตพื้นที่การศึกษา	1	1.4
15	ควรให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	1	1.4
16	วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล ต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่กำหนดในตัวชี้วัด	1	1.4

ตารางที่ 26 (ต่อ.....)

ลำดับ	แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ค่าร้อยละ
17	ควรวิเคราะห์ตัวชี้วัดให้ถูกต้องว่าต้องการวัดพฤติกรรมใด เพื่อให้ การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ การเลือกวิธีการ และเครื่องมือวัด และประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	1	1.4
18	เสนอให้เขตพื้นที่การศึกษา มีการประเมินครูผู้สอนให้เป็นทางการ	1	1.4
รวม		72	100

ตารางที่ 26 พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวัดและประเมินผล มากที่สุดสามลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด ความถี่ 19 ค่าร้อยละ 26.4 ลำดับที่ 2 ต้องประเมินผลตามสภาพจริง ความถี่ 14 ค่าร้อยละ 19.4 และลำดับที่ 3 นำผลการประเมินตามความเป็นจริง และนำไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนต่อไป ความถี่ 11 ค่าร้อยละ 15.3

ส่วนที่ 7 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

1. ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ได้มาจากตอบแบบสอบถามมีความเห็นของเป็นรายด้าน และจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการวางแผนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ ขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และน้อยที่สุดคือ ขาดการวางแผนงานการสอนหรือโครงการสอน สำหรับแนวทางการพัฒนาที่มากที่สุดคือ ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และให้เหมาะสมสภาพของนักเรียน รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่วนแนวทางที่น้อยที่สุดคือ ควรมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนทำการสอน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง รองลงมาคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ขาดความรู้จิตวิทยาการสอนที่ก่อให้เกิดสิ่งเร้าความสนใจ สำหรับแนวทางการพัฒนาที่มากที่สุดคือ ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและตัวผู้เรียน รองลงมาคือ ควรเน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ส่วนแนวทางที่น้อยที่สุดคือ ให้มีสื่อทุกครั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการ ศึกษา และค้นคว้า ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา สำหรับแนวทางการพัฒนาที่มากที่สุดคือ ผลิตสื่อให้มาก ๆ มีความหลากหลาย และทันสมัย รองลงมาคือ ควรมีการ

จัดอบรมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ส่วนแนวทางที่น้อยที่สุดคือ เลือกใช้สื่อที่เข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจ

ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาที่มากที่สุดคือ ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน รองลงมาคือ ผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ไม่มีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังเรียน สำหรับแนวทางการพัฒนาที่มากที่สุดคือ มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด รองลงมาคือต้องประเมินผลตามสภาพจริง แนวทางที่น้อยที่สุดคือ เสนอให้เขตพื้นที่การศึกษา มีการประเมินครูผู้สอนให้เป็นทางการ

2. ศึกษานิเทศก์ ตามความเห็นของ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เป็นรายด้านและจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการวางแผนการสอน มีการดำเนินการ คือ โรงเรียนของรัฐควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจัดทำแผนการสอนและกำหนดวันส่งให้ฝ่ายวิชาการตรวจก่อนการนำแผนไปใช้สอนจริง และครูผู้สอนอิสลามศึกษาได้จัดทำแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการบูรณาการสอนให้เข้าแผนการสอนได้จริงในการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาบางท่านขาดการวางแผนการสอนที่ดีและครูผู้สอนอิสลามศึกษาบางท่านขาดการจัดเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการวางแผนการสอนให้มีความสนใจ อีกทั้งครูผู้สอนอิสลามศึกษาบางท่านยังขาดประสบการณ์การวิเคราะห์หลักสูตรในการจัดทำแผนการสอน สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้มีคุณภาพที่ดี และให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือดูงานโรงเรียนของรัฐที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำตัวอย่างแผนการสอนให้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาและจัดทำแบบเรียนตามตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีการนิเทศติดตามการสอนอย่างต่อเนื่องและโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนยึดการปฏิบัติตามวิถีชีวิตมุสลิมใช้บูรณาการที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดเทคนิคการสอนให้นักเรียนมีความสนใจ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นประสบปัญหา ทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคือ ให้มีการอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง

สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ เขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สื่อบรรณในการจัดทำสื่อแบบเรียนให้แก่แก่นักเรียนตามหลักสูตร และมีอบรมพัฒนาครูอิสลามศึกษาเรื่องการทำสื่อเทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น พบว่ามีปัญหา คือ โรงเรียนของรัฐ ขาดสื่อแบบเรียนไม่พร้อมของสื่อการสอน เช่น หนังสือเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจัดกิจกรรมการสอนโดยไม่ใช้สื่อที่หลากหลาย

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ พัฒนาจัดกิจกรรมการสอนใช้สื่อให้มีความหลากหลาย ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อให้มีความทันสมัยและความหลากหลาย และสื่อควรได้รับการประเมินการวิจัยการสอนมาแล้ว

ด้านการวัดและประเมินผล มีการดำเนินการ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดการวัดและประเมินใช้ข้อสอบอ่านคิดวิเคราะห์ มีข้อเขียนมากที่สุด และโรงเรียนกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน พบว่ามีปัญหา เอกสารหลักฐานการจบ ปอ.1-ปอ.3 ยังไม่มี คือครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดการใช้วิธีการการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและครูผู้สอนอิสลามศึกษาบางส่วนยังขาดเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดทำเอกสารหลักฐานการจบปอ.1-ปอ.3 ควรมีอบรมพัฒนาครูผู้สอนอิสลามศึกษาการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรเพื่อสร้างเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เป็นรายด้านและจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการวางแผนการสอน มีการดำเนินการ คือ การวางแผนการสอนนั้นได้ดำเนินการตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และบูรณาการให้เข้ากับสภาพห้องเรียนโดยใช้แผนการสอนที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดขึ้นมา พบว่ามีปัญหา คือ สภาพห้องเรียนไม่อำนวยความสะดวกการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษายังขาดความรู้การใช้แผนการสอน และขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และขาดประสบการณ์ด้านการวางแผนการสอน

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ สนับสนุนในการอบรมเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้มีคุณภาพที่ดีให้แก่ครูสอนอิสลามศึกษา

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวางแผนการสอน หรือแผนการสอนที่ตั้งไว้อาจจะบูรณาการให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียนและเวลาในการจัดกิจกรรมการสอนพบว่ามีปัญหา คือ ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดกับนักเรียนที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือและไม่กล้าแสดงออกและครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดเทคนิคการสอนให้นักเรียนมีความสนใจ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษา ทำให้ประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอน

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียนและระดับความสามารถของผู้เรียนและให้มีการอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ สำหรับสื่อการเรียนการสอนควรเตรียมไว้ล่วงหน้าสำหรับการสอนเมื่อวางแผนการสอนเสร็จก็จะต้องจัดสื่อให้เรียบร้อย เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดซื้อและให้โรงเรียนทุกโรงเรียน ด้วยได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ามีปัญหา คือ ส่วนใหญ่มาจากความไม่พร้อมของสื่อการสอน เช่น หนังสือเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น มาจากไม่มีงบประมาณในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อมาแล้ว สามปี ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ให้ทำนักเรียนขาดความสนใจในการเรียน

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนงบประมาณการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาอย่างเหมาะสม

ด้านการวัดและประเมินผลมีการดำเนินการ คือ การวัดและประเมินผลควรเป็นไปตามความสามารถของนักเรียนในแต่ละระดับและเหมาะสม พบว่ามีปัญหา คือ ครูนักเรียนในแต่ละห้องมีความสามารถที่ต่างระดับกันมาก และครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดทักษะและเทคนิคเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรแยกการวัดและประเมินผล ของนักเรียนในด้านความสามารถระดับไอคิว และควรจัดอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

4. ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทน ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เป็นรายด้านและจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการวางแผนการสอนมีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีการเตรียมการสอนโดยการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัดให้มีความชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่บรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนด พบว่ามีปัญหา ครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดการวางแผนการสอนที่ดี อีกทั้งครูผู้สอนอิสลามศึกษาบางท่านยังขาดประสบการณ์วิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัด ให้มีความชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่บรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนด ตามแผนการสอน และ ไม่มีแผนการสอนรองรับนโยบายรัฐบาลใหม่ ๆ เช่น กิจกรรมเรื่อง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้ เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้ความรู้ต่อครูผู้สอนอิสลามศึกษา ควรมีการกำหนดการวางแผนการสอนให้เป็นระบบเดียวกันและมีแผนรองรับ นโยบายใหม่ๆของรัฐบาลๆ เช่น กิจกรรมเรื่องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้ เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้เทคนิคการอ่านดูาก่อนเรียน เน้นการสอนที่บูรณาการกับชีวิตประจำวันโดยนักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เน้นกระบวนการกลุ่ม เช่น การอภิบาย สาธิตและฝึกทักษะโดยคำนึงถึงธรรมชาติวิชา เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออก เป็นต้น พบว่ามีปัญหา คือ โครงสร้างของหลักสูตรอิสลามและสำมัญยังขาดความสมดุล ไม่สอดคล้องกัน มียุ่งยากในการนำไปปฏิบัติ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่เพียงพอกับชั้นเรียน สถานที่ที่เหมาะสมในโรงเรียนบางแห่งยังไม่พร้อม

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดโครงสร้างเวลาเรียนให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบในการนำไปใช้ ให้มีความชัดเจน เช่น จัดให้มีการนำรายวิชาบูรณาการร่วมกัน เป็นต้น ควรมีการพัฒนาครูผู้สอนอิสลามศึกษา ด้านเทคนิคการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มบุคลากรครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้ครบชั้นเรียน โดยเปิดสอบบรรจุสาระอิสลามศึกษาโดยเฉพาะ ควรสนับสนุนให้มีสถานที่ที่เหมาะสมในโรงเรียนให้พร้อมทุกโรงเรียน

สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ รัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ ให้โรงเรียนของรัฐแบบเข้ม ด้วยให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการ จัดทำซื้อสื่อให้แก่ตามโรงเรียนของรัฐแบบเข้ม และครูผู้สอนอิสลามศึกษา ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อ หนังสือเรียน สื่อเทคโนโลยี สื่อมัลติมีเดีย CD และ VCD เป็นต้น ซึ่งเป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในการดำเนินการสอน พบว่ามีปัญหา โรงเรียนของรัฐแบบเข้ม มีสื่อประกอบหลักสูตรน้อยไม่หลากหลาย และแบบเรียนงบประมาณด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และหนังสือเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้หนังสือประกอบการเรียนการสอนยังไม่สมบูรณ์ตามเนื้อหาสาระในหลักสูตรอิสลามศึกษากำหนดไว้

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีผลิตสื่อเพื่อรองรับหลักสูตรนี้โดยเฉพาะ

ด้านการวัดและประเมินผล มีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินหลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา และสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การตรวจผลงาน เป็นต้น มีการดำเนินการประเมินก่อนเรียน ประเมินระหว่างเรียน และ ประเมินหลังเรียน มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เช่น การประเมินชิ้นงานและภาระงานของนักเรียน ดำเนินประเมินครบคลุมตัวชี้วัดทุกตัว เฉพาะอย่างยิ่งการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเช่นการละหมาด การรักษาความสะอาด เป็นต้น พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษายังขาดการใช้วิธีการการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง และ วิธีการประเมินหลากหลายรูปแบบ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการวิธีการการวัดและประเมินผล

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการจัดอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาด้านการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ในการใช้จริงในชั้นเรียน และต้องสร้างความเข้าใจต่อนักเรียนในเรื่องการวัดและประเมินผล เพื่อให้นักเรียนให้ความร่วมมือและความสำคัญในการวัดและประเมินผลทุกครั้ง

5. ผู้บริหารทั้ง 9 คน โดยสรุป ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เป็นรายด้านและจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการวางแผนการสอน มีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาได้จัดแผนการสอนเน้นเรียนวิชาเพื่อได้ความรู้ไปสู่การพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในยุคใหม่ ในการเรียนรู้ยุคใหม่ ให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมในตามวิถีชีวิตมุสลิม โดยใช้แผนการสอนของเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดขึ้นมา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดการวางแผนการสอนที่ดีในการจัดเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการวางแผนการสอน รวมทั้งการวางแผนการสอนไม่สามารถให้นักเรียนมีความสนใจได้ ไม่มีแผนการสอนรองรับนโยบายรัฐบาลใหม่ เช่น เรื่องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ให้มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้มีคุณภาพที่ดี ตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถบูรณาการให้กับหลักสูตรอิสลามศึกษาในการวางแผนการสอน และปรับให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ที่แท้จริง

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำตัวอย่างแผนการสอนให้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาและจัดทำแบบเรียนตามตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เน้นการดำเนินการการสอนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยใช้แหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงและใช้เทคโนโลยีพร้อมด้วยเรียนรู้คู่ปฏิบัติ หลักการจัดการเรียนการใช้บูรณาการที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนสามารถปฏิบัติตามวิถีชีวิตมุสลิมได้จริง พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆโดยยึดหนังสือใช้การอธิบายตามหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดเทคนิคการสอนให้นักเรียนมีความสนใจ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จับปริญญาด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นประสบปัญหา และเวลาเรียนมีน้อยเกินไป ทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ให้มีการอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจับปริญญาด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์มากที่สุด ที่สำคัญคือ อบรมและถ่ายทอดวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ มาจากเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ในการบริหารจัดการซื้อสื่อการเรียนการสอนต่างๆให้แก่โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรแบบเข้ม เช่น หนังสือเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และสื่อการเรียนการสอน บ้างอย่างครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนนั้นๆเป็นผู้ผลิตสร้างสรรค์ ขึ้นมาเองเพื่อ เติมเต็มสื่อที่ขาดไปเพื่อบรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์แก่นักเรียน พบว่ามีปัญหา คือ ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอน ขาดแคลนมีไม่ครบ งบประมาณไม่มีในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อมาแล้ว สามปี และสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่

ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นสื่อแบบเดิมๆ เป็นสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ และสื่อที่การสอนอิสลามศึกษาไม่ค่อยมี และสื่อสำเร็จรูปนั้นค่อนข้างจะมีน้อยหรือถ้ามีอาจจะไม่ตรงกับเนื้อหาที่จะสอนสำหรับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการเบิกจ่าย ค่าวัสดุที่จะทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อให้มีความทันสมัยและความหลากหลาย และสื่อควรได้รับการประเมินการวิจัยการสอนมาแล้ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา

ด้านการวัดและประเมินผล มีการดำเนินการ คือ การวัดและประเมินต้องใช้ข้อสอบอ่านคิดวิเคราะห์ ใช้ข้อเขียนมากที่สุด โรงเรียนประเมินสภาพที่แท้จริง เขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจกับครูผู้สอนอิสลามศึกษาในเรื่องการวัดและประเมินผลพบว่ามีปัญหา คือ ครูอิสลามศึกษาบางส่วนยังขาดเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ข้อสอบการวิเคราะห์มีความยากเกินไป รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการวัดและประเมินผลหรือประเมินไม่สม่ำเสมอทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง นักเรียนไม่เห็นความสำคัญกับการสอบในรายวิชาอิสลามศึกษาและนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคือ ให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมาเป็นในแนวเดียวกันให้มืออย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้กับนักเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มที่อ่อน ที่เก่ง และสามารถชี้แจงถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลในรายวิชาอิสลามศึกษาเพื่อให้นักเรียนให้ความสำคัญมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส บทนี้จะกล่าวถึง สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เป็นรายชื่อข้อทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 8 รายการ

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 10 รายการ

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 9 รายการ

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 9 รายการ

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เป็นรายชื่อทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ และอยู่ในระดับน้อย 7 รายการ

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 รายการ และอยู่ในระดับน้อย 3 รายการ

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 รายการระดับปานกลาง 8 รายการ

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 9 รายการ

3. ผลการเปรียบเทียบในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษาศานา วุฒิการศึกษาสามัญ

3.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อเพศต่างกัน พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมดเช่นเดียวกัน

3.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีต่อ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ภาพรวมครูผู้สอนอิสลามศึกษาถูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษาถูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก

3.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อวุฒิการศึกษาศาสนาพบว่า ภาพรวม ชานาวี๋ย ปริญาตรี ปริญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกวุฒิการศึกษา (ศาสนา) อยู่ในระดับมากเช่นกัน

3.4 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาพบว่า ภาพรวม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญาตรี ปริญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกวุฒิการศึกษา (สามัญ) อยู่ในระดับมากเช่นกัน

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีเพศ ตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษาศาสนา วุฒิการศึกษามัธยมศึกษา

4.1 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อเพศที่ต่างกัน พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนการสอน เพศชายอยู่ในระดับปานกลาง และเพศหญิงอยู่ในระดับน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เพศชายอยู่ในระดับปานกลาง และเพศหญิงอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทั้งเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ภาพรวม ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ครูสอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก รองลงมาครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน และพนักงานราชการ อยู่ในระดับปานกลาง และครูสอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูสอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย และด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก รองลงมาครูสอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน และพนักงานราชการ อยู่ในระดับปานกลาง และครูสอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย

4.3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อวุฒิการศึกษาศาสนาพบว่า ภาพรวม ปริญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ชานาวี๋ย และปริญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง และอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ปริญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ชานาวี๋ย อยู่ในระดับปานกลาง และปริญาตรีและอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย ด้านสื่อการเรียนการสอน ปริญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ชานาวี๋ย และ

ปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง และอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย และด้านการวัดและประเมินผล ปริญญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ซานาวีรี ปริญญาตรี และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในระดับปานกลาง

4.4 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีต่อวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ภาพรวม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาตรี ปริญญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาปริญญาตรี อยู่ในระดับน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และปริญญาโท อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาปริญญาตรี และวุฒิการศึกษา (สามัญ) อื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย ด้านสื่อการเรียนการสอน ประเมินผล ทุกวุฒิการศึกษา (สามัญ) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดและประเมินผล ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาตรี ปริญญาโท อยู่ในระดับปานกลาง และวุฒิการศึกษา (สามัญ) อื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

5. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

5.1 ด้านการวางแผนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ ขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ปัญหาที่น้อยที่สุดคือขาดการวางแผนงานการสอนหรือโครงการสอน

มีแนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และให้เหมาะสมสภาพของนักเรียน รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และน้อยที่สุดคือควรวางแผนการสอนที่เน้น การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมระหว่างเรียน

5.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง รองลงมาคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม ปัญหาที่น้อยที่สุดคือขาดความรู้จิตวิทยาการสอนที่ก่อให้เกิดสิ่งเร้าความสนใจ

มีแนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชีวิตและตัวผู้เรียน รองลงมาคือ ควรเน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และน้อยที่สุดคือให้มีสื่อทุกครั้งที่จัดการเรียนการสอน

5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการ ศึกษาและค้นคว้า ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

แนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ผลิตสื่อให้มาก ๆ มีความหลากหลาย และทันสมัย รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และน้อยที่สุดคือ เลือกใช้สื่อที่เข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจ

5.4 ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาที่มากที่สุดคือ ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน รองลงมาคือ ผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ไม่มีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังเรียน แนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด รองลงมาคือ ต้องประเมินผลตามสภาพจริง และน้อยที่สุดคือเสนอให้เขตพื้นที่การศึกษา มีการประเมินครูผู้สอนให้เป็นทางการ

6. สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของผู้บริหาร ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

6.1 ด้านการวางแผนการสอน มีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาได้จัดแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการบูรณาการสอนให้เข้ากับสภาพห้องเรียนตามวิถีชีวิตมุสลิมโดยใช้แผนการสอนของเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดขึ้นมา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดการวางแผนการสอนที่ดีในการจัดเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการวางแผนการสอน รวมทั้งการวางแผนการสอนไม่สามารถให้นักเรียนมีความสนใจได้ ไม่มีแผนการสอนรองรับนโยบายรัฐบาล เรื่อง ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลาเรียนรู้

แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้มีคุณภาพที่ดี มีการกำหนดการวางแผนการสอนให้เป็นระบบเดียวกันและมีแผนรองรับนโยบายใหม่ของรัฐบาลด้านการศึกษา

6.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำตัวอย่างแผนการสอนให้ครูอิสลามศึกษาและจัดทำแบบเรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เน้นการดำเนินการการสอนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยใช้แหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงและใช้เทคโนโลยีพร้อมด้วยเรียนรู้คู่ปฏิบัติ หลักการจัดการเรียนการใช้บูรณาการที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนสามารถปฏิบัติตามวิถีชีวิตมุสลิมได้จริงพบว่ามีปัญหา คือ ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ โดยยึดหนังสือใช้การอธิบายตามหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดเทคนิคการสอนให้นักเรียนมีความสนใจ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นประสบปัญหา และเวลาเรียนมีน้อยเกินไป ทำให้การเรียนการสอนไม่ไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวทางการพัฒนา คือ ให้มีการอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์มากที่สุด ที่สำคัญคืออบรมและถ่ายทอดวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.3 สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ มาจากเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยได้รับงบประมาณจากศูนย์ได้ ในการบริหารจัดการซื้อสื่อการเรียนการสอนต่างๆให้แก่โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรแบบเข้ม เช่น หนังสือเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และสื่อการเรียนการสอน บ้างอย่างครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนนั้นๆเป็นผู้ผลิตสร้างสรรค์ขึ้นมาเองเพื่อเติมเต็มสื่อที่ขาดไปเพื่อบรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์แก่นักเรียนพบว่ามีปัญหา คือ ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอน ขาดแคลนมีไม่ครบ งบประมาณไม่มีในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อมาแล้ว สามปี และสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นสื่อแบบเดิมๆ เป็นสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ และสื่อที่การสอนอิสลามศึกษาไม่ค่อยมี และสื่อสำเร็จรูปนั้นค่อนข้างจะมีน้อยหรือถ้ามีอาจจะไม่ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน

แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อให้มีความทันสมัยและความหลากหลาย และสื่อควรได้รับการประเมินการวิจัยการสอนมาแล้ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา

6.4 ด้านการวัดและประเมินผล มีการดำเนินการ คือ การวัดและประเมินต้องใช้ข้อสอบอ่านคิดวิเคราะห์ ใช้ข้อเขียนมากที่สุด โรงเรียนประเมินสภาพที่แท้จริง เขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจกับครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในเรื่องการวัดและประเมินผลพบว่ามีปัญหา คือ ครูอิสลามศึกษาบางส่วนยังขาดเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ข้อสอบการวิเคราะห์มีความยากเกินไป รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการวัดและประเมินผลหรือประเมินไม่สม่ำเสมอทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง นักเรียนไม่เห็นความสำคัญกับการสอบในรายวิชาอิสลามศึกษาและนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน

แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้ครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมาเป็นในแนวเดียวกันให้มีอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้กับนักเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มที่อ่อน ที่เก่ง และสามารถชี้แจงถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลในรายวิชาอิสลามศึกษาเพื่อให้นักเรียนให้ความสำคัญมากขึ้น

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 เพื่อศึกษาระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูอิสลามศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยทุกด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง พบว่าสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตอนต้น ตามความเห็นของนักเรียน

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูเห็นว่า ในภาพรวมมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้ความสำคัญต่อความสำคัญในทุกด้านคือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้รับการอบรมทำให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคกิจกรรมการเรียนการสอน ในการที่จะผลิตสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

5.2.2 เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นูรียะ รักปราชญ์(2551) ได้ศึกษาระดับปัญหาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตรอิสลามศึกษา (อับตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร (อับตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้ความสนใจหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553:35) ว่า สื่อการเรียนรู้นี้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้นี้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้อื่นๆที่มีในท้องถิ่นการเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่หลากหลายพบว่า ครูอิสลามศึกษาจะใช้วิธีการบรรยาย อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้พบว่าครูผู้สอนมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้สื่อเทคโนโลยีนี้นั้นมีส่วนน้อย

5.2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่วุฒิการศึกษา(ศาสนา) และ จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

5.2.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านการวางแผน การสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัดนันย์ อาลีกาแห(2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถม ศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีเพศต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่าง เพราะครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การใช้สื่อและออกแบบหรือเทคนิคการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านพัฒนาครูผู้สอน ครูสอนอิสลามศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากในการวัดผลและประเมินผลนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ประกอบกับเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องให้ความรู้ อาจทำโดย จัดประชุมชี้แจง จัดอบรม ประชุมปฏิบัติการในด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การประเมินผลและปรับปรุงข้อสอบ ตลอดจนการรายงานผลเพื่อให้ครูได้มีความรู้และนำไปปฏิบัติ

5.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปร จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวนัสชาค์ สุวรรณทอง (2546) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารกับครูผู้สอน มีทัศนคติต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียน เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความตระหนักและถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

5.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรจำแนกตามวุฒิการศึกษา(ศาสนา) พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัดนันย์ อาลีกาแห (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีวุฒิการศึกษาด้านศาสนาต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่จบการศึกษา ด้านศาสนาด้วยตรงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดนราธิวาสไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช2551 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นำสื่อการเรียนการสอนมาช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครูอิสลามศึกษายังยึดการสอนแบบบรรยายตามหนังสือประกอบกับการจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอ และครูอิสลามบางคนไม่มีความถนัดในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

5.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรจำแนกตามวุฒิการศึกษา(สามัญ) พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างเช่นกันซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลิมพล และชัน (2549 :บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุด มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

ด้านการวางแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร อีกทั้งขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา

เพราะการวางแผนการสอนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายสำหรับแนวทางการพัฒนา ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง อีกทั้งขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่มและขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ขาดการใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะใช้วิธีการสอนแบบเดิมโดยไม่เน้นเทคนิคหรือจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนเพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมที่เหมาะสมด้วยวิธีที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สำหรับแนวทางการพัฒนา ให้มีการจัดอบรมวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและตัวผู้เรียน เป็นสำคัญ และสนับสนุนให้ ครูอิสลามศึกษามีวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน อาจเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถแก้ไขในเรื่องของการขาดเทคนิคหรือวิธีการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ อีกทั้งห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการ ศึกษาและค้นคว้า และหนังสือแบบเรียนมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกรายวิชาซึ่งสอดคล้องกับอับดุลรอแม การูมา (2542 :72) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนภาษาอังกฤษครูโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดปัตตานีว่า โรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากที่ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550 : 120) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาดความทันสมัย ครูอิสลามศึกษายังไม่เข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ อามีเนาะ มามู (2544 : 132) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกรณีเหตุการณ์การสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสื่อ และงบประมาณได้รับจัดสรรน้อยสำหรับข้อเสนอแนะ ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อ และควรจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับสื่ออิสลามศึกษาให้มากขึ้นสำหรับแนวทางการพัฒนา ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อให้สำหรับสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ มีความหลากหลาย และทันสมัยให้มากขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน อีกทั้งผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน และขาดการปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนหลังจากมีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของซุμμัยยะห์ สาและ (2550 :11) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า สำหรับบทบาทที่คาดหวังมากที่สุด คือต้องการให้มี

แบบวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ และมีการวัดและประเมินผลในระดับเขตพื้นที่ จังหวัด และระดับชาติและรองลงมาคือ ต้องการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด อย่างหลากหลายวิธีการ และครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย สำหรับแนวทางแก้ไขที่มากที่สุดคือ ให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนการความตระหนักมากขึ้นพร้อมกับมีคู่มือประกอบสำหรับใช้ในการวัดและประเมินผล สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรมีเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน ต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่กำหนดในตัวชี้วัดและให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ จะทำให้นักเรียนตระหนักความสำคัญของการวัดและประเมินผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จากการวิจัยเพื่อให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาในครั้งต่อไปจะนำไปเป็นแนวทาง ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิสลามศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ให้มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาการศึกษาอิสลามศึกษา ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในการทำแผนการสอนหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรให้มีคุณภาพที่ดี อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และที่สำคัญควรจัดทำแผนการสอนให้เป็นระบบเดียวกันในเขตพื้นที่การศึกษาและควรมีแผนรองรับนโยบายใหม่ๆของรัฐบาลด้านการศึกษา

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรงและให้เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนั้นๆ จัดสอบคัดเลือกครูผู้สอนอิสลามศึกษาด้วยตรง เพื่อจะได้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีคุณภาพ และเมื่อได้ควรมีการจัดอบรมวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัด สามารถนำไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์มากที่สุด

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ ให้มีความหลากหลาย และทันสมัยควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อ และสื่อควรได้รับการประเมินการวิจัยการสอนมาแล้ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา

4. ด้านการวัดและประเมินผล ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมาเป็นในแนวเดียวกันให้คุณภาพและอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรู้ทักษะ สามารถนำไปใช้กับนักเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มที่อ่อน ที่เก่ง และคุณลักษณะที่กำหนดในตัวชี้วัด และให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง
3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพมาประกอบการวิจัยเพื่อจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กรมวิชาการ. 2545. **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. 2546. **การจัดสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. **แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพมหานคร: ริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. 2549. **รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีงบประมาณ 2549**: เอกสารลำดับที่ 44/2549.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2543. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3 , สำนักงาน. 2558. **“ทะเบียนข้อมูลครูสอนอิสลามศึกษา”** นราธิวาส: กลุ่มบริหารงานบุคคล (สำเนา).
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. 2545. **การบริหารงานวิชาการ**. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- บัณฑิต ดุลยรักษ์. 2542. **กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม ระดับมัธยมศึกษา**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ชัยน์ มุฮัมมัด ซาฮาดะฮฺ. **ม.ป.ป. ศึกษาศาสตร์อิสลามและวิทยาการสอนอิสลามศึกษา**. แปลโดย ดลรอฮีม สุนทรมาลาตี. ยะลา : ศูนย์สารสนเทศและอิสลามศึกษา.
- ธานินทร์ ศิลป์จาร. 2557 . **การวิเคราะห์และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ**. นนทบุรี : เอสอาร์ พรินติ้งแมสโปรดักส์
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2530. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์.

- วารินทร์ รัศมีพรหม. ม.ป.ป.. สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอนร่วมสมัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วาสนา เพิ่มพูน. 2542. พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. ม.ป.พ
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. 1998. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน พร้อมแปลเป็นภาษาไทย. อัลมาตินะห์ อัลมูเนาวาเราะห์ : ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551. การพัฒนาการศึกษา **ขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้.กรุงเทพฯ :** พี.พี.เอส.กิจเจริญ
- สำลี รักสุทธี และคณะ. 2543.เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึด **ผู้เรียน เป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :** เอ็น.ที.พี. เพรส
- สำลี รักสุทธี. 2553. **คู่มือการจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและแผนประกอบสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ :** พัฒนาการศึกษา.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2544. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมาลี จันทร์ชะลอ. (2552). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- จรรยา เหนียนเฉลย. 2546. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์บริษัทพิมพ์ดีจำกัด .
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2548). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: แฮ้าส์ ออฟ เคอร์รี่ส์.**
- อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต. 2546. **ประวัติการศึกษาอิสลาม.พิมพ์ ครั้งที่ 2.ปัตตานี :** ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต.2551. **ปรัชญาการศึกษาอิสลาม. สงขลา: หาดใหญ่การพิมพ์.วิทยานิพนธ์**
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546. **หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร :โอ.เอส.พรีนติ้ง แฮ้าส์.**
- Muhammad Amhazun. 2002. Manhaj al-Nabiy fi al-‘dawah’ (**منهج النبي في الدعوة**). al-Qahirah: Dar al-salam.

งานวิจัยและวิทยานิพนธ์

- เฉลิมพล และชนัน. 2550. “สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- โชคชัย รัตนอุดม. 2548. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส: รายงานวิจัย. สำนักการศึกษาเทศบาลเมืองนราธิวาส.
- ชุมัยยะห์ สาและ. 2551. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอน ของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- จารุวัจน์ สองเมือง. 2546. “ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการด้านสื่อการสอนของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นายมาหามะรีอัสสะลี บินเซ็ง. 2556. สภาพปัญหาและความต้องการการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มุฮัมมัดนาเซ สามะ. 2551. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มุฮัมมัดอิลมี อุชิน. 2549. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สอนศาสนา อิสลามในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อิสมาแอล หลีเส็น. 2557. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อับดุลรอแม การ์อูแม. 2542. “ปัญหาการสอนภาษาอังกฤษของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดปัตตานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อามีเนาะ มามู. 2543. “ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับ
พฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส”.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อามีเนาะ มามู และคณะ. 2551. การบริหารและการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน
โรงเรียนของรัฐ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการ วิจัยเพื่อ
พัฒนา การศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

นายฮาเซ็ง มะเซ็ง. 2556. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้
หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต
การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นางฮานันะ จิเหม. 2556. สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดสตูล วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารและการจัดการ
การศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทความและวารสาร

จรรยาพร ธรณินทร์. 2550. การปฏิรูปการเรียนการสอน : หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา, วารสาร
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2(2550).

วรรณ ขุนศรี. 2550. เส้นทางสู่ทางปฏิรูปการเรียนการสอน มุมมองการพัฒนาคุณภาพการจัดการ
เรียนการสอนในวิชาหลัก, วารสารวิชาการ. 3 (กรกฎาคม-กันยายน).

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2550. การสอนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพการเรียนรู้, วารสารการศึกษาไทย. 32
(พฤษภาคม).

ข้อมูลออนไลน์

มูห์มัดซาคี มะเราะหะแม .(2554) . ความเป็นมาโครงการอิสลามศึกษา. (ออนไลน์). สืบค้นจาก
<http://www.suhai-mee.ob.tc>

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2559) .ยุทธศาสตร์การพัฒนา (ออนไลน์) สืบค้นจาก :
www.sbpac.go.th

ศึกษาศาสตร์เกษตร. 2551. การวางแผนการสอน . (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://vdo.ku.ac.th>

อิสมาอีลลูตฟี จะปะกียา. (2011). การศึกษาในอิสลาม. (ออนไลน์). สืบค้นจาก
<http://www.fityatulhaq.net/forum/index.php?topic=178.0>

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา โทร. 084-8904439

ที่ มอ 751/ว

วันที่ 16 มกราคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อับดุลฮาгим เฮ็งเปีย

ด้วย นายอิรฟัน หะยีมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัดคุณสมบัติของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ” จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำเนาเดียวกันเรียน 1) อาจารย์ ดร.ซัมซู สาอุ

2) นางสาว รุดียะห์ หะ

ที่ ศธ 0521.2.08/ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

มกราคม 2559

เรื่อง ขออนุญาตคราะห์ทำการทดลองเครื่องมือในการวิจัย
เรียน ผู้บริหารโรงเรียน.....
สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอิรฟาน หะยีมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ” โดยมี ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ใคร่ขออนุญาตคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียน และครุกรอกข้อมูลใน แบบสอบถามที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ 087-3919272

โทรสาร 0-7334-8726

Email: hashim.997@hotmail.com

ที่ ศธ 0521.2.08/ ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

4 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอิรฟาน หะยีมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านโดยการตอบแบบสอบถามกับครูอิสลามศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ครูอิสลามศึกษาให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ 087-3919272

โทรสาร 0-7334-8726

Email: hashim.997@hotmail.com

ที่ ศธ 0521.2.08/ ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

4 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอิรฟาน หะยีมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านโดยการตอบแบบสัมภาษณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ 087-3919272

โทรสาร 0-7334-8726

Email: hashim.997@hotmail.com

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. อาจารย์ ดร.ซัมซู สาอุ
ตำแหน่ง อาจารย์แผนกวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. อาจารย์ ดร.อับดุลฮาгим เฮ็งเปีย
ตำแหน่ง อาจารย์แผนกวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. คุณรุติยะห์ หะ
ตำแหน่ง นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนางานวิจัย

1. ตำแหน่ง ศึกษานิเทศ

1. คุณอามีเนาะ มามู
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. คุณซารีปะ สรี
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. คุณรุชรินา ปาแนแลกะ
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3

2. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

1. คุณต๋วยสตอพา ซือนิ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านบุเกะบาง
ตำบลตะโปะเยาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ดร.วรชัย ปากนิตยพงศ์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านมูโนะ
ตำบลมูโนะ อำเภอสู่ไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. คุณชุนีลา อีซา
ตำแหน่ง รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนไอยรานุสรณ์
ตำบลมะรือโบตก อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนางานวิจัย(ต่อ)

3. ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

1.คุณฮาบีบ๊ะ ตือราแม

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนคอลอกาเว ตำบลศรีสาคร อำเภศรีสาคร

จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส 1

2.คุณมุฮัมมัด สาและ

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านมูโนะ

ตำบลมูโนะ อำเภอสู่ไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2

3.คุณมะบาเอ๊ะ มะเซ็ง

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านยานิง

ตำบลจวบ อำเภเจาะไอร้องจังหวัดนราธิวาส

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3

ภาคผนวก ค
ค่าความเที่ยงตรงในการวิจัย และค่า Reliability
ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)

**ตารางสรุปผลแสดงความคิดเห็นของเชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย
ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)**

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		คนที่1	คนที่2	คนที่3		
ด้านการวางแผนการสอน						
1.	ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	ศึกษาความพร้อมและความแตกต่างของ ผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	ศึกษาหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียน การสอนที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	มีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	ศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ เนื้อหา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	มีการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับ เรื่องหรือเนื้อหา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	มีการจัดเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อให้ ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการ เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน						
1.	มีชั้นนาเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น เล่าเรื่อง ร้องนาซิด ฯลฯ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	มีการทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนในคาบที่ผ่านมา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	แจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบก่อนทการ สอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการ สอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	จัดกิจกรรมที่โน้มน้าวให้ผู้เรียนสนใจกับการ เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
		ผลการประเมินของ			ค่า	ผลการ

ข้อที่	(ต่อ)รายการขอความคิดเห็น สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ประเมิน
		คนที่1	คนที่2	คนที่3		
(ต่อ) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน						
7.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย และปัญหาต่างๆ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.	ฝึกให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านสื่อการเรียนการสอน						
1.	ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาก่อนที่จะมีการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของครูผู้สอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้อง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	มีการจัดหาสื่อ-อุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	เลือกใช้สื่อที่มีคุณภาพ มีคุณค่าต่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ข้อที่	(ต่อ)รายการขอความคิดเห็น สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		คนที่1	คนที่2	คนที่3		
(ต่อ) ด้านสื่อการเรียนการสอน						
9.	ศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านการวัดและประเมินผล						
1.	ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	มีการจัดกิจกรรมทดสอบก่อนเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
(ต่อ) ด้านการวัดและประเมินผล						

3.	มีการจัดประเมินระหว่างเรียนและหลังเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนามาศึกษาปรับปรุงพัฒนาต่อไป	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	จัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	มีการประเมินเพื่อดูความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนด	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	ตรวจผลงานหรือแบบฝึกหัดของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	จัดทำเอกสารผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.	มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพความเป็นจริง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		คนที่1	คนที่2	คนที่3		
ด้านการวางแผนการสอน						
1.	ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	ขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	ขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	ไม่มีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้ในการสอนเป็นการล่วงหน้า	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	ไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นของตัวเอง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	ไม่มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	ขาดการวางแผนงานการสอนหรือโครงการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	ขาดความต่อเนื่องในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.	ไม่มีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนที่จะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน						

1.	ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	ขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรายวิชาและเนื้อหา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	ดำเนินการสอนไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	ไม่มีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรู้อีกก่อนดำเนินการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	ขาดความรู้ จิตวิทยาการสอนที่ก่อให้เกิดสิ่งเร้าความสนใจ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	ขาดทักษะในการสาธิต แสดงตัวอย่างหรือปฏิบัติจริงประกอบการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.	ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านสื่อการเรียนการสอน						
1.	ขาดทักษะในการจัดหาและเลือกใช้สื่อ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างและประสบการณ์ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	งบประมาณสำหรับจัดหาและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลาย และทันสมัย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	หนังสือแบบเรียนมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกรายวิชา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	ห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาและค้นคว้า	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านสื่อการเรียนการสอน						

9.	ขาดการติดตามและประเมินการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>						
1.	ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	การวัดและประเมินผลการเรียนไม่สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	ขาดการปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนหลังจากมีการวัดและประเมินผลการเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	ขาดการประเมินผลการเรียนตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5.	ไม่มีการจัดทำคู่มือกำหนดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติการประเมินผลของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6.	ไม่มีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่างและหลังเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7.	ขาดการส่งเสริมพัฒนาระบบและเทคนิควิธีการวัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	ขาดการร่วมมือกับนายทะเบียนในการรวบรวมตรวจสอบและประมวลผลการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9.	ผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ค่า Reliability ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตร อิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส ผลจากน าแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบัก มีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านการวางแผนการสอน	8	.889
2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	10	.859
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน	9	.916
4.ด้านการวัดและประเมินผล	9	.840
สรุปผลโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน	36	.958

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านการวางแผนการสอน	9	.966
2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	9	.962
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน	9	.940
4.ด้านการวัดและประเมินผล	9	.964
สรุปผลโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน	36	.986

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

“สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ
ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส”

ผู้วิจัย

นายอิรฟัน หะยีมะ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยวิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุล
2. ตำแหน่ง
3. สังกัด
4. สถานที่สัมภาษณ์
5. วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์
6. เพศ
7. ระดับการศึกษาสูงสุด
8. ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาต่อสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ใน 4 ด้าน อย่างไร

2.1 ด้านการวางแผนการสอน

2.1.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับการวางแผนการสอน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการวางแผนการสอน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการวางแผนการสอน ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นอย่างไร

.....

2.2.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง

.....

2.2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการวางแผนการสอน ควรเป็นอย่างไร

.....

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.3.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เป็นอย่างไร

.....

2.3.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง

.....

2.3.3 แนวทางการแก้ไขปัญห่า เกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2.4.1 การดำเนินการ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.4.2 ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

2.4.3 แนวทางการแก้ไขปัญห่า เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....
(.....)
...../...../.....

ขอขอบคุณที่กรุณาเสียสละเวลาในการสัมภาษณ์

ภาคผนวก จ

ค่า Reliability ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ค่า Reliability ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส ผลจากนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบัก มีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านการวางแผนการสอน	8	.889
2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	10	.859
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน	9	.916
4.ด้านการวัดและประเมินผล	9	.840
สรุปผลโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน	36	.958

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านการวางแผนการสอน	9	.966
2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	9	.962
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน	9	.940
4.ด้านการวัดและประเมินผล	9	.964
สรุปผลโดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน	36	.986

ภาคผนวก ช

นิพนธ์ต้นฉบับ(Manuscript)

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

นิพนธ์ต้นฉบับ

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

นายอิรฟัน หะยีมะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.(การบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม), อาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยศึกษาสงขลา นครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน อิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ และวุฒิการศึกษาทางศาสนาและสามัญ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูอิสลามศึกษา จำนวน 224 คน ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัด นราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1,2 และ 3 รวมทั้งหมด 3 เขต การวิจัย ครั้งนี้ ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane อังใน ฮานินท์ ศิลป์จารุ, 2557:48) ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ประชากร ผู้บริหาร จำนวนทั้งหมด9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยคือ 1. ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ใช้เลือกแบบเจาะจงเขตพื้นที่ละ 1 คน จำนวน 3 คน 2. ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทนโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ใช้เลือกแบบเจาะจงเขตพื้นที่ละ 1 คน จำนวน 3 คน 3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส ใช้เลือกแบบเจาะจง จำนวนเขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียน จำนวน 3 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษา(ศาสนา) วุฒิการศึกษา(สามัญ) โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามากที่สุด ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ ผลิตสื่อให้มากขึ้น มีความหลากหลายและทันสมัย

คำสำคัญ : สภาพ ,ปัญหา,การจัดการ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Abstract

**States and Problems of Learning and Teaching of Islamic Studies
in Government Schools Using Intensive Islamic Studies Program
in Narathiwat Province**

ABSTRACT

The objectives of this research is 1) to study about the conditions and the problems regarding to the intensive Islamic studies curriculum in the public schools in Narathiwat, such as in the Learning Activities, Instruction medias and its estimations. 2) To study about the conditions and the problems regarding to intensive Islamic studies curriculum in the public schools in Narathiwat, such as in the Learning Activities, Instruction Medias and its estimations as well as it is distinguishing by gender, positions and educational background. 3) To study about the way to develop about the problems in teaching Islamic Studies in the public school in Narathiwat, and it's conducting the Intensive Islamic studies curriculum.

The populations studies of this research composed of representative sample from 224 of Islamic Studies teachers, who are teaching in Narathiwat public schools and that schools are using the intensive Islamic studies curriculum, which is belong to the Narathiwat Educational Service Area Office 1, 2 and 3. This research study is gaining the information from the sizing the representative sample and using the formula of Taroyamane (Yamane, referred in Tanin Sillajaru, 2557:48) in term of the representative sample in the interview are included the 9 people of school administrators by specific selecting including 1) education officers from Narathiwat Educational Service, selecting 1 person per 1 area and 3 persons in total 2) director or acting director of public schools that using intensive Islamic studies curriculum, and selecting by specification 1 person for 1 area and totally 3 persons 3) Head of Islamic studies department in the schools that using the intensive Islamic studies curriculum and selecting by specification 1 person for 1 area and totally 3 persons, selecting 1 school for 1 area, and 3 persons in tota

Keywords : States, Problems ,Management

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้มอบหมายให้ สำนักพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา เขต 3 และสตูล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานประกอบไปด้วย การจัดประชุมชี้แจงการใช้หลักสูตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการการประชุมชี้แจงผู้บริหารและผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ การจัดพิมพ์เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรการผลิตและจัดทำสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดค่าจ้างรายเดือนสำหรับวิทยากรที่จ้างสอน และการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 350 โรงเรียน (อามีเนาะ มามู และคณะ, 2554 :3) จากงานวิจัยในอดีต เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้าน การดำเนินการ ด้านสื่อการเรียน และด้านการวัดผลประเมินผล พบว่ายังมีสภาพปัญหาต่างๆ อีก หลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผน ครูสอนอิสลามศึกษา ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรไม่ชัดเจน ไม่แน่นอนยังไม่เป็นที่ยอมรับจึงยากต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการดำเนินการ ครูสอนอิสลามศึกษา ขาดเทคนิคจิตวิทยาและประสบการณ์การสอนที่สามารถดึงดูดทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้
3. ด้านสื่อการเรียน การสอนงบประมาณมีไม่เพียงพอในการที่จะผลิตสื่อให้มีความหลากหลายและทันสมัย
4. ด้านการวัดผลประเมินผล ครูสอนอิสลามศึกษา ยังขาดความรู้ในเรื่องการวัดผลและประเมินผล

จากรายงานดังกล่าว ได้มาจากข้อมูลเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์ผู้บริหารในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา ใช้เลือกแบบเจาะจงจำนวน 10 คน ซึ่งจะใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ยังประสบปัญหาในหลายๆ ด้าน จำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และหาแนวทาง เพื่อที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องต่อไป(นายมุฮัมมัดนาเซ สามะ, 2551) ด้วยวิจัยในอดีตดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำที่จะศึกษาเพิ่มเติมงานวิจัยในเรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ” ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านจัดกิจกรรมการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และการวัดและ ประเมินผล และผู้เขียนหวังว่าวิจัยนี้จะแนวทางในการพัฒนาและ จะทำให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลโดย จำแนกตามตัวแปรเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ และวุฒิการศึกษาทางศาสนา และสามัญ

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

2. ได้ทราบถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสและนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่มีหน้าที่ ส่งเสริมการศึกษาด้านอิสลามศึกษาให้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาจังหวัดนราธิวาสต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนของรัฐที่ใช้ หลักสูตร อิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด จำนวน 507 คน จาก สถานศึกษา 106 โรง โดยแบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1,2 และ 3 และขนาดของ โรงเรียน และ ผู้บริหาร จำนวนทั้งหมด 9 คน (ที่มา : ทะเบียนข้อมูลครูอิสลามศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา นราธิวาส ปีการศึกษา : 2558)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม ในการวิจัยนี้กำหนดจากค่านวมโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane อังใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557:45) ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ครูผู้สอน อิสลามใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 224 คน จากทั้งหมด 507 คน

3.1.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบ เจาจะจง กำหนดคุณสมบัติเพื่อใช้เกณฑ์ในการใช้การเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารดูแลด้านการศึกษาอิสลามศึกษา
2. มีความรอบรู้และความชำนาญการเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามศึกษา
3. มีประสบการณ์การบริหารงาน 1 ปีขึ้นไป

4. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
5. เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

ได้กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1. ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่ละ 1 คน จำนวน 3 คน
2. ผู้อำนวยการหรือผู้ที่รักษาการแทนในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จำนวน 3 คน
3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) เขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียนจำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์ มีดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน เพื่อนำไปใช้กับครูผู้สอนอิสลามศึกษา 224 คน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาของเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส

2. แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน เพื่อนำไปใช้กับผู้บริหาร คนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อทราบถึง ชื่อ – สกุล ตำแหน่งเพศ สถานที่สัมภาษณ์ วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด

ตอนที่ 2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ใน 4 ด้าน

- 2.1 ด้านการวางแผนการสอน
- 2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

ข้อมูลเอกสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ดังนี้ คือ

3.3.1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

1. คัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คือ ศิษยานิเทศก์ ผู้อำนวยการหรือผู้ที่ รักษาการแทน หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

3. เอกสารทางราชการ

3.3.2.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

1. เอกสาร หนังสือที่กล่าวถึงการศึกษาในอิสลาม
2. เอกสารหนังสือที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)

3. เอกสารหนังสือวิทยานิพนธ์รายงานการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ การ จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม)

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.3.2.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือรับรองและหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดนราธิวาส ที่จะทำการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.3.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวไปยังโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)จังหวัดนราธิวาส ที่จะทำการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง รวมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ศิษยานิเทศก์ ผู้อำนวยการหรือผู้ที่ รักษาการแทน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา

3.3.2.3 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้และรอรับคืนทันที พร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน แล้วนำดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อคัดเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปร แล้วหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส เป็นรายด้านและหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 126-127 อ้างถึงในดลมนรจรณ์ บากา และ เกษตรชัย และ หีม, 2548 : 82) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่ม ในการแปลความหมาย ดังนี้ คือ

1.00 - 1.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุดหรือปัญหาน้อยที่สุด

1.50 - 2.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยหรือปัญหาน้อย

2.50 - 3.49 หมายถึง ปฏิบัติปานกลางหรือปัญหาปานกลาง

3.50 - 4.49 หมายถึง ปฏิบัติมากหรือปัญหามาก

4.50 - 5.00 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุดหรือปัญหามากที่สุด

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส มาวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

3.4.1.2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นสำคัญของแต่ละประเด็น หาตามรายด้านทั้ง 4 คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

ความเป็นมาของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม)

โครงการอิสลามศึกษาแบบเข้ม หรือ โรงเรียน 2 ระบบ เป็นอีกโครงการหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา (มุหัมมัดซาคี มะเราะหะแม, 2554:ระบบออนไลน์) จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 ส่งผลกระทบในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึง ความสำคัญจำเป็น จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม วันที่ 23 พฤศจิกายน 2549 คณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) มีมติ เห็นชอบกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่อำเภอจะนะ นาหวี สะบ้าย้อยและ เทพา มีกรอบภารกิจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องที่มีลักษณะพิเศษ ละเอียดอ่อน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเข้าถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก ปัญหาโดยตรง ต่อมา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อนุมัติจัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) ขึ้นเป็น หน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ 11 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 1-3)

ความเป็นมาของการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ

ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นิยมพูดและใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด นิยมส่งบุตรหลานของตนให้ศึกษาหลักธรรมทางศาสนาโดยผู้รู้ทางศาสนาเป็นผู้สอน ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ จึงได้มีการสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่การจักการศึกษาดังกล่าวยังไม่มียระบบ ระเบียบ และรูปแบบที่ชัดเจน ต่อเนื่องด้วยเหตุผลต่างๆ ตามยุคสมัยและเหตุการณ์บ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย (ชุมัยยะห์ สาและ, 2551: 104)

การดำเนินงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้อิสลามศึกษาที่เข้มข้นควบคู่กับการเรียนรู้วิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนให้การสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐให้มีคุณภาพและสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง(อามีเนาะ มามู และคณะ, 2554 : 25)

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

เพื่อให้การจัดการศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม ดี เก่ง และมีความสุข จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 15)

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้คู่คุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
2. มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

3. เป็นการศึกษาที่มีมุสลิมทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

5. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างสามารถยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา การจัดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 5) การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม เพื่ออยู่ร่วมในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างปกติสุข โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักการอิสลาม จึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 1)

การจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ

1. ด้านการวางแผนการสอน

ในการวางแผนการสอน ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดก็คือ ผู้สอนหรือครู ซึ่งการที่จะสามารถวางแผนการสอนได้ดีนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอน และวิธีการวางแผนการสอนเป็นอย่างดี (ศึกษาศาสตร์เกษตร .2551.ระบบออนไลน์)

สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องหลาย ๆ ทางเลือกไว้ล่วงหน้าแล้วตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด โดยยืดหยุ่นได้ตามโอกาสและความเหมาะสมทั้งนี้ต้องพยายามรักษาเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแผนไว้เป็นสำคัญความสำคัญของการวางแผนการสอน

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูผู้สอนต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เริ่มต้นที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชานั้นๆ ตามด้วยเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา สามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดความสนใจและประสิทธิภาพกับผู้เรียน (มุฮัมมัดนาเซ สามะ, 2551: 42)

สรุปได้ว่า ผู้สอนจึงไม่ควรละเลยที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจให้สอดคล้องกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน และเนื้อหาของบทเรียนนั้น โดยต้องจัดอย่างมีจุดมุ่งหมาย

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

กนกวรรณ สุขกสิกรและคณะ (2550 : ออนไลน์) กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการการเรียนการสอน เพื่อเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากผู้สอนหรือแหล่ง

ความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้ง

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึง สิ่งวัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการนำมาใช้ในการจัดเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและความซาบซึ้งอันส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

4. ด้านการวัดและประเมินผล

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2550 : 8-9) ได้กล่าวถึงการประเมินผลว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐและโรงเรียน รัฐบาลกลางจัดให้มีการประเมินระดับประเทศ และการประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับชั้นต่าง ๆ นั้น เป็นงานของครูประจำชั้นของแต่ละโรงเรียน โดยใช้วิธีการหลากหลาย

สรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง เป็นการตัดสินคุณค่าและคุณภาพของคุณลักษณะที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสและแนวทางการพัฒนา ตามความเห็นตามแบบสอบถามของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เป็นรายชื่อ ทั้ง 4 ด้าน ผลปรากฏดังตาราง 10 ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมและรายด้าน

สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนการสอน	4.17	.55	มาก	3
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.30	.53	มาก	1
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.09	.61	มาก	4
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.18	.62	มาก	2
รวม	4.19	.52	มาก	4.19

จากตารางที่ 5 พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.19, S.D.= .52) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (\bar{x} =4.30, S.D.= .53) รองลงมาด้านการวัดและประเมินผล (\bar{x} =4.18, S.D.= .62) ด้านการวางแผนการสอน (\bar{x} =4.17, S.D.= .55) และด้านสื่อการเรียนการสอน (\bar{x} =4.09, S.D.= .61) ตามลำดับ

ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในการปฏิบัติ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการสอน มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา รองลงมา คือ การศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และน้อยที่สุดคือมีการจัดเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย และปัญหาต่าง ๆ รองลงมา คือ การสรุปเนื้อหา สาระกิจกรรมการเรียนการสอน และน้อยที่สุดคือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาก่อนที่จะมีการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ การศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และน้อยที่สุดคือ การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ด้านการวัดและประเมินผล มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การตรวจผลงานหรือแบบฝึกหัดของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพความเป็นจริงและน้อยที่สุดคือ มีการจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตร อิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสและแนวทางการพัฒนา ตามความเห็นตามแบบสอบถามของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เป็นรายชื่อ ทั้ง 4 ด้าน ผลปรากฏดังตาราง 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	ระดับปัญหา			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนการสอน	2.55	1.14	ปานกลาง	3
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	2.54	1.13	ปานกลาง	4
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.93	1.04	ปานกลาง	1
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.65	1.14	ปานกลาง	2
ภาพรวม	2.67	1.03	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = .53) รองลงมาด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 2.65$, S.D. = 1.14) ด้านการวางแผนการสอน ($\bar{x} = 2.55$, S.D. = 1.14) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.54$, S.D. = 1.13) ตามลำดับ

ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสและแนวทางการพัฒนาในการปฏิบัติ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการอบรมหรือชี้แจง เกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร มีแนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และให้ เหมาะสมสภาพของ

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง มีแนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่ หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชีวิตและตัวผู้เรียน

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ แนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ผลิตสื่อให้มากขึ้น มีความหลากหลาย และทันสมัย

4. ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาที่มากที่สุดคือ ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน แนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้สอดคล้องกับตัวชีวิต

3. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส และแนวทางการพัฒนา ตาม ความเห็นของผู้บริหารซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการสอน มีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาได้จัดแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการบูรณาการการสอนให้เข้ากับสภาพห้องเรียนตามวิถีชีวิตมุสลิมโดยใช้แผนการสอนของเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดขึ้นมา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดการวางแผนการสอนที่ดีในการจัดเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการวางแผนการสอน แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้มีคุณภาพที่ดี มีการกำหนดการวางแผนการสอนให้เป็นระบบเดียวกัน

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำตัวอย่างแผนการสอนให้ครูอิสลามศึกษา ด้วยใช้แหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงและใช้เทคโนโลยีพร้อมด้วยเรียนรู้คู่ปฏิบัติ เน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนสามารถปฏิบัติตามวิถีชีวิตมุสลิมได้จริงพบว่ามีปัญหา คือ ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ขาดเทคนิคการสอนให้นักเรียนมีความ สนใจ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง แนวทางการพัฒนา คือ ให้มีการอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้าน กิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนา

3. สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ มาจากเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยได้รับงบประมาณจากศูนย์ได้ ในการบริหารจัดการซื้อสื่อการเรียนการสอนต่างๆ พบว่ามีปัญหา คือ ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอน ขาดแคลนมีไม่ ครบ งบประมาณไม่มีการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่ แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดสรรงบประมาณจะทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ครมมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อให้มีความ ทันสมัยและความหลากหลาย

4. ด้านการวัดและประเมินผล มีการดำเนินการ คือ การวัดและประเมินต้องใช้ ข้อสอบอ่านคิดวิเคราะห์ ใช้ข้อเขียนมากที่สุด โรงเรียนประเมินสภาพที่แท้จริง พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาบางส่วนยังขาดเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ข้อสอบการวิเคราะห์ที่มีความยากเกินไป แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้ครูอิสลามศึกษา เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมาเป็นในแนวเดียวกันให้มีอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้ กับนักเรียนทุกกลุ่ม

การอภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูอิสลามศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยทุกด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง พบว่าสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตอนต้น ตามความเห็นของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้ความตระหนัก ความสำคัญในทุกด้านคือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้รับการอบรมทำให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคกิจกรรมการเรียนการสอน ในการที่จะผลิตสื่อให้สอดคล้องกับ เนื้อหาความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นูริยะ รักปราชญ์(2551) ได้ศึกษาระดับปัญหาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตรอิสลามศึกษา (อับตาดอียะฮ) พ.ศ. 2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาการทำความเข้าใจ หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้ หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อให้การเรียนการ

สอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน ของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่วุฒิการศึกษา(ศาสนา) และ จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ พบว่า ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านการวางแผน การสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัด และประเมินผล ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัดนันย์ อาลีกาแห(2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับ ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาทั้งชายและ หญิงมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่าง เพราะว่าครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การใช้สื่อและออกแบบหรือเทคนิคการวัด และประเมินผลเหมือนกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปร จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและ ประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวนัสชาติ สุวรรณทอง (2546) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียน ที่เหมือนกัน แต่สื่อการสอน มีงบประมาณมาเกี่ยวข้องทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรจำแนกตาม วุฒิการศึกษา(ศาสนา) พบว่า ใน ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและ ประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัดนันย์ อาลีกาแห (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในการ จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่จบการศึกษา ด้านศาสนาด้วยตรงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช2551

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรจำแนกตาม วุฒิการศึกษา (สามัญ) พบว่า ใน ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ เถลิ้มพล และชนัน (2549 :บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหา การเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขต ภาคกลาง ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาสามัญใน โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในประเทศทำให้มีแนวคิดมีความเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

1.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการวางแผนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในการทำแผนการสอน นำ อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้งและที่ สำคัญควรจัดทำแผนการ การสอนให้เป็นระบบเดียวกันในเขตพื้นที่การศึกษา

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ครูผู้สอนอิสลาม ศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรงและให้เขตพื้นที่ การศึกษาในจังหวัดนั้นๆ จัดสอบคัดเลือกครูผู้สอนอิสลามศึกษาด้วยตรง เพื่อจะได้ครูผู้สอนอิสลาม ศึกษาที่มีคุณภาพ

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรจัดสรรงบประมาณ สำหรับจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและ เทคนิคการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ ให้มีความหลากหลาย

4. ด้านการวัดและประเมินผล ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ ความรู้ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมา เป็นในแนวเดียวกันให้คุณภาพและอย่างต่อเนื่อง

2.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน ของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชา อิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพมาประกอบการวิจัยเพื่อจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมาก ยิ่งขึ้น

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหาร โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. **แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพมหานคร: ริทหวานกราฟฟิค จำกัด.

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. 2549. **รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีงบประมาณ 2549: เอกสารลำดับที่ 44/2549.**

สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย. มปป. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมแปลเป็นภาษาไทย. มะตินะฮฺ. ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด** เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551. **การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ : พี.พี.เอส.กิจเจริญ.

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552. **หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ.

วิทยานิพนธ์

นายมุฮัมมัดนาเซ สามะ . 2551. **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน ของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

นายฮาเซ็ง มะเซ็ง .2556. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

ซูมัยยะห์ สาและ. 2551. **“ บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาการอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา”**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ข้อมูลออนไลน์.

มูหัมมัดซาก็ มะเราะหะแม .(2554) . **ความเป็นมาโครงการอิสลามศึกษา.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.suhai-mee.ob.tc>

ศึกษาศาสตร์เกษตร. 2551. **การวางแผนการสอน .** (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://vdo.ku.ac.th>

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	อิรฟาน หะยีมะ	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5620420015	
วุฒิการศึกษา		
	วุฒิ	ชื่อสถาบัน
	ศศ.บ.(อิสลามศึกษา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
		ปีที่สำเร็จการศึกษา
		2556

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เจ้าหน้าที่สินเชื่อและเร่งรัดหนี้ สหกรณ์อิสลามอับดุลอ์ฟฟาน จำกัด สาขาศรีสาคร

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

อิรฟาน หะยีมะ, นิเลาะ แวอุเซ็ง. 2558. “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส”, ในการประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยประจำปี 2558 ICON IMAD V INTERNATIONAL CONFERENCE ON ISLAM IN MALAY WORLD (จัดวันที่ 12-14 กันยายน 2558 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)

Prince of Songkla University
Pattani Campus